

**ZBIÓR KRAJOWYCH PRZEPISÓW PRAWNYCH
DOTYCZĄCYCH ZASAD PROWADZENIA
POLITYKI ROZWOJU**

w zakresie wykorzystania
funduszy strukturalnych i funduszu spójności
w latach 2007-2013

WYBÓR

(stan prawny styczeń 2008 r.)

Wyboru dokonał Departament Prawny
Ministerstwa Rozwoju Regionalnego

Wydawca:

Ministerstwo Rozwoju Regionalnego

ul. Wspólna 2/4, 00-926 Warszawa

<http://www.mrr.gov.pl>

<http://www.funduszeuropejskie.gov.pl>

*Publikacja współfinansowana
ze środków Unii Europejskiej*

Spis treści

1. Ustawa z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. Nr 227, poz. 1658 oraz z 2007r. Nr 140, poz. 984).....	5
2. Rozporządzenie Ministra Rozwoju Regionalnego z dnia 21 maja 2007 r. w sprawie ekspertów powoływanych w celu rzetelnej i bezstronnej oceny projektów realizowanych w ramach programów operacyjnych (Dz. U. Nr 93, poz. 626).....	19
3. Rozporządzenie Ministra Rozwoju Regionalnego z dnia 7 września 2007 r. w sprawie wydatków związanych z realizacją programów operacyjnych (Dz. U. Nr 175, poz. 1232)	20
4. Rozporządzenie Ministra Rozwoju Regionalnego z dnia 2 października 2007 r. w sprawie udzielania pomocy de minimis w ramach regionalnych programów operacyjnych (Dz. U. Nr 185, poz. 1317)	23
5. Rozporządzenie Ministra Rozwoju Regionalnego z dnia 2 października 2007 r. w sprawie udzielania pomocy na szkolenia w ramach regionalnych programów operacyjnych (Dz. U. Nr 185, poz. 1318)	25
6. Rozporządzenie Ministra Rozwoju Regionalnego z dnia 11 października 2007 r. w sprawie udzielania pomocy na usługi doradcze dla mikroprzedsiębiorców oraz małych i średnich przedsiębiorców w ramach regionalnych programów operacyjnych (Dz. U. Nr 193, poz. 1398).....	27
7. Rozporządzenie Ministra Rozwoju Regionalnego z dnia 11 października 2007 r. w sprawie udzielania regionalnej pomocy inwestycyjnej w ramach regionalnych programów operacyjnych (Dz. U. Nr 193, poz. 1399)	29
8. Ustawa z dnia 13 listopada 2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego (Dz. U. Nr .203, poz. 1966, w późn. zm.).....	33
9. Ustawa z dnia 30 czerwca 2005 r. o finansach publicznych (Dz. U. Nr 249, poz. 2104, z późn. zm.) (Wyciąg).....	54

USTAWA

z dnia 6 grudnia 2006 r.

o zasadach prowadzenia polityki rozwoju(Dz. U. Nr 227, poz. 1658 oraz z 2007r.
Nr 140, poz.984)**Rozdział 1****Przepisy ogólne**

Art. 1. 1. Ustawa określa zasady prowadzenia polityki rozwoju, podmioty prowadzące tę politykę oraz tryb współpracy między nimi.

2. Ustawa nie stosuje się do programów finansowanych z Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich i Europejskiego Funduszu Rybackiego, z wyłączeniem przepisów rozdziałów 1, 2 i 7.

Art. 2. Przez politykę rozwoju rozumie się zespół wzajemnie powiązanych działań podejmowanych i realizowanych w celu zapewnienia trwałego i zrównoważonego rozwoju kraju oraz spójności społeczno-gospodarczej i terytorialnej, w skali krajowej, regionalnej lub lokalnej, w szczególności w zakresie:

- 1) ochrony środowiska;
- 2) ochrony zdrowia;
- 3) promocji zatrudnienia, w tym przeciwdziałania bezrobociu, łagodzenia skutków bezrobocia i aktywizacji zawodowej bezrobotnych;
- 4) rozwoju kultury, kultury fizycznej, sportu i turystyki;
- 5) rozwoju miast i obszarów metropolitalnych;
- 6) rozwoju obszarów wiejskich;
- 7) rozwoju nauki i zwiększenia innowacyjności gospodarki, w tym rozwoju sektorów opartych na wykorzystaniu nowoczesnych technologii;
- 8) rozwoju zachowań prospołecznych wspólnot lokalnych oraz budowy i umacniania struktur społeczeństwa obywatelskiego;
- 9) rozwoju zasobów ludzkich, w tym podnoszenia poziomu wykształcenia społeczeństwa, kwalifikacji obywateli, jak również zapobiegania wykluczeniu społecznemu oraz łagodzeniu jego negatywnych skutków;
- 10) stymulowania powstawania nowych miejsc pracy;
- 11) tworzenia i modernizacji infrastruktury społecznej i technicznej;
- 12) wspierania i unowocześniania instytucji państwa;

- 13) wspierania rozwoju przedsiębiorczości;
- 14) wspierania wzrostu gospodarczego;
- 15) zwiększania konkurencyjności gospodarki.

Art. 3. Politykę rozwoju prowadzą:

- 1) w skali kraju - Rada Ministrów;
- 2) w skali regionu - samorząd województwa;
- 3) w skali lokalnej - samorząd powiatowy i gminny.

Art. 4. 1. Politykę rozwoju prowadzi się na podstawie strategii rozwoju.

2. Politykę rozwoju realizuje się, w szczególności, przy pomocy:

- 1) programów operacyjnych, służących osiągnięciu celów, o których mowa w art. 2, przy wykorzystaniu środków publicznych;
- 2) strategii rozwoju kraju, strategii sektorowych oraz planów wykonawczych.
3. Polityka rozwoju może być prowadzona również na podstawie innych instrumentów prawnych i finansowych określonych w odrębnych przepisach.

Art. 5. Użyte w ustawie określenia oznaczają:

- 1) beneficjent - osobę fizyczną, osobę prawną lub jednostkę organizacyjną nieposiadającą osobowości prawnej, której ustawa przyznaje zdolność prawną, realizującą projekty finansowane z budżetu państwa lub ze źródeł zagranicznych na podstawie decyzji lub umowy o dofinansowanie projektu;
- 2) instytucja zarządzająca - właściwego ministra, ministra właściwego do spraw rozwoju regionalnego lub, w przypadku regionalnego programu operacyjnego, zarząd województwa, odpowiedzialnych za przygotowanie i realizację programu operacyjnego;
- 3) instytucja pośrednicząca - organ administracji publicznej lub inną jednostkę sektora finansów publicznych, której została powierzona, w drodze porozumienia zawartego z instytucją zarządzającą, część zadań związanych z realizacją programu operacyjnego; instytucja pośrednicząca pełni funkcje instytucji pośredniczącej w rozumieniu art. 2 pkt 6 rozporządzenia Rady (WE) nr 1083/2006 z dnia 11 lipca 2006 r. ustanawiającego przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności i uchylającego rozporządzenie (WE) nr 1260/1999 (Dz. Urz. UE L 210 z 31.07.2006, str. 25-78);
- 4) instytucja wdrażająca - podmiot publiczny lub prywatny, któremu na podstawie porozumie-

- nia lub umowy została powierzona, w ramach programu operacyjnego, realizacja zadań odnoszących się bezpośrednio do beneficjentów; instytucja wdrażająca (instytucja pośrednicząca II stopnia) pełni również funkcje instytucji pośredniczącej w rozumieniu art. 2 pkt 6 rozporządzenia Rady (WE) nr 1083/2006 z dnia 11 lipca 2006 r. ustanawiającego przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności i uchylającego rozporządzenie (WE) nr 1260/1999;
- 5) kontrakt wojewódzki - umowa o dofinansowanie programu operacyjnego środkami pochodzącymi z budżetu państwa, państwowych funduszy celowych lub ze źródeł zagranicznych, zawierana przez ministra właściwego do spraw rozwoju regionalnego z zarządem województwa, w zakresie i na warunkach określonych przez Radę Ministrów;
- 6) kwalifikowalność wydatków - spełnienie przez wydatki poniesione w ramach programów operacyjnych kryteriów:
- a) spójności z postanowieniami przyjętego programu operacyjnego,
  - b) określonych szczegółowo przez instytucję zarządzającą zgodnie z art. 26 ust. 1 pkt 6,
  - c) dodatkowych, przewidzianych dla danego źródła finansowania, w przypadku programów finansowanych ze źródeł zagranicznych;
- 7) partnerzy społeczni i gospodarczy - organizacje pracodawców i organizacje związkowe reprezentatywne w rozumieniu ustawy z dnia 6 lipca 2001 r. o Trójstronnej Komisji do Spraw Społeczno-Gospodarczych i wojewódzkich komisjach dialogu społecznego (Dz. U. Nr 100, poz. 1080, z późn. zm.), samorządy zawodowe, izby gospodarcze, organizacje pozarządowe oraz jednostki naukowe w rozumieniu art. 2 pkt 9 ustawy z dnia 8 października 2004 r. o zasadach finansowania nauki (Dz. U. Nr 238, poz. 2390 i Nr 273, poz. 2703 oraz z 2005 r. Nr 85, poz. 727 i Nr 179, poz. 1484);
- 8) plan wykonawczy - ramowy dokument programowy, tworzony w przypadku, gdy cele rozwoju mogą być osiągnięte przez dwa lub więcej skoordynowane ze sobą programy operacyjne;
- 9) projekt - przedsięwzięcie realizowane w ramach programu operacyjnego na podstawie decyzji lub umowy o dofinansowanie, zawieranej między beneficjentem a instytucją zarządzającą, instytucją pośredniczącą lub instytucją wdrażającą;
- 10) protest - pisemne wystąpienie podmiotu wnioskującego o dofinansowanie projektu w ramach programu operacyjnego o ponowne sprawdzenie zgodności złożonego wniosku z kryteriami, o których mowa w art. 29 ust. 2 pkt 6;
- 11) system realizacji - zasady i procedury obowiązujące instytucje uczestniczące w realizacji strategii rozwoju kraju, strategii sektorowych, planów wykonawczych, programów operacyjnych obejmujące zarządzanie, sprawozdawczość, kontrolę i ocenę oraz sposób koordynacji działań tych instytucji.

Art. 6. 1. Strategię rozwoju kraju, strategię sektorowe, strategię rozwoju województwa, programy operacyjne oraz plany wykonawcze podlegają konsultacjom z jednostkami samorządu terytorialnego, partnerami społecznymi i gospodarczymi oraz z Komisją Wspólną Rządu i Samorządu Terytorialnego.

2. Podmiot opracowujący dany dokument ogłasza w dzienniku o zasięgu krajowym oraz na swojej stronie internetowej informację o konsultacjach, o których mowa w ust. 1, a w szczególności zaproszenie do uczestnictwa w procesie konsultacji, miejsca spotkań i konferencji, temat spotkań i konferencji oraz adres strony internetowej, na której zamieszczono projekt dokumentu.

3. Podmioty, o których mowa w ust. 1, mogą, w terminie 35 dni od dnia ogłoszenia, o którym mowa w ust. 2, wyrazić opinię do projektu. Nieprzedstawienie opinii w terminie oznacza rezygnację z prawa jej wyrażenia.

4. W terminie 30 dni od dnia zakończenia konsultacji, o których mowa w ust. 1, podmioty je organizujące przygotowują sprawozdanie z przebiegu i wyników konsultacji, zawierające w szczególności ustosunkowanie się do uwag zgłaszanych w trakcie konsultacji wraz z uzasadnieniem oraz podają je do publicznej wiadomości na swojej stronie internetowej.

Art. 7. 1. Właściwy wojewoda powołuje, w drodze zarządzenia, stałą konferencję współpracy w zakresie spraw objętych ustawą, dotyczących gmin, powiatów i województwa, w szczególności w odniesieniu do strategii rozwoju województwa oraz regionalnych i krajowych programów operacyjnych, zwaną dalej „Konferencją”.

2. W skład Konferencji wchodzi:

- 1) wojewoda - jako przewodniczący;
- 2) marszałek województwa - jako wiceprzewodniczący;
- 3) przedstawiciele organizacji biorących udział w Komisji Wspólnej Rządu i Samorządu Teryto-

- rialnego po stronie samorządowej;
- 4) przedstawiciele gmin i powiatów z terenu danego województwa;
  - 5) ze strony rządowej przedstawiciele ministrów, których zakres działania obejmuje sprawy będące przedmiotem obrad Konferencji;
  - 6) przedstawiciele partnerów społecznych i gospodarczych.

Art. 8. 1. Konferencja stanowi forum wymiany informacji oraz ustalania wspólnego stanowiska w zakresie spraw, o których mowa w art. 7 ust. 1.

2. Minister właściwy do spraw rozwoju regionalnego może zwrócić się do przewodniczącego Konferencji o włączenie do porządku obrad Konferencji wskazanych przez niego tematów.

3. Konferencja obraduje na posiedzeniach plenarnych.

4. Konferencja przyjmuje stanowisko w drodze uchwały, w obecności co najmniej połowy składu Konferencji określonego w zarządzeniu, o którym mowa w art. 7 ust. 1. W przypadku równej liczby głosów rozstrzyga głos przewodniczącego.

5. Przewodniczący powołuje zespoły robocze, w skład których mogą wchodzić osoby niebędące członkami Konferencji. Stanowiska przyjmowane na posiedzeniu zespołów roboczych są przedkładane pod głosowanie na posiedzeniu plenarnym Konferencji.

6. Uchwały Konferencji są przekazywane do wiadomości ministrowi właściwemu do spraw rozwoju regionalnego w terminie 21 dni od dnia ich podjęcia.

7. Członkowie Konferencji uczestniczą w jej pracach nieodpłatnie.

Rozdział 2

Strategie rozwoju

Art. 9. Strategiami rozwoju są:

- 1) strategia rozwoju kraju;
- 2) strategie sektorowe;
- 3) strategie rozwoju województw, o których mowa w art. 11 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa (Dz. U. z 2001 r. Nr 142, poz. 1590, z późn. zm.) oraz strategie ponadregionalne obejmujące obszar więcej niż jednego województwa;
- 4) strategie rozwoju lokalnego, w tym strategie rozwoju powiatów oraz strategie rozwoju gmin.

Art. 10. 1. Strategia rozwoju kraju jest dokumentem planistycznym określającym podstawowe uwarunkowania, cele i kierunki rozwoju kraju w wymiarze społecznym, gospodarczym i terytorialnym.

2. Strategia rozwoju kraju obejmuje okres co najmniej 7 lat.

3. Strategia rozwoju kraju zawiera w szczególności:

- 1) diagnozę sytuacji społeczno-gospodarczej kraju, z uwzględnieniem stanu środowiska, obecnych i przewidywanych uwarunkowań ochrony środowiska oraz różnicowań przestrzennych;
- 2) prognozę trendów rozwojowych w okresie objętym strategią;
- 3) określenie celów strategicznych polityki rozwoju;
- 4) określenie kierunków interwencji podmiotów, o których mowa w art. 3, służącej osiągnięciu celów strategicznych polityki rozwoju;
- 5) określenie kierunków wspierania rozwoju regionów środkami pochodzącymi z budżetu państwa lub ze źródeł zagranicznych;
- 6) wskaźniki realizacji;
- 7) określenie systemu realizacji oraz ram finansowych.

4. Przy opracowywaniu strategii rozwoju kraju uwzględnia się koncepcję przestrzennego zagospodarowania kraju oraz postanowienia rozdziału 1 w dziale VI tytułu I ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. - Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2006 r. Nr 129, poz. 902, Nr 169, poz. 1199 i Nr 170, poz. 1217).

5. Strategia rozwoju kraju uwzględnia kierunki rozwoju zawarte w dokumentach strategicznych oraz politykach Unii Europejskiej.

Art. 11. 1. Projekt strategii rozwoju kraju jest opracowywany i uzgadniany przez ministra właściwego do spraw rozwoju regionalnego, we współpracy z właściwymi ministrami.

2. Minister właściwy do spraw rozwoju regionalnego przedstawia Radzie Ministrów projekt strategii rozwoju kraju na kolejny okres, co najmniej 12 miesięcy przed upływem okresu objętego poprzednią strategią rozwoju kraju.

3. W czasie trwania procedury opracowywania i uzgadniania strategii rozwoju kraju Sejm i Senat mogą przeprowadzić debatę na temat polityki rozwoju.

4. Strategia rozwoju kraju przyjmowana jest w trybie ustawy.

5. Prezes Rady Ministrów informuje Sejm i Senat o przyjęciu przez Radę Ministrów strategii rozwoju kraju.

6. Prezes Rady Ministrów przekazuje Sejmowi i Senatowi, do dnia 31 lipca każdego roku, informację o realizacji strategii rozwoju kraju w roku poprzednim.

Art. 12. 1. Strategia rozwoju kraju podlega okresowej aktualizacji, co najmniej raz na cztery lata. Do

aktualizacji strategii rozwoju kraju stosuje się odpowiednio przepisy art. 11.

2. Aktualizując strategię rozwoju kraju, bierze się pod uwagę w szczególności stopień osiągania celów określonych w tej strategii oraz uwarunkowania jej realizacji.

3. Rada Ministrów może zobowiązać ministra właściwego do spraw rozwoju regionalnego do przedstawienia projektu zaktualizowanej strategii rozwoju kraju w każdym terminie.

Art. 13. 1. Strategia sektorowa jest dokumentem planistycznym określającym uwarunkowania, cele i kierunki rozwoju w określonym zakresie.

2. Strategia sektorowa powinna być zgodna ze strategią rozwoju kraju i obejmuje okres niewykraczający poza okres objęty obowiązującą strategią rozwoju kraju, z zastrzeżeniem ust. 4.

3. Strategia sektorowa zawiera w szczególności:

- 1) diagnozę sytuacji w odniesieniu do sektora objętego programowaniem strategicznym;
- 2) prognozę trendów rozwojowych w okresie objętym strategią;
- 3) określenie celów strategicznych polityki rozwoju w danym zakresie;
- 4) określenie kierunków interwencji podmiotów, o których mowa w art. 3, oraz, o ile będzie to przewidziane, określenie kierunków wspierania rozwoju regionów środkami pochodzącymi z budżetu państwa lub ze źródeł zagranicznych;
- 5) określenie systemu realizacji oraz ram finansowych;
- 6) wskaźniki realizacji.

4. Strategia sektorowa może wykraczać poza okres objęty obowiązującą strategią rozwoju kraju oraz zawierać elementy inne niż określone w ust. 3, jeżeli wynika to z umów międzynarodowych.

5. Do strategii ponadregionalnej stosuje się przepisy dotyczące strategii sektorowej, z zastrzeżeniem ust. 6.

6. Strategia ponadregionalna może wykraczać poza okres objęty obowiązującą strategią rozwoju kraju, jeżeli warunkuje to jej realizację.

Art. 14. 1. Projekt strategii sektorowej opracowuje oraz uzgadnia właściwy minister, z własnej inicjatywy lub w wykonaniu zobowiązania nałożonego przez Radę Ministrów, i przedkłada go ministrowi właściwemu do spraw rozwoju regionalnego, w celu zaopiniowania pod względem zgodności z obowiązującą strategią rozwoju kraju.

2. Minister właściwy do spraw rozwoju regionalnego przedstawia Radzie Ministrów opinię dotyczącą zgodności projektu strategii sektorowej z obowiązują-

cą strategią rozwoju kraju w terminie 30 dni od dnia otrzymania projektu, o którym mowa w ust. 1.

3. W przypadku negatywnej opinii ministra właściwego do spraw rozwoju regionalnego. Rada Ministrów podejmuje decyzję w sprawie zgodności projektu strategii sektorowej ze strategią rozwoju kraju.

4. Strategia sektorowa jest przyjmowana przez Radę Ministrów w drodze uchwały.

Rozdział 3

Programy operacyjne

Art. 15. 1. Programy operacyjne ustanawia się w celu realizacji:

- 1) strategii rozwoju kraju, strategii sektorowych i strategii ponadregionalnych - w formie krajowych programów operacyjnych oraz w formie regionalnych programów operacyjnych współfinansowanych z budżetu państwa i źródeł zagranicznych;
- 2) strategii rozwoju województwa - w formie regionalnych programów operacyjnych.

2. Strategia rozwoju kraju może być realizowana również na podstawie umów lub porozumień międzynarodowych, a także odrębnych programów, w tym operacyjnych, oraz instrumentów prawnych i finansowych, o których mowa w przepisach Unii Europejskiej.

3. Realizacja strategii rozwoju kraju w zakresie, o którym mowa w ust. 2, odbywa się na zasadach określonych w umowach lub porozumieniach międzynarodowych, a także w odrębnych programach, w tym operacyjnych, oraz instrumentach finansowych, o których mowa w ust. 2, realizowanych na podstawie przepisów Unii Europejskiej tam wskazanych, dotyczących tych programów oraz na podstawie właściwych decyzji Komisji Europejskiej.

Art. 16. Program operacyjny obejmuje okres niewykraczający poza okres obowiązywania strategii rozwoju kraju lub strategii sektorowej, a w przypadku gdy program operacyjny jest ujęty w planie wykonawczym - okres obowiązywania tego planu.

Art. 17. 1. Program operacyjny określa w szczególności:

- 1) diagnozę sytuacji społeczno-gospodarczej sektora bądź województwa, którego dotyczy, w tym wstępną ocenę wyników programu sporządzoną przed rozpoczęciem jego realizacji;
- 2) cel główny i cele szczegółowe mierzone za pomocą wskaźników określonych ilościowo;
- 3) priorytety;

- 4) kierunki wydatkowania środków publicznych przeznaczonych na realizację programu;
- 5) sposób monitorowania i oceny stopnia osiągnięcia celu głównego i celów szczegółowych;
- 6) plan finansowy, w tym:
  - a) źródła finansowania realizacji programu,
  - b) kwotę środków przeznaczonych na finansowanie realizacji programu i jej podział między poszczególne priorytety,
  - c) informację o wysokości współfinansowania na poziomie programu i priorytetów;
- 7) system realizacji.

2. W przypadku programów operacyjnych współfinansowanych ze środków, o których mowa w art. 1 rozporządzenia Rady (WE) nr 1083/2006 z dnia 11 lipca 2006 r. ustanawiającego przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności i uchylającego rozporządzenie (WE) nr 1260/1999 (Dz. Urz. UE L 210 z 31.07.2006, str. 25-78), uwzględnia się również wymagania określone w art. 37 i 38 tego rozporządzenia.

3. Sposób zapewnienia wieloletniego finansowania programu operacyjnego ze środków pochodzących z budżetu państwa lub ze źródeł zagranicznych określają przepisy o finansach publicznych.

4. W przypadku gdy źródłem dofinansowania w ramach programu operacyjnego są środki pochodzące z funduszy celowych, dofinansowanie w tym zakresie odbywa się na podstawie przepisów dotyczących tych funduszy.

Art. 18. Projekt krajowego programu operacyjnego opracowuje oraz uzgadnia:

- 1) właściwy minister - jeżeli program nie przewiduje finansowania środkami pochodzącymi ze źródeł zagranicznych i nie jest skierowany do określonego terytorium kraju;
- 2) minister właściwy do spraw rozwoju regionalnego we współpracy z właściwym ministrem lub właściwymi ministrami - jeżeli program przewiduje finansowanie środkami pochodzącymi ze źródeł zagranicznych lub jest skierowany do określonego terytorium kraju.

Art. 19. 1. Minister właściwy do spraw rozwoju regionalnego przedstawia Radzie Ministrów opinię o zgodności projektu programu operacyjnego, o którym mowa w art. 18 pkt 1, z obowiązującą strategią rozwoju kraju oraz planem wykonawczym, jeżeli program operacyjny jest ujęty w takim planie.

2. W przypadku negatywnej opinii ministra właściwego do spraw rozwoju regionalnego, Rada Ministrów

podejmuje decyzję w sprawie zgodności projektu programu operacyjnego ze strategią rozwoju kraju i planem wykonawczym.

3. Krajowy program operacyjny przyjmowany jest przez Radę Ministrów w drodze uchwały.

4. Instytucja zarządzająca ogłasza w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej „Monitor Polski” komunikat o:

- 1) w przypadku krajowych programów operacyjnych, o których mowa w art. 18 pkt 1:
  - a) podjęciu przez Radę Ministrów uchwały o przyjęciu programu operacyjnego,
  - b) adresie strony internetowej, na której instytucja zarządzająca zamieści treść programu operacyjnego, zmian do tego programu oraz treść szczegółowego opisu priorytetów programu operacyjnego,
  - c) terminie, od którego program operacyjny lub jego zmiany będą stosowane,
  - d) zakresie zmian wprowadzonych do programu;
- 2) w przypadku krajowych programów operacyjnych, o których mowa w art. 18 pkt 2:
  - a) podjęciu przez Komisję Europejską decyzji zatwierdzającej program operacyjny,
  - b) adresie strony internetowej, na której instytucja zarządzająca zamieści treść programu operacyjnego, zmian do tego programu oraz treść szczegółowego opisu priorytetów programu operacyjnego,
  - c) terminie, od którego program operacyjny lub jego zmiany będą stosowane,
  - d) zakresie zmian wprowadzonych do programu.

Art. 20. 1. Projekt regionalnego programu operacyjnego, przewidującego dofinansowanie pochodzące z budżetu państwa lub ze źródeł zagranicznych uzyskanych za pośrednictwem rządu, przygotowuje zarząd województwa we współpracy z ministrem właściwym do spraw rozwoju regionalnego.

2. Zarząd województwa przyjmuje regionalny program operacyjny w drodze uchwały.

3. Instytucja zarządzająca ogłasza w wojewódzkim dzienniku urzędowym komunikat o:

- 1) podjęciu przez zarząd województwa uchwały przyjmującej regionalny program operacyjny;
- 2) adresie strony internetowej, na której instytucja zarządzająca zamieści treść programu operacyjnego, jego zmiany oraz szczegółowy opis priorytetów tego programu;
- 3) terminie, od którego program operacyjny lub jego zmiany będą stosowane;

- 4) zakresie zmian wprowadzonych do projektu;
  - 5) podjęciu przez Komisję Europejską decyzji zatwierdzającej regionalny program operacyjny.
4. Rada Ministrów, na wniosek ministra właściwego do spraw rozwoju regionalnego, określa, w drodze uchwały, zakres i warunki dofinansowania regionalnego programu operacyjnego środkami pochodzącymi z budżetu państwa lub ze źródeł zagranicznych.
5. Minister właściwy do spraw rozwoju regionalnego zawiera z zarządem województwa kontrakt wojewódzki, w zakresie i na warunkach określonych w uchwale, o której mowa w ust. 4.
6. Kontrakt wojewódzki powinien określać, co najmniej:
- 1) kwotę dofinansowania regionalnego programu operacyjnego środkami pochodzącymi z budżetu państwa lub ze źródeł zagranicznych, w podziale na priorytety;
  - 2) warunki przekazywania środków;
  - 3) sposób wykonywania przez ministra właściwego do spraw rozwoju regionalnego nadzoru nad prawidłowością wykorzystania przekazanych środków;
  - 4) zakres i tryb sprawozdawczości z realizacji kontraktu;
  - 5) sposób wykonywania przez ministra właściwego do spraw rozwoju regionalnego kontroli i monitoringu nad realizacją kontraktu wojewódzkiego.
7. Kontrakt wojewódzki określa również kwotę:
- 1) dofinansowania części zadań realizowanych przez samorząd wojewódzki w ramach krajowego programu operacyjnego;
  - 2) wkładu własnego jednostek samorządu terytorialnego w ramach realizacji regionalnego programu operacyjnego.
8. Zadania ministra właściwego do spraw rozwoju regionalnego określone w kontrakcie wojewódzkim, w szczególności dotyczące nadzoru nad prawidłowością wykorzystania przekazanych środków, mogą zostać przekazane właściwemu miejscowo wojewodzie, na zasadach określonych w odrębnym porozumieniu, którego kopię minister właściwy do spraw rozwoju regionalnego przekazuje zarządowi województwa w terminie 7 dni od dnia zawarcia porozumienia.
9. Zarząd województwa przekazuje sejmikowi województwa, do dnia 30 czerwca każdego roku, informację o realizacji regionalnego programu operacyjnego w roku poprzednim.

Art. 21. 1. W zakresie, w którym finansowanie projektów w ramach programów, o których mowa w art.

15, stanowi pomoc spełniającą przesłanki określone w art. 87 ust. 1 Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską albo pomoc de minimis, do tego finansowania mają zastosowanie szczegółowe warunki i tryb udzielania pomocy.

2. Podmiotami udzielającymi pomocy, o której mowa w ust. 1, są instytucje zarządzające, instytucje pośredniczące albo instytucje wdrażające.

3. Właściwy minister albo minister właściwy do spraw rozwoju regionalnego - w zakresie regionalnych programów operacyjnych, określi, w drodze rozporządzenia, szczegółowe przeznaczenie, warunki i tryb udzielania pomocy, o której mowa w ust. 1, mając w szczególności na uwadze konieczność zapewnienia zgodności udzielanej pomocy z warunkami jej dopuszczalności, w przypadku gdy odrębne przepisy nie określają szczegółowych warunków i trybu udzielania tej pomocy.

Rozdział 4

Plany wykonawcze

Art. 22. 1. Skoordynowane tematycznie programy operacyjne mogą być ujęte w planach wykonawczych.

2. Plan wykonawczy obejmuje okres odpowiadający okresowi dostępności środków pochodzących ze źródeł zagranicznych, przeznaczonych na finansowanie jego realizacji. Plan wykonawczy przewidujący finansowanie wyłącznie środkami krajowymi obejmuje okres do 7 lat.

3. Plan wykonawczy określa w szczególności:

- 1) krajowe programy operacyjne, które będą realizowane w ramach planu wykonawczego;
- 2) kierunki wsparcia regionalnych programów operacyjnych środkami pochodzącymi z budżetu państwa lub ze źródeł zagranicznych;
- 3) źródła finansowania realizacji planu;
- 4) indykatywną kwotę środków przeznaczonych na finansowanie krajowych i regionalnych programów operacyjnych;
- 5) indykatywny podział środków, o których mowa w pkt 4, między poszczególne krajowe i regionalne programy operacyjne;
- 6) system realizacji oraz sposób koordynacji realizacji programów operacyjnych.

4. W przypadku planu wykonawczego, w którym ujęte są programy operacyjne, o których mowa w art. 17 ust. 2, uwzględnia się wymagania określone w art. 27 rozporządzenia Rady (WE) nr 1083/2006 z dnia 11 lipca 2006 r. ustanawiającego przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Fun-

duszu Spójności i uchylającego rozporządzenie (WE) nr 1260/1999.

Art. 23. 1. Opracowanie i uzgodnienie projektu planu wykonawczego odbywa się na zasadach określonych w art. 18.

2. Minister właściwy do spraw finansów publicznych, na wniosek ministra właściwego do spraw rozwoju regionalnego, oszacuje, w terminie 1 miesiąca od dnia otrzymania wniosku, kwotę środków budżetu państwa dostępnych na realizację planu wykonawczego w kolejnych latach realizacji planu.

3. Plan wykonawczy jest przyjmowany przez Radę Ministrów w drodze uchwały.

4. Plan wykonawczy, o którym mowa w art. 22 ust. 4, podlega również procedurze konsultacji, o której mowa w art. 28 rozporządzenia Rady (WE) nr 1083/2006 z dnia 11 lipca 2006 r. ustanawiającego przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności i uchylającego rozporządzenie (WE) nr 1260/1999.

Art. 24. 1. Plan wykonawczy podlega aktualizacji w przypadku:

- 1) aktualizacji strategii rozwoju kraju;
- 2) korekty oszacowania kwoty środków, o którym mowa w art. 23 ust. 2.

2. Rada Ministrów może zobowiązać właściwego ministra do przedstawienia projektu zaktualizowanego planu wykonawczego z przyczyn innych niż określone w ust. 1.

3. Zaktualizowany plan wykonawczy przyjmuje Rada Ministrów w drodze uchwały.

Rozdział 5

Realizacja programów operacyjnych

Art. 25. 1. Za prawidłową realizację programu operacyjnego odpowiada instytucja zarządzająca.

2. Instytucją zarządzającą jest:

- 1) w przypadku krajowego programu operacyjnego - odpowiednio właściwy minister albo minister właściwy do spraw rozwoju regionalnego, zgodnie z art. 18;
- 2) w przypadku regionalnego programu operacyjnego - zarząd województwa.

Art. 26. 1. Do zadań instytucji zarządzającej należy w szczególności:

- 1) wypełnianie obowiązków wynikających z art. 60 rozporządzenia Rady (WE) nr 1083/2006 z dnia 11 lipca 2006 r. ustanawiającego przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu

Społecznego oraz Funduszu Spójności i uchylającego rozporządzenie (WE) nr 1260/1999 - w odniesieniu do programu operacyjnego współfinansowanego ze środków, o których mowa w art. 1 tego rozporządzenia;

- 2) przygotowanie szczegółowego opisu priorytetów programu operacyjnego, z uwzględnieniem wytycznych ministra właściwego do spraw rozwoju regionalnego, o których mowa w art. 35 ust. 3 pkt 1;
  - 3) przygotowanie i przekazanie Komitetowi Monitorującemu do zatwierdzenia propozycji kryteriów wyboru projektów;
  - 4) wybór, w oparciu o kryteria, o których mowa w pkt 3, projektów, które będą dofinansowane w ramach programu operacyjnego;
  - 5) zawieranie z beneficjentami umów o dofinansowanie projektu lub wydawanie decyzji, o której mowa w art. 28 ust. 2 pkt 1;
  - 6) określenie kryteriów kwalifikowalności wydatków objętych dofinansowaniem w ramach programu operacyjnego;
  - 7) określenie poziomu dofinansowania projektu, jako procentu wydatków objętych dofinansowaniem, przy czym poziom ten może:
    - a) być zróżnicowany w zależności od typu projektu lub właściwości beneficjenta,
    - b) wynieść do 100 % wartości projektu;
  - 8) określenie systemu realizacji programu operacyjnego;
  - 9) określenie typów projektów, przy wyborze których niezbędne jest zasięgnięcie opinii ekspertów, o których mowa w art. 31;
  - 10) zarządzanie środkami finansowymi przeznaczonymi na realizację programu operacyjnego, pochodzącymi z budżetu państwa, budżetu województwa lub ze źródeł zagranicznych;
  - 11) dokonywanie płatności ze środków programu operacyjnego na rzecz beneficjentów;
  - 12) monitorowanie postępów w realizacji, ewaluacja programu operacyjnego oraz stopnia osiągnięcia jego celów;
  - 13) opracowywanie, w razie potrzeby, propozycji zmian w programie operacyjnym;
  - 14) prowadzenie kontroli realizacji programu operacyjnego, w tym kontroli realizacji poszczególnych dofinansowanych projektów;
  - 15) odzyskiwanie kwot nienależnie wypłaconych beneficjentom;
  - 16) zapewnienie właściwej informacji i promocji programu operacyjnego.
2. Instytucja zarządzająca, wykonując zadania, o których mowa w ust. 1, powinna uwzględniać zasadę

równego dostępu do pomocy wszystkich kategorii beneficjentów w ramach programu oraz zapewniać przejrzystość reguł stosowanych przy ocenie projektów.

Art. 27. 1. Instytucja zarządzająca może, w drodze porozumienia, powierzyć instytucji pośredniczącej część zadań związanych z realizacją programu operacyjnego, a w szczególności:

- 1) przygotowanie i przekazanie instytucji zarządzającej propozycji szczegółowego opisu priorytetów programu operacyjnego w oparciu o wytyczne ministra właściwego do spraw rozwoju regionalnego, o których mowa w art. 35 ust. 3 pkt 1;
- 2) przygotowanie i przekazanie Komitetowi Monitorującemu propozycji kryteriów wyboru projektu;
- 3) dokonywanie, w oparciu o określone kryteria, wyboru projektów, które będą dofinansowane w ramach programu operacyjnego;
- 4) zawieranie umów z beneficjentami o dofinansowanie projektu;
- 5) kontrolę realizacji dofinansowanych projektów;
- 6) dokonywanie płatności ze środków programu operacyjnego na rzecz beneficjentów;
- 7) odzyskiwanie kwot nienależnie wypłaconych beneficjentom;
- 8) prowadzenie działań informacyjnych i promocyjnych.

2. Instytucja zarządzająca ponosi odpowiedzialność za prawidłowość realizacji zadań powierzonych instytucji pośredniczącej.

3. Instytucja zarządzająca zatwierdza procedury dokonywania czynności w ramach powierzonych zadań, opracowane przez instytucję pośredniczącą.

4. Instytucja zarządzająca lub, za jej zgodą instytucja pośrednicząca lub instytucja wdrażająca może powierzyć realizację czynności technicznych związanych z obsługą swoich zadań innym podmiotom na podstawie odpowiednio porozumienia lub umowy.

5. Do realizacji czynności technicznych, o których mowa w ust. 4, powierzanych jednostce sektora finansów publicznych lub fundacjom, których jedynym fundatorem jest Skarb Państwa, nie stosuje się przepisów ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. - Prawo zamówień publicznych (Dz. U. z 2006 r. Nr 164, poz. 1163 i Nr 170, poz. 1217*). W takim przypadku instytucja zarządzająca lub instytucja pośrednicząca zwraca tym jednostkom sektora finansów publicznych lub fundacjom wydatki konieczne do wykonania tych czynności.

Art. 28. 1. W ramach programu operacyjnego mogą być dofinansowane projekty:

- 1) indywidualne - o strategicznym znaczeniu dla realizacji programu, wskazywane przez instytucję zarządzającą zgodnie z kryteriami zatwierdzonymi przez Komitet Monitorujący;
  - 2) systemowe - polegające na dofinansowaniu realizacji zadań publicznych określonych w odrębnych przepisach;
  - 3) wyłonione w trybie konkursu;
  - 4) (uchylony).
- 1a. Lista projektów, o których mowa w ust. 1 pkt 1, realizowanych w ramach krajowych programów operacyjnych, jest ogłaszana przez ministra właściwego do spraw rozwoju regionalnego, w formie obwieszczenia ogłaszanego w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej „Monitor Polski”.
- 1b. Lista projektów, o których mowa w ust. 1 pkt 1, realizowanych w ramach regionalnych programów operacyjnych, jest przyjmowana przez zarząd województwa w formie uchwały ogłaszanej w wojewódzkim dzienniku urzędowym.
2. Jeżeli instytucja zarządzająca lub instytucja pośrednicząca jest jednocześnie beneficjentem, podstawę dofinansowania projektu stanowi odpowiednio:
- 1) decyzja podjęta przez instytucję zarządzającą;
  - 2) umowa o dofinansowanie zawarta między instytucją zarządzającą a instytucją pośredniczącą.
3. Nadzór nad realizacją regionalnych programów operacyjnych sprawuje właściwy wojewoda, na zasadach określonych w art. 78-80, art. 81-83, art. 86 i 87 oraz art. 88a ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa.
4. Do podejmowania rozstrzygnięć w zakresie zadań zarządu województwa, o których mowa w art. 26 ust. 1 pkt 2, 4, 7, 8, 9 i 13, stosuje się art. 31 ust. 4 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa.
- Art. 29.** 1. Instytucja zarządzająca, instytucja pośrednicząca lub instytucja wdrażająca, w celu wyłonienia projektów do dofinansowania w trybie, o którym mowa w art. 28 ust. 1 pkt 3, ogłasza konkurs na swojej stronie internetowej.
2. Ogłoszenie, o którym mowa w ust. 1, określa:
- 1) rodzaj projektów podlegających dofinansowaniu;
  - 2) rodzaj podmiotów, które mogą ubiegać się o dofinansowanie;
  - 3) kwotę środków przeznaczonych na dofinansowanie projektów;
  - 4) poziom dofinansowania projektów, o którym mowa w art. 26 ust. 1 pkt 7;
  - 5) maksymalną kwotę dofinansowania projektu, o ile kwota taka została ustalona;

- 6) kryteria wyboru projektów;
- 7) termin rozstrzygnięcia konkursu;
- 8) wzór wniosku o dofinansowanie projektu;
- 9) termin, miejsce i sposób składania wniosków o dofinansowanie projektu;
- 10) wzór umowy o dofinansowanie projektu.

3. Instytucja zarządzająca, instytucja pośrednicząca lub instytucja wdrażająca w dniu ogłoszenia konkursu zamieszcza w dzienniku o zasięgu ogólnopolskim lub regionalnym informację o konkursie, zawierającą co najmniej elementy określone w ust. 2 pkt 1-3 oraz wskazanie adresu strony internetowej, na której zamieszczono ogłoszenie o konkursie.

4. Do czasu zawarcia wszystkich umów o dofinansowanie projektu z beneficjentami wyłonionymi w konkursie lub w wyniku rozpatrzenia protestu, instytucja ogłaszająca konkurs:

- 1) nie może spowodować pogorszenia warunków realizacji projektu oraz nakładać na podmioty ubiegające się o dofinansowanie dodatkowych obowiązków;
- 2) nie może dokonać zmian w zasadach konkursu w zakresie, o którym mowa w ust. 2 pkt 1, 5, 6, 8 i 9;
- 3) może wyłącznie rozszerzyć rodzaj podmiotów ubiegających się o dofinansowanie.

5. W przypadku regionalnych programów operacyjnych, o terminach posiedzenia komisji konkursowych przeprowadzających konkursy, o których mowa w art. 28 ust. 1 pkt 3, jest zawiadamiany właściwy miejscowo wojewoda, który może wydelegować do prac w komisji w charakterze obserwatora swojego przedstawiciela.

Art. 30. 1. Instytucja zarządzająca, instytucja pośrednicząca lub instytucja wdrażająca ogłasza na swojej stronie internetowej listę projektów wyłonionych do dofinansowania oraz pisemnie informuje każdego z wnioskodawców o wynikach rozpatrzenia jego wniosku.

2. Wnioskodawca, którego projekt nie został wyłoniony do dofinansowania, w terminie 14 dni od dnia otrzymania informacji, o której mowa w ust. 1, może złożyć pisemny protest.

3. Protest jest rozpatrywany:

- 1) w przypadku krajowych programów operacyjnych - przez instytucję wdrażającą, instytucję pośredniczącą albo przez instytucję zarządzającą, jeżeli odpowiednio instytucja wdrażająca albo instytucja pośrednicząca nie zostały ustanowione dla danego programu;
- 2) w przypadku regionalnych programów operacyjnych - przez właściwego miejscowo wojewodę.

4. W przypadku negatywnego rozpatrzenia protestu wnioskodawca, w terminie 7 dni od dnia otrzymania informacji w tym zakresie, może skierować wniosek o ponowne rozpatrzenie sprawy:

- 1) w przypadku krajowych programów operacyjnych - do instytucji zarządzającej;
- 2) w przypadku regionalnych programów operacyjnych - do ministra właściwego do spraw rozwoju regionalnego.

5. Protest oraz wniosek o ponowne rozpatrzenie sprawy są rozpatrywane w terminie 1 miesiąca od dnia ich otrzymania.

6. Rozstrzygnięcie wniosku o ponowne rozpatrzenie sprawy kończy procedurę wyboru projektu.

Art. 31. 1. Minister właściwy do spraw rozwoju regionalnego, w celu zapewnienia rzetelnej i bezstronnej oceny projektów, powołuje i odwołuje ekspertów z poszczególnych dziedzin objętych programem operacyjnym na okres 5 lat, licząc od dnia powołania, a także prowadzi listę tych ekspertów.

2. Instytucja zarządzająca, instytucja pośrednicząca lub instytucja wdrażająca, w procesie wyboru projektów do dofinansowania, może korzystać z opinii ekspertów wpisanych na listę, o której mowa w ust. 1, z uwzględnieniem art. 26 ust. 1 pkt 9.

3. Minister właściwy do spraw rozwoju regionalnego określi, w drodze rozporządzenia, szczegółowe zasady powoływania i odwoływania ekspertów, warunki jakie musi spełniać ekspert oraz przesłanki skreślenia z listy ekspertów, a także warunki ich wynagradzania za wydane opinie, mając na względzie dążenie do zapewnienia rzetelnej i bezstronnej oceny projektów.

Art. 32. 1. Instytucja zarządzająca lub instytucja pośrednicząca może zawrzeć z instytucją wdrażającą porozumienie lub umowę o realizację powierzonych jej zadań.

2. Do porozumień, o których mowa w ust. 1, stosuje się przepisy działu V ustawy z dnia 30 czerwca 2005 r. o finansach publicznych (Dz. U. Nr 249, poz. 2104, z późn. zm.).

3. Do zawarcia umowy, o której mowa w ust. 1, nie stosuje się przepisów ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. - Prawo zamówień publicznych (Dz. U. z 2006 r. Nr 164, poz. 1163, z późn. zm.), jeżeli wymaga tego istotny interes bezpieczeństwa państwa, w tym w zakresie energetyki lub informatyzacji.

4. Porozumienie lub umowa, o których mowa w ust. 1, zawierają elementy wymienione w art. 209 ust. 2 ustawy z dnia 30 czerwca 2005 r. o finansach publicznych oraz określają w szczególności:

- 1) zadania instytucji wdrażającej objęte dofinansowaniem środkami programu operacyjnego;
  - 2) kwotę dofinansowania;
  - 3) warunki przekazania środków;
  - 4) sposób wykonywania przez instytucję zarządzającą lub instytucję pośredniczącą nadzoru nad prawidłowością wykorzystania przekazanych środków.
5. Instytucja wdrażająca realizuje zadania dofinansowane w ramach programu operacyjnego w sposób określony w odrębnych przepisach dotyczących jej działalności.

Art. 33. (uchylony).

Art. 34. 1. Instytucje zarządzające, instytucje pośredniczące oraz instytucje wdrażające przekazują niezwłocznie ministrowi właściwemu do spraw rozwoju regionalnego, za pomocą środków komunikacji elektronicznej lub pisemnie, informację o wykluczeniu prawa otrzymania dofinansowania w ramach programu operacyjnego przez podmioty, o których mowa w art. 211 ustawy z dnia 30 czerwca 2005 r. o finansach publicznych.

2. Minister właściwy do spraw rozwoju regionalnego prowadzi wykaz podmiotów wyłączonej z możliwości ubiegania się o dofinansowanie oraz udostępnia te informacje, na wniosek, instytucjom zarządzającym, instytucjom pośredniczącym i instytucjom wdrażającym.

3. Minister właściwy do spraw rozwoju regionalnego określi, w drodze rozporządzenia, zakres informacji, o których mowa w ust. 1, tryb ich przekazywania, a także tryb udostępniania wykazu podmiotów wyłączonych z możliwości ubiegania się o dofinansowanie, biorąc pod uwagę konieczność ochrony tych informacji przed niepowołanym dostępem.

Art. 35. 1. Minister właściwy do spraw rozwoju regionalnego odpowiada za koordynację w zakresie wykorzystania środków pochodzących ze źródeł zagranicznych, w tym z budżetu Unii Europejskiej, przeznaczonych na dofinansowanie programów operacyjnych.

2. Minister właściwy do spraw rozwoju regionalnego w szczególności:

- 1) wykonuje, o ile ustawa nie stanowi inaczej, zadania państwa członkowskiego określone w przepisach rozporządzenia Rady (WE) nr 1083/2006 z dnia 11 lipca 2006 r. ustanawiającego przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu

- Spójności i uchylającego rozporządzenie (WE) nr 1260/1999;
- 2) opracowuje i przedstawia Radzie Ministrów do zatwierdzenia, po zasięgnięciu opinii właściwego ministra albo zarządu województwa, propozycję podziału środków budżetu państwa i środków pochodzących z budżetu Unii Europejskiej między poszczególne programy operacyjne;
  - 3) zapewnia zgodność programów operacyjnych z przepisami Unii Europejskiej;
  - 4) prowadzi, we współpracy z właściwymi ministrami i zarządami województw, negocjacje z Komisją Europejską mające na celu uzgodnienie treści programów operacyjnych;
  - 5) współpracuje w zakresie przygotowywania regionalnych programów operacyjnych, monitoruje i kontroluje przebieg ich realizacji oraz zwraca się do zarządów województw z wnioskami dotyczącymi usprawnienia sposobu ich realizacji;
  - 6) występuje do Komisji Europejskiej z wnioskiem o dokonanie przesunięć środków między programami lub między priorytetami;
  - 7) certyfikuje Komisji Europejskiej prawidłowość poniesienia wydatków w ramach programów operacyjnych;
  - 8) (uchylony);
  - 9) opracowuje i przedstawia Radzie Ministrów do zatwierdzenia projekty planów wykonawczych przewidujących finansowanie środkami pochodzącymi z budżetu Unii Europejskiej;
  - 10) prowadzi negocjacje z Komisją Europejską mające na celu uzgodnienie treści planów, o których mowa w pkt 9;
  - 11) opracowuje i przedstawia Radzie Ministrów do zatwierdzenia raporty o postępach w realizacji planów, o których mowa w pkt 9, kierowane do Komisji Europejskiej.

3. Minister właściwy do spraw rozwoju regionalnego, w celu zapewnienia zgodności sposobu wdrażania programów operacyjnych z prawem Unii Europejskiej oraz spełniania wymagań określanych przez Komisję Europejską, a także w celu zapewnienia jednolitości zasad wdrażania programów operacyjnych, może, z uwzględnieniem art. 26, wydać wytyczne dotyczące programów operacyjnych w zakresie:

- 1) szczegółowego opisu priorytetów programu operacyjnego;
- 2) trybu dokonywania wyboru projektów;
- 3) kwalifikacji osób uczestniczących w wyborze projektów;
- 4) trybu dokonywania płatności i rozliczeń;
- 5) trybu monitorowania postępów realizacji programów operacyjnych;

- 6) trybu i zakresu sprawozdawczości z realizacji programów operacyjnych;
- 7) sposobu oceny programów operacyjnych;
- 8) warunków technicznych gromadzenia i przekazywania danych w formie elektronicznej;
- 9) kontroli realizacji programów operacyjnych;
- 10) sposobu postępowania w razie wykrycia nieprawidłowości;
- 11) innych spraw związanych z przygotowaniem i wdrażaniem programów operacyjnych.

4. Wytyczne dotyczące spraw, o których mowa w ust. 3 pkt 1-4, minister właściwy do spraw rozwoju regionalnego przygotowuje po zasięgnięciu opinii instytucji pośredniczących.

5. W przypadku regionalnych programów operacyjnych wytyczne dotyczące spraw, o których mowa w ust. 3, minister właściwy do spraw rozwoju regionalnego przygotowuje po zasięgnięciu opinii właściwej instytucji zarządzającej.

6. Wytyczne dotyczące spraw, o których mowa w ust. 3 pkt 4 i 10, minister rozwoju regionalnego przygotowuje we współpracy z ministrem właściwym do spraw finansów publicznych.

7. Minister właściwy do spraw rozwoju regionalnego:

- 1) podaje do publicznej wiadomości, w szczególności na swojej stronie internetowej oraz w Biuletynie Informacji Publicznej, treść wytycznych, o których mowa w ust. 3, a także ich zmian;
- 2) ogłasza w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej „Monitor Polski” komunikat o miejscu publikacji wytycznych oraz ich zmian, a także o terminie, od którego wytyczne lub ich zmiany będą stosowane.

8. W zakresie, o którym mowa w ust. 1, minister właściwy do spraw rozwoju regionalnego zapewnia kontrolę wykorzystania środków pochodzących ze źródeł zagranicznych, w tym z budżetu Unii Europejskiej.

9. Zadania ministra właściwego do spraw rozwoju regionalnego wynikające z ust. 2 pkt 7 mogą zostać przekazane wojewodzie, w zakresie i na zasadach określonych w odrębnym porozumieniu.

Art. 36. 1. Realizacja programów operacyjnych podlega monitorowaniu przez Komitet Monitorujący.

2. Właściwy minister pełniący funkcję instytucji zarządzającej programem operacyjnym, w drodze zarządzenia, a w przypadku regionalnych programów operacyjnych zarząd województwa, w drodze uchwały, powołuje Komitet Monitorujący:

- 1) w przypadku programu operacyjnego dofinansowanego ze środków pochodzących z budżetu

Unii Europejskiej - zgodnie z art. 63 rozporządzenia Rady (WE) nr 1083/2006 z dnia 11 lipca 2006 r. ustanawiającego przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności i uchylającego rozporządzenie (WE) nr 1260/1999;

- 2) w przypadku pozostałych programów operacyjnych - określając jego skład, zadania oraz tryb działania.

3. Minister właściwy do spraw rozwoju regionalnego oraz marszałek województwa uczestniczą, poprzez swoich przedstawicieli, w pracach Komitetu Monitorującego powołanego dla regionalnego programu operacyjnego, o którym mowa w ust. 2.

4. W pracach Komitetu Monitorującego powołanego dla regionalnego programu operacyjnego, o którym mowa w ust. 2, uczestniczą także przedstawiciele Komisji Wspólnej Rządu i Samorządu Terytorialnego.

Art. 37. Do postępowania w zakresie ubiegania się oraz udzielania dofinansowania na podstawie niniejszej ustawy ze środków pochodzących z budżetu państwa lub ze środków zagranicznych nie stosuje się przepisów ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. - Kodeks postępowania administracyjnego (Dz. U. z 2000 r. Nr 98, poz. 1071, z późn. zm.) oraz przepisów dotyczących postępowania sędowo-administracyjnego.

Rozdział 6

Zmiany w przepisach obowiązujących

Art. 38. W ustawie z dnia 26 marca 1982 r. o scalaniu i wymianie gruntów (Dz. U. z 2003 r. Nr 178, poz. 1749 oraz z 2004 r. Nr 116, poz. 1206) w art. 3 ust. 5 otrzymuje brzmienie:

„5. W finansowanie prac, o których mowa w ust. 4, oraz w finansowanie zagospodarowania poscaleniowego mogą być włączone środki zagraniczne w rozumieniu ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o Narodowym Planie Rozwoju (Dz. U. Nr 116, poz. 1206, z 2005 r. Nr 90, poz. 759 i Nr 267, poz. 2251 oraz z 2006 r. Nr 149, poz. 1074) oraz ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. Nr 227, poz. 1658).”

Art. 39. W ustawie z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz. U. z 2004 r. Nr 256, poz. 2572, z późn. zm.) w art. 90u ust. 3 otrzymuje brzmienie:

„3. Na współfinansowanie programów, o których mowa w ust. 1, mogą być przeznaczane środki zagraniczne w rozumieniu ustawy z dnia 20

kwietnia 2004 r. o Narodowym Planie Rozwoju (Dz. U. Nr 116, poz. 1206, z 2005 r. Nr 90, poz. 759 i Nr 267, poz. 2251 oraz z 2006 r. Nr 149, poz. 1074) oraz ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. Nr 227, poz. 1658).”.

Art. 40. W ustawie z dnia 28 września 1991 r. o lasach (Dz. U. z 2005 r. Nr 45, poz. 435, z późn. zm.) w art. 54 dodaje się pkt 8 w brzmieniu:

„8) pełnienie zadań związanych z realizacją programów współfinansowanych ze źródeł zagranicznych.”.

Art. 41. W ustawie z dnia 25 października 1991 r. o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej (Dz. U. z 2001 r. Nr 13, poz. 123, z późn. zm.) w art. 28 ust. 1b i 1c otrzymują brzmienie:

„1b. Państwowe instytucje kultury mogą otrzymywać dotacje z budżetów jednostek samorządu terytorialnego na zadania ważne z punktu widzenia regionalnej polityki rozwoju w zakresie rozwoju kultury, w tym dotacje na wydatki inwestycyjne.

1c. Minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego określi, w drodze rozporządzenia, szczegółowe warunki i tryb udzielania dotacji, o których mowa w ust. 1b, mając w szczególności na względzie konieczność zapewnienia zgodności udzielanej pomocy z zasadami wydatkowania środków publicznych.”.

Art. 42. W ustawie z dnia 30 maja 1996 r. o gospodarowaniu niektórymi składnikami mienia Skarbu Państwa oraz o Agencji Mienia Wojskowego (Dz. U. z 2004 r. Nr 163, poz. 1711, z późn. zm.) w art. 7 dodaje się ust. 7 w brzmieniu:

„7. W zakresie właściwości Ministra Obrony Narodowej Agencja może realizować zadania związane z wdrażaniem programów operacyjnych, o których mowa w ustawie z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. Nr 227, poz. 1658).”.

Art. 43. W ustawie z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa (Dz. U. z 2001 r. Nr 142, poz. 1590, z późn. zm.) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 11:

a) uchyla się ust. 1a,

b) dodaje się ust. 1b i 1c w brzmieniu:

„1b. W strategii rozwoju województwa wydziela

się okres niewykraczający poza okres objęty aktualnie obowiązującą strategią rozwoju kraju.

1c. Strategia rozwoju województwa zawiera:

1) diagnozę sytuacji społeczno-gospodarczej województwa,

2) określenie celów strategicznych polityki rozwoju województwa,

3) określenie kierunków działań podejmowanych przez samorząd województwa dla osiągnięcia celów strategicznych polityki rozwoju województwa,

4) listę projektów infrastrukturalnych o szczególnym znaczeniu dla osiągnięcia celów strategicznych rozwoju województwa,

5) prognozę wysokości środków publicznych służących realizacji projektów, o której mowa w pkt 4.”,

c) w ust. 2 dodaje się pkt 9 w brzmieniu:

„9) wspieranie i prowadzenie działań na rzecz integracji społecznej i przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu.”,

d) ust. 3 i 4 otrzymują brzmienie:

„3. Strategia rozwoju województwa jest realizowana przez regionalne programy operacyjne, o których mowa w ustawie z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. Nr 227, poz. 1658), oraz przez inne instrumenty prawne i finansowe.

4. Samorząd województwa może występować o dofinansowanie realizacji regionalnego programu operacyjnego środkami budżetu państwa i środkami pochodzącymi z budżetu Unii Europejskiej oraz innymi środkami pochodzącymi ze źródeł zagranicznych, w trybie określonym w odrębnej ustawie.”;

2) w art. 12a ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Sejmik województwa określa zasady, tryb i harmonogram opracowania strategii rozwoju województwa, uwzględniając w szczególności:

1) zadania organów samorządu województwa przy określaniu strategii rozwoju województwa,

2) tryb i zasady współpracy z podmiotami wymienionymi w art. 12.”;

3) w art. 18 pkt 2 otrzymuje brzmienie:

„2) uchwalanie strategii rozwoju województwa,”;

4) użyte w art. 41 w ust. 2 w pkt 4 wyrazy „programów wojewódzkich” zastępuje się wyrazami „regionalnych programów operacyjnych”;

5) użyte w art. 50 w ust. 1 wyrazy „wojewódzkich programów” zastępuje się wyrazami „regionalnych programów operacyjnych”.

Art. 44. W ustawie z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. Nr 137,

poz. 887, z późn. zm.) w art. 4 w pkt 2 lit. za otrzymuje brzmienie:

„za) inne niż powiatowe urzędy pracy podmioty kierujące - w stosunku do osób pobierających stypendium w okresie stażu lub przygotowania zawodowego - którymi są:

- jednostki samorządu terytorialnego i ich jednostki organizacyjne - z wyjątkiem wojewódzkich i powiatowych urzędów pracy,
- Ochotnicze Hufce Pracy,
- agencje zatrudnienia,
- instytucje szkoleniowe,
- instytucje dialogu społecznego,
- instytucje partnerstwa lokalnego,
- organizacje pozarządowe działające na rzecz rozwoju zasobów ludzkich i przeciwdziałania bezrobociu,
- jednostki naukowe,
- organizacje pracodawców,
- związki zawodowe,
- ośrodki doradztwa rolniczego,
- ośrodki poradnictwa zawodowego i psychologicznego
- korzystające z budżetu państwa, państwowych funduszy celowych lub ze źródeł zagranicznych na podstawie umowy o dofinansowanie projektu albo decyzji, o których mowa w przepisach ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o Narodowym Planie Rozwoju (Dz. U. Nr 116, poz. 1206, z 2005 r. Nr 90, poz. 759 i Nr 267, poz. 2251 oraz z 2006 r. Nr 149, poz. 1074) albo ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. Nr 227, poz. 1658),”.

Art. 45. W ustawie z dnia 9 listopada 2000 r. o utworzeniu Polskiej Agencji Rozwoju Przedsiębiorczości (Dz. U. Nr 109, poz. 1158, z późn. zm.) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 4 w ust. 1a wprowadzenie do wyczenia otrzymuje brzmienie:

„Agencja uczestniczy w realizacji programów operacyjnych, o których mowa w ustawie z dnia 20 kwietnia 2004 r. o Narodowym Planie Rozwoju (Dz. U. Nr 116, poz. 1206, z 2005 r. Nr 90, poz. 759 i Nr 267, poz. 2251 oraz z 2006 r. Nr 149, poz. 1074) oraz w ustawie z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. Nr 227, poz. 1658):”;

- 2) w art. 6b ust. 10 otrzymuje brzmienie:

„10. Właściwy minister pełniący funkcję instytucji zarządzającej programem operacyjnym, o którym mowa w ustawie z dnia 20 kwietnia 2004 r. o Narodowym Planie Rozwoju oraz w ustawie z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju,

w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw gospodarki określa, w drodze rozporządzenia, szczegółowe przeznaczenie, warunki i tryb udzielania przez Agencję pomocy finansowej w ramach tego programu, uwzględniając konieczność realizacji celów w nim określonych, efektywnego i skutecznego wykorzystania tej pomocy oraz zapewnienia przejrzystości jej udzielania.”.

Art. 46. W ustawie z dnia 18 lipca 2001 r. - Prawo wodne (Dz. U. z 2005 r. Nr 239, poz. 2019 i Nr 267, poz. 2255 oraz z 2006 r. Nr 170, poz. 1217) w art. 72 ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Urządzenia melioracji wodnych podstawowych mogą być wykonywane na koszt innych osób prawnych lub osób fizycznych, a także współfinansowane z publicznych środków wspólnotowych w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o Narodowym Planie Rozwoju (Dz. U. Nr 116, poz. 1206, z 2005 r. Nr 90, poz. 759 i Nr 267, poz. 2251 oraz z 2006 r. Nr 149, poz. 1074) oraz na zasadach określonych w ustawie z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. Nr 227, poz. 1658).”.

Art. 47. W ustawie z dnia 28 marca 2003 r. o transporcie kolejowym (Dz. U. Nr 86, poz. 789, z późn. zm.) tytuł rozdziału 2a otrzymuje brzmienie:

„Budowa i przebudowa linii kolejowych określonych w Narodowym Planie Rozwoju oraz w programach operacyjnych realizowanych na podstawie przepisów o zasadach prowadzenia polityki rozwoju”.

Art. 48. W ustawie z dnia 29 stycznia 2004 r. - Prawo zamówień publicznych (Dz. U. z 2006 r. Nr 164, poz. 1163 i Nr 170, poz. 1217*) w art. 161 ust. 4 otrzymuje brzmienie:

„4. Prezes Urzędu przeprowadza kontrolę, o której mowa w ust. 1, także na wniosek instytucji zarządzającej, o której mowa w przepisach o Narodowym Planie Rozwoju oraz w przepisach o zasadach prowadzenia polityki rozwoju.”.

Art. 49. W ustawie z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz. U. Nr 210, poz. 2135, z późn. zm.) w art. 75 ust. 9a otrzymuje brzmienie:

„9a. Osoby, o których mowa w art. 66 ust. 1 pkt 24a, zgłasza do ubezpieczenia zdrowotnego podmiot kierujący (beneficjent) na staż lub przygotowanie zawodowe w miejscu pracy, którym jest:

- 1) jednostka samorządu terytorialnego i jej jednostka organizacyjna - z wyjątkiem wojewódz-

- kiego i powiatowego urzędu pracy,
- 2) Ochotniczy Hufiec Pracy,
  - 3) agencja zatrudnienia,
  - 4) instytucja szkoleniowa,
  - 5) instytucja dialogu społecznego,
  - 6) instytucja partnerstwa lokalnego,
  - 7) organizacja pozarządowa działająca na rzecz rozwoju zasobów ludzkich i przeciwdziałania bezrobociu,
  - 8) jednostka naukowa,
  - 9) organizacja pracodawców,
  - 10) związek zawodowy,
  - 11) ośrodek doradztwa rolniczego,
  - 12) ośrodek poradnictwa zawodowego i psychologicznego

- korzystający z budżetu państwa, państwowych funduszy celowych lub ze źródeł zagranicznych na podstawie umowy o dofinansowanie projektu albo decyzji, o których mowa w ustawie z dnia 20 kwietnia 2004 r. o Narodowym Planie Rozwoju (Dz. U. Nr 116, poz. 1206, z 2005 r. Nr 90, poz. 759 i Nr 267, poz. 2251 oraz z 2006 r. Nr 149, poz. 1074) albo na podstawie ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. Nr 227, poz. 1658).”

Art. 50. W ustawie z dnia 27 lipca 2005 r. - Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz. U. Nr 164, poz. 1365, z późn. zm.) w art. 94 w ust. 1 pkt 10 otrzymuje brzmienie:

„10) dofinansowanie lub finansowanie kosztów realizacji inwestycji, w tym realizowanych z udziałem z budżetu państwa, państwowych funduszy celowych lub ze źródeł zagranicznych w ramach kontraktów wojewódzkich, o których mowa w ustawie z dnia 20 kwietnia 2004 r. o Narodowym Planie Rozwoju (Dz. U. Nr 116, poz. 1206, z 2005 r. Nr 90, poz. 759 i Nr 267, poz. 2251 oraz z 2006 r. Nr 149, poz. 1074) oraz w ustawie z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. Nr 227, poz. 1658) ;”.

Rozdział 7

Przepisy przejściowe i końcowe

Art. 51. 1. Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia na lata 2007-2013, przyjęte przez Radę Ministrów w dniu 29 listopada 2006 r., z dniem wejścia w życie ustawy stają się planem wykonawczym w rozumieniu art. 5 pkt 8.

2. Trybu i terminów uzgodnień, o których mowa w art. 11, nie stosuje się do Strategii Rozwoju Kra-

ju 2007-2015, przyjętej przez Radę Ministrów w dniu 29 listopada 2006 r.

3. Programy operacyjne obejmujące okres programowania na lata 2007-2013, przyjęte przed dniem wejścia w życie ustawy, stają się programami operacyjnymi w rozumieniu niniejszej ustawy.

4. Minister właściwy do spraw rozwoju regionalnego, w terminie 3 miesięcy od dnia wejścia w życie ustawy, przedstawi Radzie Ministrów informację o niezbędnym zakresie zmian w dokumentach, o których mowa w ust. 1-3.

Art. 52. Do Narodowych Strategicznych Ram Odniesienia nie stosuje się art. 24.

Art. 53. 1. Właściwi ministrowie, w terminie 1 miesiąca od dnia wejścia w życie ustawy, przedstawią ministrowi właściwemu do spraw rozwoju regionalnego aktualne strategie sektorowe, przyjęte przez Radę Ministrów przed dniem przyjęcia strategii rozwoju kraju, o której mowa w art. 51 ust. 2.

2. Właściwi ministrowie w terminie 3 miesięcy od dnia upływu terminu określonego w ust. 1, doprowadzą strategię sektorową, o których mowa w ust. 1, do zgodności ze strategią rozwoju kraju, o której mowa w art. 51 ust. 2.

Art. 54. Z dniem wejścia w życie ustawy programy wojewódzkie, o których mowa w art. 11 ust. 3 ustawy wymienionej w art. 43, stają się regionalnymi programami operacyjnymi w rozumieniu niniejszej ustawy.

Art. 55. 1. Traci moc ustawa z dnia 20 marca 2002 r. o finansowym wspieraniu inwestycji (Dz. U. Nr 41, poz. 363 i Nr 141, poz. 1177, z 2003 r. Nr 159, poz. 1537, z 2004 r. Nr 123, poz. 1291, Nr 173, poz. 1808 i Nr 273, poz. 2701, z 2005 r. Nr 179, poz. 1484 i Nr 249, poz. 2104 oraz z 2006 r. Nr 66, poz. 472).

2. Do spraw wszczętych i niezakończonych na podstawie ustawy, o której mowa w ust. 1, w tym do umów i postępowań sądowych, stosuje się przepisy dotychczasowe.

Art. 56. Ustawa wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia, z wyjątkiem art. 38, 39 i 44-50, które wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2007 r.

**ROZPORZĄDZENIE
MINISTRA ROZWOJU REGIONALNEGO¹⁾**

z dnia 21 maja 2007 r.

**w sprawie ekspertów powoływanych w celu
rzetelnej i bezstronnej oceny projektów
realizowanych w ramach programów
operacyjnych**

(Dz. U. Nr 93, poz. 626)

Na podstawie art. 31 ust. 3 ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. Nr 227, poz. 1658) zarządza się, co następuje:

§ 1. Rozporządzenie określa:

- 1) warunki, jakie muszą spełniać eksperci powoływani w celu rzetelnej i bezstronnej oceny projektów realizowanych w ramach programów operacyjnych, zwani dalej „ekspertami”;
- 2) szczegółowe zasady powoływania i odwoływania ekspertów;
- 3) przesłanki skreślenia z listy ekspertów uprawnionych do oceny projektów w ramach programów operacyjnych, zwanej dalej „listą ekspertów”;
- 4) warunki wynagradzania ekspertów za wydane opinie do projektów.

§ 2. Ekspertem może zostać osoba, która spełnia następujące warunki:

- 1) posiada wykształcenie wyższe i legitymuje się dyplomem magistra lub inżyniera w dziedzinach objętych programami operacyjnymi;
- 2) posiada minimum 3-letnie doświadczenie zawodowe w dziedzinach objętych programami operacyjnymi;
- 3) posiada doświadczenie zawodowe z zakresu analizy finansowej i ekonomicznej oraz zasad finansowania projektów ze środków pochodzących z budżetu Unii Europejskiej;
- 4) korzysta w pełni z praw publicznych;
- 5) ma pełną zdolność do czynności prawnych;
- 6) nie była karana za przestępstwo umyślne lub przestępstwo skarbowe;
- 7) złożyła oświadczenie o gotowości do rzetelnej i bezstronnej oceny projektów.

§ 3. 1. W celu powołania eksperta minister właściwy do spraw rozwoju regionalnego, zwany dalej „ministrem”, zamieszcza w dzienniku o zasięgu krajowym oraz na stronie internetowej Ministerstwa Rozwoju Regionalnego ogłoszenie w sprawie możliwości ubiegania się o wpis na listę ekspertów.

2. Ogłoszenie, o którym mowa w ust. 1, zawiera:

- 1) zaproszenie do złożenia wniosku o wpis na listę ekspertów, zwanego dalej „wnioskiem”, wraz z określeniem warunków, o których mowa w § 2;
- 2) formularz kwestionariusza osobowego;
- 3) nazwę i adres instytucji zarządzającej, do której należy składać wniosek;
- 4) termin złożenia wniosku.

3. Wniosek zawiera:

- 1) wypełniony formularz kwestionariusza osobowego, o którym mowa w ust. 2 pkt 2;
- 2) oświadczenie zainteresowanego o gotowości do rzetelnej i bezstronnej oceny projektów, o którym mowa w § 2 pkt 7;
- 3) oświadczenie zainteresowanego, że spełnia warunki, o których mowa w § 2 pkt 4-6.
4. Do wniosku dołącza się kopie dokumentów stwierdzających spełnienie warunków, o których mowa w § 2 pkt 1-3.

5. Wnioski złożone po terminie, o którym mowa w ust. 2 pkt 4, lub niespełniające warunków, o których mowa w ust. 3 i 4, pozostawia się bez rozpatrzenia.

§ 4. Nabór ekspertów jest przeprowadzany w zależności od potrzeb związanych z opiniowaniem projektów.

§ 5. 1. Minister powołuje ekspertów po rozpatrzeniu wniosków oraz:

- 1) odbyciu rozmów kwalifikacyjnych z kandydatami na ekspertów - w przypadku programów operacyjnych, o których mowa w art. 18 pkt 2 ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju, zwanej dalej „ustawą”;
- 2) z uwzględnieniem rekomendacji instytucji zarządzających - w przypadku programów operacyjnych, o których mowa w art. 18 pkt 1 ustawy, i regionalnych programów operacyjnych.

2. Rekomendacji, o których mowa w ust. 1 pkt 2, dokonują właściwe instytucje zarządzające programami operacyjnymi po zaopiniowaniu wniosków oraz odbyciu rozmów kwalifikacyjnych z kandydatami na ekspertów, w terminie 30 dni od dnia, w którym upłynął termin, o którym mowa w § 3 ust. 2 pkt 4.

§ 6. 1. Minister, w terminie 7 dni od dnia powołania eksperta, dokonuje wpisu na listę ekspertów, o czym pisemnie informuje eksperta oraz instytucję zarządzającą programem operacyjnym - w przypadku programów operacyjnych, o których mowa w art. 18 pkt 1 ustawy, i regionalnych programów operacyjnych.

2. Lista ekspertów zamieszczana jest na stronie internetowej Ministerstwa Rozwoju Regionalnego.

§ 7. 1. Wpis na listę ekspertów obejmuje następujące dane:

- 1) imię i nazwisko eksperta;
- 2) dziedzinę wiedzy eksperta objętą programami operacyjnymi;
- 3) informację o stopniach lub tytułach naukowych albo innych stopniach lub tytułach uzyskanych w określonej dziedzinie;
- 4) adres do korespondencji;
- 5) okres, na który ekspert został powołany;
- 6) datę wpisu na listę ekspertów.

2. Ekspert niezwłocznie informuje ministra o zmianie danych, o których mowa w ust. 1 pkt 1-4.

§ 8. 1. Przy korzystaniu z usług świadczonych przez ekspertów stosuje się odpowiednio przepisy ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. - Kodeks postępowania administracyjnego (Dz. U. z 2000 r. Nr 98, poz. 1071, z późn. zm.) dotyczące wyłączenia pracownika oraz organu.

2. Ekspert przed przystąpieniem do oceny projektu realizowanego w ramach programu operacyjnego składa instytucji korzystającej z jego usługi oświadczenie, że nie zachodzi żadna z okoliczności powodujących wyłączenie go z udziału w ocenie projektu na podstawie ustawy, o której mowa w ust. 1, oraz że nie zachodzą żadne okoliczności mogące budzić uzasadnione wątpliwości co do jego bezstronności względem podmiotu ubiegającego się o dofinansowanie lub podmiotu, który złożył lub przygotowywał wniosek będący przedmiotem oceny. Oświadczenie jest składane pod rygorem odpowiedzialności karnej za składanie fałszywych zeznań.

§ 9. 1. Minister dokonuje raz w roku analizy pracy ekspertów na podstawie informacji instytucji zarządzających programami operacyjnymi.

2. Informacje, o których mowa w ust. 1, zawierają opinie i uwagi do jakości usług świadczonych przez ekspertów.

§ 10. Minister odwołuje eksperta w przypadku, gdy ekspert:

- 1) przestał spełniać jeden z warunków, o których mowa w § 2 pkt 4-6;
- 2) poświadczył nieprawdę w oświadczeniu, o którym mowa w § 8 ust. 2;
- 3) został negatywnie oceniony w ramach analizy, o której mowa w § 9 ust. 1;
- 4) złożył wniosek o odwołanie.

§ 11. Minister dokonuje skreślenia z listy ekspertów w przypadku:

- 1) odwołania eksperta;
- 2) upływu okresu, na który został powołany;
- 3) śmierci eksperta.

§ 12. Ekspert zostaje niezwłocznie powiadomiony o skreśleniu z listy ekspertów wraz z podaniem przyczyny oraz terminem skreślenia, z wyłączeniem przypadku, o którym mowa w § 11 pkt 3.

§ 13. 1. Ekspertowi przysługuje wynagrodzenie za każdą wydaną opinię, w wysokości ustalonej przez instytucję korzystającą z opinii eksperta, z uwzględnieniem wymaganego wkładu pracy i specjalistycznego charakteru sporządzanej opinii, nieprzekraczającej trzykrotności przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w gospodarce narodowej, ogłoszonego przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego za rok poprzedzający rok sporządzenia opinii.

2. Instytucja korzystająca z opinii eksperta może ustalić wynagrodzenie wyższe od określonego w ust. 1, jeżeli jest to uzasadnione rodzajem i stopniem złożoności opiniowanego projektu. W tym przypadku wynagrodzenie nie może zostać podwyższone więcej niż o 50 % maksymalnego wynagrodzenia określonego w ust. 1.

3. Wynagrodzenie jest wypłacane przez instytucję korzystającą z opinii eksperta.

§ 14. Rozporządzenie wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

ROZPORZĄDZENIE MINISTRA ROZWOJU REGIONALNEGO

z dnia 7 września 2007 r.

w sprawie wydatków związanych z realizacją programów operacyjnych

(Dz. U. Nr 175, poz. 1232)

Na podstawie art. 208 ust. 2 ustawy z dnia 30 czerwca 2005 r. o finansach publicznych (Dz. U. Nr 249, poz. 2104, z późn. zm.) zarządza się, co następuje:

§ 1. Rozporządzenie określa szczegółowy sposób dokonywania wydatków związanych z realizacją programów operacyjnych, w tym:

- 1) formy dofinansowania środkami publicznymi projektów realizowanych w ramach programów operacyjnych;
- 2) tryb i warunki przekazywania i rozliczania dotacji rozwojowej;

- 3) sposób dokonywania wydatków w formie zaliczki przez beneficjentów należących do podsektora rządowego, o którym mowa w art. 4 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 30 czerwca 2005 r. o finansach publicznych, na rzecz wykonawców.

§ 2. Użyte w rozporządzeniu określenia oznaczają:

- 1) beneficjent - podmiot, o którym mowa w art. 5 pkt 1 ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. Nr 227, poz. 1658 oraz z 2007 r. Nr 140, poz. 984), zwanej dalej „ustawą”;
- 2) instytucja - instytucję zarządzającą, instytucję pośredniczącą lub instytucję wdrażającą, o której mowa odpowiednio w art. 5 pkt 2-4 ustawy;
- 3) projekt - projekt, o którym mowa w art. 5 pkt 9 ustawy;
- 4) umowa o dofinansowanie - umowę, o której mowa w art. 5 pkt 1 ustawy;
- 5) umowa dotacji - odpowiednio umowę lub porozumienie, o których mowa w art. 209 ustawy z dnia 30 czerwca 2005 r. o finansach publicznych, albo kontrakt wojewódzki, o którym mowa w art. 5 pkt 5 ustawy, lub inną umowę, na podstawie której samorząd województwa działający jako instytucja zarządzająca lub jako instytucja pośrednicząca otrzymuje środki dotacji rozwojowej;
- 6) wydatki kwalifikowalne - wydatki i koszty poniesione przez beneficjenta w ramach realizowanego projektu spełniające kryteria określone w art. 5 pkt 6 ustawy;
- 7) dofinansowanie - wartość wsparcia udzielanego ze środków publicznych beneficjentowi w formie dotacji rozwojowej na podstawie umowy o dofinansowanie;
- 8) zamówienie - zamówienie publiczne, o którym mowa w art. 2 pkt 13 ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. - Prawo zamówień publicznych (Dz. U. z 2006 r. Nr 164, poz. 1163, z późn. zm.).

§ 3. Umowa o dofinansowanie stanowi jednocześnie w przypadku przekazywania środków dotacji rozwojowej umowę dotacji.

§ 4. 1. Instytucje niebędące państwowymi jednostkami budżetowymi otrzymują środki publiczne na realizację programów operacyjnych w formie dotacji rozwojowej.

2. Dotacja rozwojowa, o której mowa w ust. 1, udzielana jest na podstawie umowy dotacji zawartej pomiędzy instytucją właściwą dla udzielenia dotacji a beneficjentem dotacji, z zastrzeżeniem ust. 3.

3. Dotacja rozwojowa dla samorządów województw, działających jako instytucja zarządzająca lub jako instytucja pośrednicząca, udzielana jest przez ministra właściwego do spraw rozwoju regionalnego, na podstawie art. 203-205 ustawy z dnia 30 czerwca 2005 r. o finansach publicznych.

4. Dotacja rozwojowa dla instytucji, o których mowa w ust. 1, jest udzielana przez właściwą instytucję pod warunkiem dostępności środków i przekazywana w kwartalnych transzach:

- 1) pierwsza i druga transza kwartalna przekazywane są podmiotom, o których mowa w ust. 1, w wysokości i terminach określonych w umowie dotacji;
- 2) przekazanie trzeciej i czwartej transzy kwartalnej następuje na podstawie wniosku o przekazanie transzy dotacji zawierającego rozliczenie środków przekazanych w ramach odpowiednio pierwszej lub drugiej transzy kwartalnej.

5. Rozliczenie trzeciej i czwartej transzy kwartalnej następuje w terminie i na warunkach określonych w umowie dotacji, z zastrzeżeniem art. 144 ustawy z dnia 30 czerwca 2005 r. o finansach publicznych.

6. Rozliczenie środków polega w szczególności na złożeniu dokumentów potwierdzających dokonanie wydatków kwalifikowalnych lub dokumentów potwierdzających przekazanie środków beneficjentom lub instytucjom.

7. W przypadku, gdy instytucja właściwa dla udzielenia dotacji nie dysponuje środkami umożliwiającymi przekazanie transz dotacji w wysokości określonej w umowie dotacji lub wniosku o przekazanie transzy dotacji, może przekazać środki w wysokości niższej, wraz z pisemnym uzasadnieniem. Kwota w wysokości odpowiadającej różnicy pomiędzy kwotą środków określonych w umowie dotacji lub wniosku o przekazanie transzy dotacji a kwotą przekazaną jest przekazywana w możliwie najkrótszym terminie w ramach dostępnych środków w sposób umożliwiający sprawną realizację programu.

8. Instytucje będące państwowymi jednostkami budżetowymi finansują całość wydatków ponoszonych na realizację programu operacyjnego ze środków budżetowych dysponenta właściwej części budżetowej.

§ 5. Instytucje przekazują otrzymane środki beneficjentom i innym instytucjom w formie dotacji rozwojowej lub wydatkują w ramach realizowanych przez siebie projektów.

§ 6. 1. Beneficjenci będący państwowymi jednostkami budżetowymi finansują całość wydatków pono-

szonych w ramach projektów ze środków budżetowych dysponenta właściwej części budżetowej.

2. Beneficjenci niebędący państwowymi jednostkami budżetowymi realizujący projekty w ramach programów operacyjnych otrzymują dofinansowanie ze środków publicznych w formie dotacji rozwojowej.

§ 7. 1. Kwota przyznanego dofinansowania uwzględnia część wydatków kwalifikowalnych, która podlega refundacji ze środków funduszy strukturalnych i Funduszu Spójności.

2. Wyliczenie kwoty stanowiącej tę część dofinansowania, która odpowiada zaangażowaniu środków funduszy strukturalnych i Funduszu Spójności, dokonywane jest przez instytucje w oparciu o montaż finansowy właściwy dla danego działania lub osi priorytetowej oraz zagregowaną kwotę wydatków kwalifikowalnych poniesionych w ramach danego działania lub osi priorytetowej.

§ 8. 1. Dofinansowanie dokonywane jest poprzez:

- 1) refundację części wydatków kwalifikowalnych poniesionych wcześniej przez beneficjenta,
- 2) przekazanie beneficjentowi całości dofinansowania w formie zaliczki w jednej lub kilku transzach,
- 3) przekazanie beneficjentowi części przyznanego dofinansowania w formie zaliczki w jednej lub kilku transzach, przy czym pozostała kwota dofinansowania stanowi refundację części wydatków kwalifikowalnych poniesionych wcześniej przez beneficjenta

- z zastrzeżeniem § 9.

2. Dofinansowanie udzielone w formie zaliczki przekazywane jest beneficjentowi na podstawie umowy o dofinansowanie, w terminach i wysokości w niej określonych.

3. Dofinansowanie w formie refundacji wydatków przekazywane jest beneficjentowi na podstawie zweryfikowanego przez właściwą instytucję wniosku beneficjenta o płatność. Kwotę refundacji wylicza się w oparciu o poziom dofinansowania określony w umowie o dofinansowanie oraz wielkość wydatków poniesionych przez beneficjenta i wykazanych we wniosku o płatność, uznanych za kwalifikowalne przez właściwą instytucję.

4. W przypadku, gdy część lub całość dofinansowania przekazywana jest w formie zaliczki w kilku transzach, przekazanie pierwszej transzy zaliczki następuje na podstawie umowy o dofinansowanie w wysokości i terminie w niej określonych. Wypłata kolejnej transzy dofinansowania jest uzależniona od rozliczenia określonej w umowie o dofinansowanie

części dotychczas otrzymanych transz, nie niższej jednak niż 70 % łącznej kwoty przekazanych wcześniej transz.

5. Rozliczenie transzy polega na wykazaniu przez beneficjenta we wnioskach o płatność, złożonych do właściwej instytucji, wydatków kwalifikowalnych oraz poświadczenia tych wydatków przez właściwą instytucję.

§ 9. 1. Dotacja rozwojowa w formie zaliczki może być udzielona beneficjentowi nieprowadzącemu działalności wykonywanej w celu osiągnięcia zysku, z zastrzeżeniem ust. 2 i 3.

2. Dotacja rozwojowa w formie zaliczki może być udzielona beneficjentowi prowadzącemu działalność w celu osiągnięcia zysku, jeżeli projekt spełnia jeden z poniższych warunków:

- 1) polega na prowadzeniu prac badawczo-rozwojowych i/lub wdrożeniu ich wyników;
- 2) dotyczy inwestycji początkowej polegającej na wykorzystaniu nowych technologii i wdrożeniu rozwiązań charakteryzujących się innowacyjnością na poziomie co najmniej europejskim;
- 3) polega na wsparciu funduszy kapitałowych;
- 4) realizowany jest w ramach programu współfinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego;
- 5) realizowany jest wyłącznie przez jednego beneficjenta i beneficjent ten jest spółką Skarbu Państwa lub bankiem państwowym.

3. W szczególnie uzasadnionych przypadkach dotację rozwojową w formie zaliczki może otrzymać beneficjent prowadzący działalność w celu osiągnięcia zysku, jeżeli projekt ma charakter infrastrukturalny z zakresu ochrony środowiska, transportu, energetyki, kultury, ochrony zdrowia i szkolnictwa wyższego.

§ 10. 1. Dotacja rozwojowa w formie zaliczki wypłacana jest beneficjentowi po ustanowieniu i wniesieniu przez beneficjenta zabezpieczenia należytego wykonania zobowiązań wynikających z umowy o dofinansowanie, z zastrzeżeniem ust. 4.

2. W przypadku, gdy wartość dofinansowania przyznanego w umowie o dofinansowanie nie przekracza 1 000 000 zł, zabezpieczenie, o którym mowa w ust. 1, ustanawiane jest w formie weksla in blanco wraz z deklaracją wekslową.

3. W przypadku, gdy wartość dofinansowania przyznanego w umowie o dofinansowanie przekracza 1 000 000 zł, zabezpieczenie, o którym mowa w ust. 1, ustanawiane jest w jednej lub kilku z następujących form:

- 1) pieniądzu;
  - 2) poręczeniach bankowych lub poręczeniach spółdzielczej kasy oszczędnościowo-kredytowej, z tym że zobowiązanie kasy jest zawsze zobowiązaniem pieniężnym;
  - 3) gwarancjach bankowych;
  - 4) gwarancjach ubezpieczeniowych;
  - 5) poręczeniach udzielanych przez podmioty, o których mowa w art. 6b ust. 5 pkt 2 ustawy z dnia 9 listopada 2000 r. o utworzeniu Polskiej Agencji Rozwoju Przedsiębiorczości (Dz. U. z 2007 r. Nr 42, poz. 275);
  - 6) wekslach z poręczeniem wekslowym banku lub spółdzielczej kasy oszczędnościowo-kredytowej;
  - 7) zastawu na papierach wartościowych emitowanych przez Skarb Państwa lub jednostkę samorządu terytorialnego;
  - 8) zastawu rejestrowego na zasadach określonych w przepisach o zastawie rejestrowym i rejestrze zastawów;
  - 9) cesji praw z polisy ubezpieczeniowej beneficjenta;
  - 10) przewłaszczeniu rzeczy ruchomych beneficjenta na zabezpieczenie;
  - 11) hipotecę;
  - 12) poręczeniu według prawa cywilnego.
4. Przepisów ust. 1 nie stosuje się do beneficjentów będących jednostkami sektora finansów publicznych.

§ 11. Beneficjenci należący do podsektora rządowego mogą przekazać wykonawcy część zapłaty w formie zaliczki.

§ 12. 1. Wysokość zaliczek udzielanych dla wykonawców w ramach projektu określa się w umowach o udzielenie zamówienia, z tym że łączna wartość zaliczek udzielonych w ramach projektu nie może przekroczyć 20 % kwoty wydatków kwalifikowalnych projektu określonej w umowie o dofinansowanie.

2. Zaliczka może być przekazywana w transzach. Poszczególne transze zaliczki są przekazywane zgodnie z harmonogramem rzeczowo-finansowym określonym w umowie o udzielenie zamówienia.

§ 13. 1. Zaliczkę wypłaca się na wniosek wykonawcy, po ustanowieniu i wniesieniu przez niego zabezpieczenia.

2. Zabezpieczenie zaliczki nieprzekraczającej 1 000 000 zł ustanawiane jest w formie, o której mowa w § 10 ust. 2.

3. Zabezpieczenie zaliczki przekraczającej 1 000 000 zł ustanawiane jest w jednej lub kilku z form, o których mowa w § 10 ust. 3.

4. Beneficjent przekazuje zaliczkę na wyodrębniony rachunek bankowy wykonawcy wskazany w umowie o udzielenie zamówienia.

§ 14. 1. Podstawę rozliczenia zaliczki stanowią zapłacone faktury lub dokumenty księgowe o równoważnej wartości dowodowej oraz inne dokumenty określone w umowie o udzielenie zamówienia.

2. Wypłaconą zaliczkę rozlicza się przez pomniejszenie kwoty zapłaty.

3. Jeżeli zapłata z tytułu zamówienia udzielonego w związku z realizowanym projektem będzie wypłacana w transzach, sposób, w jaki dokonuje się pomniejszenia kwot poszczególnych transz zapłaty, powinna określać umowa o udzielenie zamówienia.

§ 15. Rozporządzenie wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

ROZPORZĄDZENIE MINISTRA ROZWOJU REGIONALNEGO

z dnia 2 października 2007 r.

w sprawie udzielania pomocy de minimis w ramach regionalnych programów operacyjnych

(Dz. U. Nr 185, poz.1317)

Na podstawie art. 21 ust. 3 ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. Nr 227, poz. 1658 oraz z 2007 r. Nr 140, poz. 984) zarządza się, co następuje:

§ 1. Rozporządzenie określa szczegółowe przeznaczenie, warunki i tryb udzielania pomocy de minimis w ramach regionalnych programów operacyjnych, do której mają zastosowanie przepisy rozporządzenia Komisji (WE) nr 1998/2006 z dnia 15 grudnia 2006 r. w sprawie stosowania art. 87 i 88 Traktatu do pomocy de minimis (Dz. Urz. UE L 379 z 28.12.2006, str. 5), zwanej dalej „pomocą”.

§ 2. Przepisów rozporządzenia nie stosuje się do pomocy:

- 1) udzielanej w sektorze rybołówstwa i akwakultury, objętych rozporządzeniem Rady (WE) nr 104/2000 z dnia 17 grudnia 1999 r. w sprawie wspólnej organizacji rynków produktów rybołówstwa i akwakultury (Dz. Urz. WE L 17 z 21.01.2000, str. 22; Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 4, t. 4, str. 198);

- 2) udzielanej na działalność w zakresie produkcji podstawowej produktów rolnych wymienionych w załączniku I do Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską, zwanego dalej „TWE”;
- 3) udzielanej w zakresie przetwarzania i wprowadzania do obrotu produktów rolnych wymienionych w załączniku I do TWE w następujących przypadkach:
  - a) kiedy wysokość pomocy jest ustalana na podstawie ceny lub ilości takich produktów zakupionych od producentów surowców lub wprowadzonych na rynek przez podmioty gospodarcze objęte pomocą,
  - b) kiedy udzielenie pomocy zależy od faktu jej przekazania w części lub w całości producentom surowców;
- 4) udzielanej na działalność związaną z wywozem do państw trzecich lub państw członkowskich, to jest pomocy bezpośrednio związanej z ilością wywożonych produktów, tworzeniem i prowadzeniem sieci dystrybucyjnej lub innymi wydatkami bieżącymi związanymi z prowadzeniem działalności eksportowej;
- 5) uwarunkowanej pierwszeństwem korzystania z towarów krajowych w stosunku do towarów sprowadzanych z zagranicy;
- 6) udzielanej podmiotom prowadzącym działalność w sektorze węglowym w rozumieniu rozporządzenia Rady (WE) nr 1407/2002 z dnia 23 lipca 2002 r. w sprawie pomocy państwa dla przemysłu węglowego (Dz. Urz. WE L 205 z 02.08.2002, str. 1, z późn. zm.; Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 8, t. 2, str. 170);
- 7) na nabycie pojazdów przeznaczonych do transportu drogowego udzielanej podmiotom prowadzącym działalność zarobkową w zakresie drogowego transportu towarowego.

§ 3. Ilekroć w rozporządzeniu jest mowa o:

- 1) podmiocie udzielającym pomocy - należy przez to rozumieć podmiot udzielający pomocy, o którym mowa w art. 21 ust. 2 ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju;
- 2) przedsiębiorcy - należy przez to rozumieć przedsiębiorstwo w rozumieniu załącznika I do rozporządzenia Komisji (WE) nr 70/2001 z dnia 12 stycznia 2001 r. w sprawie zastosowania art. 87 i 88 Traktatu WE w odniesieniu do pomocy państwa dla małych i średnich przedsiębiorstw (Dz. Urz. WE L 10 z 13.01.2001, str. 33; Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 8, t. 2, str. 141), w brzmieniu nadanym rozporządzeniem

Komisji (WE) nr 364/2004 z dnia 25 lutego 2004 r. zmieniającym rozporządzenie (WE) nr 70/2001 i rozszerzającym jego zakres w celu włączenia pomocy dla badań i rozwoju (Dz. Urz. UE L 63 z 28.02.2004, str. 22; Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 8, t. 3, str. 64).

§ 4. 1. Pomoc może być udzielana przedsiębiorcom, zwanym dalej „beneficjentami pomocy”.

2. Pomoc nie może być udzielana beneficjentom pomocy:

- 1) na których ciąży obowiązek zwrotu pomocy wynikający z decyzji Komisji Europejskiej uznającej pomoc za niezgodną z prawem oraz ze wspólnym rynkiem, w rozumieniu art. 87 TWE;
- 2) znajdującym się w trudnej sytuacji ekonomicznej w rozumieniu pkt 9-11 Komunikatu Komisji w sprawie wytycznych wspólnotowych dotyczących pomocy państwa w celu ratowania i restrukturyzacji zagrożonych przedsiębiorstw (Dz. Urz. UE C 244 z 01.10.2004, str. 2).

§ 5. 1. Pomoc ma na celu wspieranie rozwoju gospodarczego i społecznego regionu.

2. Pomoc jest udzielana na projekty realizowane w województwie objętym danym regionalnym programem operacyjnym.

§ 6. 1. Do wydatków kwalifikowanych zalicza się wszystkie wydatki związane z realizacją projektu, spełniające kryteria kwalifikowalności wydatków, określone w art. 5 pkt 6 ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju.

2. Wydatki, o których mowa w ust. 1, pomniejsza się o naliczony podatek od towarów i usług, chyba że zgodnie z odrębnymi przepisami beneficjentowi pomocy nie przysługuje prawo jego zwrotu lub odliczenia.

§ 7. 1. Pomoc może być udzielana na pokrycie do 100 % wydatków kwalifikowanych.

2. Pomoc udzielana w odniesieniu do tych samych wydatków kwalifikowanych podlega sumowaniu z każdą inną pomocą oraz pomocą z budżetu Unii Europejskiej niezależnie od jej formy i źródła.

3. Łączna wartość pomocy, o której mowa w ust. 2, nie może przekroczyć maksymalnej intensywności pomocy określonej dla danego przeznaczenia pomocy w przepisach Unii Europejskiej.

§ 8. Beneficjent pomocy może otrzymać pomoc, jeżeli zostaną spełnione kryteria odnoszące się do:

- 1) celu i przedmiotu realizacji projektu, o których mowa w § 5;

- 2) wydatków kwalifikowanych, o których mowa w § 6;
- 3) intensywności pomocy, o której mowa w § 7;
- 4) maksymalnych wartości pomocy, o których mowa w § 9.

§ 9. 1. Wartość pomocy brutto łącznie z wartością innej pomocy de minimis otrzymanej przez beneficjenta pomocy w okresie bieżącego roku kalendarzowego i dwóch poprzednich lat kalendarzowych nie może przekroczyć kwoty stanowiącej równowartość 200 tys. euro.

2. Wartość pomocy brutto łącznie z wartością innej pomocy de minimis otrzymanej przez beneficjenta pomocy prowadzącego działalność gospodarczą w sektorze transportu drogowego w okresie bieżącego roku kalendarzowego i dwóch poprzednich lat kalendarzowych nie może przekroczyć kwoty stanowiącej równowartość 100 tys. euro.

§ 10. 1. Beneficjent pomocy składa wnioski o dofinansowanie w ramach regionalnego programu operacyjnego do podmiotu udzielającego pomocy.

2. Wniosek, o którym mowa w ust. 1, zawiera w szczególności:

- 1) nazwę beneficjenta pomocy;
- 2) tytuł i miejsce realizacji projektu;
- 3) cel realizacji projektu;
- 4) opis projektu;
- 5) opis rezultatów realizacji projektu;
- 6) planowane daty rozpoczęcia i zakończenia realizacji projektu;
- 7) wartość projektu;
- 8) wydatki kwalifikowane;
- 9) wnioskowaną kwotę dofinansowania.

3. Do wniosku, o którym mowa w ust. 2, beneficjent pomocy załącza:

- 1) zaświadczenia o pomocy de minimis otrzymanej w okresie ostatnich trzech lat kalendarzowych;
- 2) informacje o innej pomocy publicznej, jaką beneficjent pomocy otrzymał w odniesieniu do tych samych wydatków kwalifikowanych, niezależnie od jej formy i źródła;
- 3) sprawozdanie finansowe za ostatni rok obrotowy lub inne dokumenty pozwalające ocenić sytuację finansową beneficjenta pomocy.

4. Podmiot udzielający pomocy przeprowadza ocenę wniosku w oparciu o:

- 1) kryteria, o których mowa w § 8;
- 2) kryteria, o których mowa w art. 65 lit. a rozporządzenia Rady (WE) nr 1083/2006 z dnia 11 lipca 2006 r. ustanawiającego przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Roz-

woju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności i uchylającego rozporządzenie WE nr 1260/1999 (Dz. Urz. UE L 210 z 31.07.2006, str. 25).

5. Po przeprowadzeniu oceny, o której mowa w ust. 4, beneficjentowi pomocy jest przyznawana pomoc w formie bezwrotnego dofinansowania, przeznaczonego na pokrycie całości lub części wydatków kwalifikowanych, o których mowa w § 6, na podstawie umowy o dofinansowanie.

§ 11. Rozporządzenie obowiązuje do dnia 31 grudnia 2013 r.

ROZPORZĄDZENIE MINISTRA ROZWOJU REGIONALNEGO

z dnia 2 października 2007 r.

w sprawie udzielania pomocy na szkolenia w ramach regionalnych programów operacyjnych

(Dz. U. Nr 185, poz. 1318)

Na podstawie art. 21 ust. 3 ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. Nr 227, poz. 1658 oraz z 2007 r. Nr 140, poz. 984) zarządza się, co następuje:

§ 1. Rozporządzenie określa szczegółowe przeznaczenie, warunki i tryb udzielania pomocy, przeznaczonej na szkolenia w ramach regionalnych programów operacyjnych, do której stosuje się przepisy rozporządzenia Komisji (WE) nr 68/2001 z dnia 12 stycznia 2001 r. w sprawie stosowania art. 87 i 88 Traktatu WE do pomocy szkoleniowej (Dz. Urz. WE L 10 z 13.01.2001, str. 33; Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 8, t. 2, str. 128, Dz. Urz. UE L 63 z 28.02.2004, str. 20), zwanej dalej „pomocą”.

§ 2. Ilekroć w rozporządzeniu jest mowa o:

- 1) mikroprzedsiębiorcy, małym lub średnim przedsiębiorcy - należy przez to rozumieć przedsiębiorstwo spełniające warunki określone w załączniku I do rozporządzenia Komisji (WE) nr 70/2001 z dnia 12 stycznia 2001 r. w sprawie zastosowania art. 87 i 88 Traktatu WE w odniesieniu do pomocy państwa dla małych i średnich przedsiębiorstw (Dz. Urz. WE L 10 z 13.01.2001, str. 33; Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 8, t. 2, str. 141), w brzmieniu nadanym rozporządzeniem Komisji (WE) nr 364/2004 z dnia 25 lutego 2004 r. zmie-

niającym rozporządzenie (WE) nr 70/2001 i rozszerzającym jego zakres w celu włączenia pomocy dla badań i rozwoju (Dz. Urz. UE L 63 z 28.02.2004, str. 22; Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 8, t. 3, str. 64);

- 2) pracowniku w gorszym położeniu - należy przez to rozumieć pracownika, o którym mowa w art. 2 lit. g rozporządzenia Komisji (WE) nr 68/2001 z dnia 12 stycznia 2001 r. w sprawie stosowania art. 87 i 88 Traktatu WE do pomocy szkoleniowej;
- 3) szkoleniu - należy przez to rozumieć szkolenie szczególne, o którym mowa w art. 2 lit. d rozporządzenia Komisji (WE) nr 68/2001 z dnia 12 stycznia 2001 r. w sprawie stosowania art. 87 i 88 Traktatu WE do pomocy szkoleniowej.

§ 3. Rozporządzenie stosuje się do pomocy udzielanej podmiotom otrzymującym pomoc na podstawie przepisów wydanych przez ministra właściwego do spraw rozwoju regionalnego w sprawie udzielania pomocy publicznej w ramach regionalnych programów operacyjnych, zwanym dalej „beneficjentami pomocy”.

§ 4. 1. Pomoc ma na celu wspieranie rozwoju gospodarczego i społecznego regionu przez poprawę kwalifikacji pracowników mającą wpływ na wzrost konkurencyjności regionu.

2. Pomoc może być udzielana na szkolenia w ramach projektów otrzymujących pomoc na podstawie przepisów wydanych przez ministra właściwego do spraw rozwoju regionalnego w sprawie udzielania pomocy publicznej w ramach regionalnych programów operacyjnych, realizowanych na terenie województwa objętego danym regionalnym programem operacyjnym.

3. Pomoc może być udzielana na szkolenie pracowników w zakresie niezbędnym do realizacji celów projektów, o których mowa w ust. 2.

§ 5. 1. Do wydatków kwalifikowanych zalicza się niezbędne do realizacji szkolenia wydatki poniesione na:

- 1) kadrę szkoleniową;
- 2) podróże kadry szkoleniowej i osób szkolonych;
- 3) inne wydatki bieżące, w tym wydatki na materiały i dostawy;
- 4) amortyzację narzędzi i wyposażenia wyłącznie w zakresie, w jakim są one wykorzystywane do realizacji szkolenia;
- 5) doradztwo w zakresie, w jakim dotyczy realizowanego szkolenia;
- 6) wynagrodzenia osób szkolonych, obliczone za czas ich faktycznego uczestnictwa w szkoleniu, do wysokości sumy kwot pozostałych wydatków kwalifikowanych określonych w pkt 1-5.

2. Wydatki, o których mowa w ust. 1, pomniejsza się o podatek od towarów i usług, chyba że zgodnie z odrębnymi przepisami beneficjentowi pomocy nie przysługuje prawo zwrotu lub odliczenia.

§ 6. 1. Maksymalna intensywność pomocy, obliczona jako stosunek ekwiwalentu dotacji brutto do wydatków kwalifikowanych, wynosi:

- 1) 45 % - w przypadku mikroprzedsiębiorcy, małego lub średniego przedsiębiorcy;
- 2) 35 % - w przypadku pozostałych beneficjentów pomocy.

2. Intensywność pomocy, o której mowa w ust. 1, zwiększa się o 10 punktów procentowych brutto, jeżeli szkolenie jest przeznaczone dla pracowników w gorszym położeniu.

3. Pomoc udzielana w odniesieniu do tych samych wydatków kwalifikowanych podlega sumowaniu z każdą inną pomocą, w tym pomocą de minimis w rozumieniu rozporządzenia Komisji (WE) nr 1998/2006 z dnia 15 grudnia 2006 r. w sprawie stosowania art. 87 i 88 Traktatu do pomocy de minimis (Dz. Urz. UE L 379 z 28.12.2006, str. 5) oraz pomocą z budżetu Unii Europejskiej, udzieloną beneficjentowi pomocy, niezależnie od jej formy i źródła.

4. Łączna wartość pomocy, o której mowa w ust. 3, nie może przekroczyć maksymalnej intensywności pomocy określonej w ust. 1 i 2.

§ 7. 1. Beneficjent pomocy może otrzymać pomoc, jeżeli zostaną spełnione kryteria odnoszące się do:

- 1) celu i przedmiotu szkolenia, o którym mowa w § 4 ust. 1 i 3;
- 2) projektu, o którym mowa w § 4 ust. 2;
- 3) wydatków kwalifikowanych, o których mowa w § 5;
- 4) intensywności pomocy, o których mowa w § 6.

2. Pomoc na szkolenia jest udzielana zgodnie z trybem udzielania pomocy na projekty, o których mowa w § 4 ust. 2.

§ 8. Jeżeli wartość pomocy brutto przekracza na szkolenie 1 000 000 euro, pomoc podlega indywidualnej notyfikacji Komisji Europejskiej.

§ 9. Pomoc jest udzielana do dnia 30 czerwca 2008 r.

§ 10. Rozporządzenie wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

§ 12. Rozporządzenie wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

**ROZPORZĄDZENIE
MINISTRA ROZWOJU REGIONALNEGO**

z dnia 11 października 2007 r.

**w sprawie udzielania pomocy na usługi
doradcze dla mikroprzedsiębiorców oraz małych
i średnich przedsiębiorców w ramach
regionalnych programów operacyjnych**

(Dz. U. Nr 193, poz. 1398)

Na podstawie art. 21 ust. 3 ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. Nr 227, poz. 1658 oraz z 2007 r. Nr 140, poz. 984) zarządza się, co następuje:

§ 1. Rozporządzenie określa szczegółowe przeznaczenie, warunki i tryb udzielania pomocy na usługi doradcze dla mikroprzedsiębiorców oraz małych i średnich przedsiębiorców, w ramach regionalnych programów operacyjnych, do której mają zastosowanie przepisy rozporządzenia Komisji (WE) nr 70/2001 z dnia 12 stycznia 2001 r. w sprawie zastosowania art. 87 i 88 Traktatu WE w odniesieniu do pomocy państwa dla małych i średnich przedsiębiorstw (Dz. Urz. WE L 10 z 13.01.2001, str. 33; Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 8, t. 2, str. 141, z późn. zm.), zwanej dalej „pomocą”.

§ 2. 1. Przepisów rozporządzenia nie stosuje się do pomocy:

- 1) w sektorach: rybołówstwa i akwakultury, górnictwa węgla;
- 2) udzielanej na działalność związaną z wywozem do krajów trzecich lub państw członkowskich Unii Europejskiej, czyli pomocy związanej bezpośrednio z ilością wywożonych produktów, z tworzeniem i funkcjonowaniem sieci dystrybucyjnej lub z innymi wydatkami bieżącymi związanymi z prowadzeniem działalności eksportowej;
- 3) uzależnionej od wykorzystania towarów produkcji krajowej uprzywilejowanej względem towarów przywożonych.

2. Przepisów rozporządzenia nie stosuje się w zakresie działalności gospodarczej:

- 1) związanej z produkcją pierwotną produktów rolnych wymienionych w załączniku I do Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską, zwanego dalej „TWE”;
- 2) związanej z produkcją i obrotem produktami mającymi imitować lub zastępować mle-

ko i przetwory mleczne, o których mowa w art. 3 ust. 2 rozporządzenia Komisji (EWG) nr 1898/87 z dnia 2 lipca 1987 r. w sprawie ochrony oznaczeń stosowanych w obrocie mleka i przetworami mlecznymi (Dz. Urz. WE L 182 z 03.07.1987, str. 36; Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 3, t. 7, str. 247).

§ 3. Ilekroć w rozporządzeniu jest mowa o:

- 1) mikroprzedsiębiorcy, małym lub średnim przedsiębiorcy - należy przez to rozumieć przedsiębiorstwo spełniające warunki określone w załączniku I do rozporządzenia Komisji (WE) nr 70/2001 z dnia 12 stycznia 2001 r. w sprawie zastosowania art. 87 i 88 Traktatu WE w odniesieniu do pomocy państwa dla małych i średnich przedsiębiorstw, w brzmieniu nadanym rozporządzeniem Komisji (WE) nr 364/2004 z dnia 25 lutego 2004 r. zmieniającym rozporządzenie Komisji (WE) nr 70/2001 i rozszerzającym jego zakres w celu włączenia pomocy dla badań i rozwoju (Dz. Urz. UE L 63 z 28.02.2004, str. 22; Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 8, t. 3, str. 64);
- 2) podmiocie udzielającym pomocy – należy przez to rozumieć podmiot udzielający pomocy, o którym mowa w art. 21 ust. 2 ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju.

§ 4. 1. Pomoc może być udzielana mikroprzedsiębiorcom, małym i średnim przedsiębiorcom, zwanym dalej „beneficjentami pomocy”.

2. Pomoc nie może być udzielana beneficjentom pomocy:

- 1) na których ciąży obowiązek zwrotu pomocy, wynikający z decyzji Komisji Europejskiej uznającej pomoc za niezgodną z prawem oraz ze wspólnym rynkiem, w rozumieniu art. 87 TWE;
- 2) znajdującym się w trudnej sytuacji ekonomicznej w rozumieniu pkt 9-11 Komunikatu Komisji w sprawie wytycznych wspólnotowych dotyczących pomocy państwa w celu ratowania i restrukturyzacji zagrożonych przedsiębiorstw (Dz. Urz. UE C 244 z 01.10.2004, str. 2).

§ 5. 1. Pomoc ma na celu wspieranie rozwoju gospodarczego i społecznego regionu poprzez ułatwienie dostępu do usług doradczych mających wpływ na wzrost konkurencyjności przedsiębiorstw.

2. Pomoc może być udzielana na realizację projektu w województwie objętym danym regionalnym programem operacyjnym, polegającego na zaku-

pie usług doradczych od podmiotów zewnętrznych w zakresie:

- 1) jakości, dotyczących w szczególności:
  - a) projektowania, wdrażania i doskonalenia systemów zarządzania jakością i zarządzania środowiskowego,
  - b) uzyskiwania i odnawiania certyfikatów zgodności dla wyrobów, usług, surowców, maszyn i urządzeń, aparatury kontrolno-pomiarowej lub kwalifikacji personelu,
  - c) wydawania deklaracji zgodności producenta, w zakresie określonym w lit. b;
- 2) wykorzystywania zaawansowanych technologii informatycznych w przedsiębiorstwie;
- 3) opracowania strategii rozwoju przedsiębiorstwa;
- 4) projektowania, wdrażania i doskonalenia nowego produktu lub usługi lub opracowywania planów marketingowych;
- 5) tworzenia i rozwoju sieci współpracy pomiędzy sektorem badawczo-rozwojowym a przedsiębiorcami w zakresie transferu technologii i innowacji;
- 6) przygotowania do uczestniczenia w programach badawczych i innowacyjnych;
- 7) tworzenia sieci kooperacyjnych przedsiębiorstw;
- 8) łączenia się przedsiębiorstw;
- 9) prowadzenia przedsiębiorstwa na terytorium Unii Europejskiej;
- 10) wprowadzania przez przedsiębiorcę produktów na nowe rynki zagraniczne;
- 11) pozyskiwania zewnętrznego finansowania na rozwój działalności gospodarczej.

§ 6. 1. Do wydatków kwalifikowanych zalicza się niezbędne do realizacji projektu wydatki poniesione na sfinansowanie usług doradczych.

2. Wydatki, o których mowa w ust. 1, pomniejsza się o podatek od towarów i usług, chyba że zgodnie z odrębnymi przepisami beneficjentowi pomocy nie przysługuje prawo jego zwrotu lub odliczenia.

§ 7. 1. Maksymalna intensywność pomocy liczona jako stosunek ekwiwalentu dotacji brutto do wydatków kwalifikowanych wynosi 50 %.

2. Pomoc udzielana w odniesieniu do tych samych wydatków kwalifikowanych podlega sumowaniu z każdą inną pomocą, w tym z pomocą de minimis w rozumieniu rozporządzenia Komisji (WE) nr 1998/2006 z dnia 15 grudnia 2006 r. w sprawie stosowania art. 87 i 88 Traktatu do pomocy de minimis (Dz. Urz. UE L 379 z 28.12.2006, str. 5) oraz pomocą

z budżetu Unii Europejskiej, udzielaną beneficjentowi pomocy, niezależnie od jej formy i źródła.

3. Łączna wartość pomocy, o której mowa w ust. 2, nie może przekroczyć maksymalnej intensywności pomocy określonej w ust. 1.

§ 8. 1. Beneficjent pomocy może otrzymać pomoc, jeżeli zostaną spełnione kryteria odnoszące się do:

- 1) celu i przedmiotu realizacji projektu, o których mowa w § 5;
- 2) wydatków kwalifikowanych, o których mowa w § 6;
- 3) intensywności pomocy, o której mowa w § 7.

2. Pomoc nie może być udzielana na usługi doradztwa stałego lub okresowego, związanego z bieżącą działalnością operacyjną przedsiębiorstwa, takiego jak doradztwo podatkowe, usługi prawne lub reklamowe.

§ 9. 1. Beneficjent pomocy składa wniosek o dofinansowanie projektu w ramach regionalnego programu operacyjnego do podmiotu udzielającego pomocy.

2. Wniosek, o którym mowa w ust. 1, zawiera w szczególności:

- 1) nazwę beneficjenta pomocy;
- 2) tytuł i miejsce realizacji projektu;
- 3) cel realizacji projektu;
- 4) opis projektu;
- 5) opis rezultatów realizacji projektu;
- 6) planowane daty rozpoczęcia i zakończenia realizacji projektu;
- 7) wartość projektu;
- 8) wydatki kwalifikowane;
- 9) wnioskowaną kwotę dofinansowania.

3. Do wniosku, o którym mowa w ust. 1, beneficjent pomocy załącza oświadczenie, że nie otrzymał pomocy na ten projekt w ramach innego programu operacyjnego.

4. Podmiot udzielający pomocy przeprowadza ocenę wniosku w oparciu o:

- 1) kryteria, o których mowa w § 8;
- 2) kryteria, o których mowa w art. 65 lit. a rozporządzenia Rady (WE) nr 1083/2006 z dnia 11 lipca 2006 r. ustanawiającego przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności i uchylającego rozporządzenie (WE) nr 1260/1999 (Dz. Urz. UE L 210 z 31.07.2006, str. 25).

5. Po przeprowadzeniu oceny, o której mowa w ust. 4, beneficjentowi pomocy jest przyznawana pomoc w formie bezzwrotnego dofinansowania przeznaczonego na pokrycie części wydatków kwalifiko-

wanych, o których mowa w § 6, na podstawie umowy o dofinansowanie.

§ 10. Pomoc podlega indywidualnej notyfikacji Komisji Europejskiej w przypadkach określonych w art. 6 ust. 1 rozporządzenia Komisji (WE) nr 70/2001 z dnia 12 stycznia 2001 r. w sprawie zastosowania art. 87 i 88 Traktatu w odniesieniu do pomocy państwa dla małych i średnich przedsiębiorstw.

§ 11. Pomoc jest udzielana do dnia 30 czerwca 2008 r.

§ 12. Rozporządzenie wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

ROZPORZĄDZENIE MINISTRA ROZWOJU REGIONALNEGO

z dnia 11 października 2007 r.

w sprawie udzielania regionalnej pomocy inwestycyjnej w ramach regionalnych programów operacyjnych

(Dz. U. Nr 193, poz. 1399)

Na podstawie art. 21 ust. 3 ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. Nr 227, poz. 1658 oraz z 2007 r. Nr 140, poz. 984) zarządza się, co następuje:

§ 1. Rozporządzenie określa szczegółowe przeznaczenie, warunki i tryb udzielania regionalnej pomocy inwestycyjnej w ramach regionalnych programów operacyjnych, do której mają zastosowanie przepisy rozporządzenia Komisji (WE) nr 1628/2006 z dnia 24 października 2006 r. w sprawie stosowania art. 87 i 88 Traktatu w odniesieniu do regionalnej pomocy inwestycyjnej (Dz. Urz. UE L 302 z 01.11.2006, str. 29), zwanej dalej „pomocą”.

§ 2. 1. Przepisów rozporządzenia nie stosuje się do pomocy:

- 1) udzielanej w sektorach: rybołówstwa i akwakultury, hutnictwa żelaza i stali, górnictwa węgla, budownictwa okrętowego oraz włókien syntetycznych;
- 2) udzielanej na działalność związaną z wywozem do krajów trzecich lub państw członkowskich Unii Europejskiej, czyli pomocy związanej bezpośrednio z ilością wywożonych produktów, z tworzeniem i funkcjonowaniem sieci dystrybu-

cyjnej lub z innymi wydatkami bieżącymi związanymi z prowadzeniem działalności eksportowej;

- 3) uzależnionej od wykorzystania towarów produkcji krajowej uprzywilejowanych względem towarów przywożonych.
2. Przepisów rozporządzenia nie stosuje się w zakresie działalności gospodarczej związanej z:
  - 1) produkcją pierwotną produktów rolnych wymienionych w załączniku I do Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską;
  - 2) wytwarzaniem i obrotem produktami mającymi imitować lub zastępować mleko i przetwory mleczne, o których mowa w art. 3 ust. 2 rozporządzenia Komisji (EWG) nr 1898/87 z dnia 2 lipca 1987 r. w sprawie ochrony oznaczeń stosowanych w obrocie mleka i przetworami mlecznymi (Dz. Urz. WE L 182 z 03.07.1987, str. 36; Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 3, t. 7, str. 247, z późn. zm.).

§ 3. Ilekroć w rozporządzeniu jest mowa o:

- 1) dużym projekcie inwestycyjnym - należy przez to rozumieć projekt w rozumieniu art. 2 ust. 1 lit. g rozporządzenia Komisji (WE) nr 1628/2006 z dnia 24 października 2006 r. w sprawie stosowania art. 87 i 88 Traktatu w odniesieniu do regionalnej pomocy inwestycyjnej;
- 2) mikroprzedsiębiorcy, małym lub średnim przedsiębiorcy - należy przez to rozumieć mikroprzedsiębiorstwo, małe i średnie przedsiębiorstwo w rozumieniu załącznika I do rozporządzenia Komisji (WE) nr 70/2001 z dnia 12 stycznia 2001 r. w sprawie zastosowania art. 87 i 88 Traktatu WE w odniesieniu do pomocy państwa dla małych i średnich przedsiębiorstw (Dz. Urz. WE L 10 z 13.01.2001, str. 33, z późn. zm.; Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 8, t. 2, str. 141, z późn. zm.), w brzmieniu nadanym rozporządzeniem Komisji (WE) nr 364/2004 z dnia 25 lutego 2004 r. zmieniającym rozporządzenie Komisji (WE) nr 70/2001 i rozszerzającym jego zakres w celu włączenia pomocy dla badań i rozwoju (Dz. Urz. UE L 63 z 28.02.2004, str. 22; Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 8, t. 3, str. 64);
- 3) podmiocie udzielającym pomocy - należy przez to rozumieć podmiot udzielający pomocy, o którym mowa w art. 21 ust. 2 ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju;
- 4) przedsiębiorcy - należy przez to rozumieć przedsiębiorstwo w rozumieniu art. 1 załącznika I do

rozporządzenia Komisji (WE) nr 70/2001 z dnia 12 stycznia 2001 r. w sprawie zastosowania art. 87 i 88 Traktatu WE w odniesieniu do pomocy państwa dla małych i średnich przedsiębiorstw, w brzmieniu nadanym rozporządzeniem Komisji (WE) nr 364/2004 z dnia 25 lutego 2004 r. zmieniającym rozporządzenie Komisji (WE) nr 70/2001 i rozszerzającym jego zakres w celu włączenia pomocy dla badań i rozwoju.

§ 4. 1. Pomoc może być udzielana przedsiębiorcom, w tym w szczególności mikroprzedsiębiorcom, małym i średnim przedsiębiorcom, zwanym dalej „beneficjentami pomocy”.

2. Pomoc nie może być udzielana beneficjentom pomocy:

- 1) na których ciąży obowiązek zwrotu pomocy, wynikający z decyzji Komisji Europejskiej uznającej pomoc za niezgodną z prawem oraz ze wspólnym rynkiem;
- 2) znajdującym się w trudnej sytuacji ekonomicznej w rozumieniu pkt 9-11 Komunikatu Komisji w sprawie wytycznych wspólnotowych dotyczących pomocy państwa w celu ratowania i restrukturyzacji zagrożonych przedsiębiorstw (Dz. Urz. UE C 244 z 01.10.2004, str. 2).

§ 5. 1. Pomoc ma na celu wspieranie rozwoju gospodarczego i społecznego regionu przez udzielanie bezpośredniego wsparcia beneficjentom pomocy.

2. Pomoc może być udzielana beneficjentom pomocy na realizację nowych inwestycji lub tworzenie nowych miejsc pracy związanych z nową inwestycją w województwie objętym danym regionalnym programem operacyjnym.

3. Nowa inwestycja obejmuje:

- 1) inwestycję w środki trwałe oraz wartości niematerialne i prawne związane z:
  - a) utworzeniem nowego przedsiębiorstwa,
  - b) rozbudową istniejącego przedsiębiorstwa,
  - c) dywersyfikacją produkcji przedsiębiorstwa poprzez wprowadzenie nowych dodatkowych produktów lub
  - d) zasadniczą zmianą dotyczącą procesu produkcyjnego w istniejącym przedsiębiorstwie;
- 2) nabycie środków trwałych bezpośrednio związanych z przedsiębiorstwem, które zostało zamknięte lub zostałyby zamknięte, gdyby zakup nie nastąpił, przy czym środki nabywane są przez inwestora niezależnego od zbywcy.

4. Nową inwestycją nie jest:

- 1) inwestycja prowadząca wyłącznie do odtworzenia zdolności produkcyjnych;

2) nabycie udziałów lub akcji przedsiębiorstwa.

5. Tworzenie nowych miejsc pracy związanych z nową inwestycją oznacza przyrost netto liczby pracowników w stosunku do średniej z poprzednich 12 miesięcy, w wyniku realizacji nowej inwestycji, w okresie trzech lat od dnia jej zakończenia. Do liczby pracowników wlicza się pracowników zatrudnionych w pełnym wymiarze czasu pracy w okresie jednego roku, pracowników zatrudnionych w niepełnym wymiarze czasu pracy oraz pracowników sezonowych, w przeliczeniu na pełny wymiar czasu pracy.

6. Przy udzielaniu pomocy na nowe inwestycje, o których mowa w ust. 2, niedozwolone jest stosowanie ograniczeń sektorowych, z wyłączeniem nowych inwestycji z zakresu turystyki.

§ 6. 1. Do wydatków kwalifikowanych w ramach nowej inwestycji zalicza się niezbędne do jej realizacji wydatki poniesione na:

- 1) nabycie prawa własności lub wieczystego użytkowania gruntów;
- 2) nabycie prawa własności lub wieczystego użytkowania nieruchomości zabudowanej;
- 3) nabycie lub wytworzenie środków trwałych, w tym:
  - a) budowli i budynków pod warunkiem, że ich nabycie pozostaje w bezpośrednim związku z celami projektu inwestycyjnego objętego pomocą,
  - b) maszyn i urządzeń,
  - c) narzędzi, przyrządów i aparatury,
  - d) wyposażenia technicznego dla prac biurowych,
  - e) infrastruktury technicznej związanej z nową inwestycją, w szczególności drogi wewnętrznej, przewodów lub urządzeń wodociągowych, kanalizacyjnych, ciepłowniczych, elektrycznych, gazowych lub telekomunikacyjnych;
- 4) nabycie wartości niematerialnych i prawnych związanych z transferem technologii poprzez nabycie patentów, licencji, know-how lub nieopatentowanej wiedzy technicznej, jeżeli spełniają łącznie następujące warunki:
  - a) będą wykorzystywane wyłącznie w ramach przedsiębiorstwa, które otrzymało pomoc,
  - b) będą podlegać amortyzacji zgodnie z przepisami o rachunkowości,
  - c) będą nabyte od osób trzecich na warunkach rynkowych,
  - d) będą stanowić aktywa beneficjenta pomocy przez co najmniej pięć lat, a w przypadku mikroprzedsiębiorcy, małego i średniego przedsiębiorcy przez co najmniej trzy lata.

2. Nabycie środków trwałych, o których mowa w ust. 1 pkt 3, może nastąpić również w drodze umowy leasingu.

3. W przypadku gdy przedmiotem umowy, o której mowa w ust. 2, jest leasing ruchomych środków trwałych, powinna ona zawierać zobowiązanie do przeniesienia własności tych środków na beneficjenta pomocy po zakończeniu trwania umowy.

4. W przypadku gdy przedmiotem umowy, o której mowa w ust. 2, jest leasing nieruchomości, powinien on trwać przez okres co najmniej 5 lat od przewidywanego zakończenia realizacji inwestycji. Podmiot udzielający pomocy może skrócić ten okres do 3 lat, gdy beneficjentem pomocy jest mikroprzedsiębiorca, mały lub średni przedsiębiorca.

5. Środki trwałe, o których mowa w ust. 1 pkt 3, nabyte przez beneficjenta pomocy innego niż mikroprzedsiębiorca, mały lub średni przedsiębiorca, powinny być nowe.

6. W przypadku beneficjenta pomocy innego niż mikroprzedsiębiorca, mały lub średni przedsiębiorca wydatki określone w ust. 1 pkt 4 uwzględnia się w wysokości nieprzekraczającej 50 % całkowitych wydatków kwalifikowanych.

7. W przypadku beneficjenta pomocy prowadzącego działalność gospodarczą w sektorze transportu do wydatków kwalifikowanych nie zalicza się wydatków na zakup środków transportu.

8. Koszty prac związanych z przygotowaniem nowej inwestycji oraz usług doradczych z nią związanych mogą zostać uwzględnione do poziomu intensywności odpowiadającego 50 % faktycznie poniesionych kosztów wyłącznie w wypadku, gdy beneficjentem pomocy jest mikroprzedsiębiorca, mały lub średni przedsiębiorca, zgodnie z rozporządzeniem Komisji (WE) nr 70/2001 z dnia 12 stycznia 2001 r. w sprawie zastosowania art. 87 i 88 Traktatu WE w odniesieniu do pomocy państwa dla małych i średnich przedsiębiorstw, w brzmieniu nadanym rozporządzeniem Komisji (WE) nr 364/2004 z dnia 25 lutego 2004 r. zmieniającym rozporządzenie Komisji (WE) nr 70/2001 i rozszerzającym jego zakres w celu włączenia pomocy dla badań i rozwoju.

9. Cenę nabycia i koszt wytworzenia środków trwałych oraz wartości niematerialnych i prawnych ustala się zgodnie z przepisami ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości (Dz. U. z 2002 r. Nr 76, poz. 694, z późn. zm.).

10. Wydatki, o których mowa w ust. 1 i 8, pomniejsza się o podatek od towarów i usług, chyba że zgodnie z odrębnymi przepisami beneficjentowi pomocy nie przysługuje prawo jego zwrotu lub odliczenia.

§ 7. Do wydatków kwalifikowanych na tworzenie nowych miejsc pracy związanych z realizacją nowej inwestycji zalicza się dwuletnie koszty pracy nowo zatrudnionych pracowników, na które składają się:

- 1) wynagrodzenia brutto;
- 2) obowiązkowe składki, w tym składki na ubezpieczenia społeczne.

§ 8. 1. Maksymalna intensywność pomocy liczona jako stosunek ekwiwalentu dotacji brutto do wydatków kwalifikowanych, z zastrzeżeniem § 6 ust. 8, wynosi:

- 1) 50 % - na obszarach należących do województw: lubelskiego, podkarpackiego, warmińsko-mazurskiego, podlaskiego, świętokrzyskiego, opolskiego, małopolskiego, lubuskiego, łódzkiego, kujawsko-pomorskiego;
- 2) 40 % - na obszarach należących do województw: śląskiego, pomorskiego, zachodniopomorskiego, dolnośląskiego, wielkopolskiego, a w okresie od dnia 1 stycznia 2007 r. do dnia 31 grudnia 2010 r. na obszarze należącym do województwa mazowieckiego, z wyłączeniem miasta stołecznego Warszawy;
- 3) 30 % - na obszarze należącym do miasta stołecznego Warszawy oraz w okresie od dnia 1 stycznia 2011 r. do dnia 31 grudnia 2013 r. - na obszarze należącym do województwa mazowieckiego.

2. W przypadku mikroprzedsiębiorców, małych i średnich przedsiębiorców, z wyłączeniem prowadzących działalność gospodarczą w sektorze transportu, intensywność pomocy, o której mowa w ust. 1, może ulec zwiększeniu o:

- 1) 10 punktów procentowych - w przypadku średniego przedsiębiorcy;
- 2) 20 punktów procentowych - w przypadku mikroprzedsiębiorcy i małego przedsiębiorcy.

3. Maksymalną wartość pomocy udzielanej na realizację dużego projektu inwestycyjnego ustala się zgodnie ze wzorem określonym w § 4 ust. 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 13 października 2006 r. w sprawie ustalenia mapy pomocy regionalnej (Dz. U. Nr 190, poz. 1402).

§ 9. 1. Maksymalna intensywność pomocy, o której mowa w § 8 ust. 1 i 2, może zostać obliczona w odniesieniu do wydatków kwalifikowanych, o których mowa w § 6 ust. 1 lub § 7.

2. Pomoc obliczana na podstawie wydatków kwalifikowanych, o których mowa w § 6 ust. 1, może być udzielana wraz z pomocą obliczaną na podstawie wydatków kwalifikowanych, o których mowa w § 7, pod warunkiem że łączna wielkość pomocy nie przekracza maksymalnej intensywności określonej w § 8 ust. 1 i 2 albo wartości pomocy ustalonej zgodnie z § 8 ust. 3,

przy czym przy ustaleniu maksymalnej wielkości pomocy bierze się pod uwagę wyższą kwotę wydatków, o których mowa w § 6 ust. 1, albo wydatków, o których mowa w § 7.

§ 10. 1. Beneficjent pomocy może otrzymać pomoc, jeżeli zostaną spełnione kryteria odnoszące się do:

- 1) celu i przedmiotu realizacji nowej inwestycji, o których mowa w § 5;
- 2) wydatków kwalifikowanych, o których mowa w § 6 i 7;
- 3) intensywności pomocy, o której mowa w § 6 ust. 8 i § 8;
- 4) trwałości realizacji projektu.

2. Warunek, o którym mowa w ust. 1 pkt 4, uznaje się za spełniony w przypadku, gdy inwestycja zostanie utrzymana w regionie, w którym udzielono pomocy przez okres co najmniej 5 lat od dnia jej zakończenia. W przypadku gdy beneficjentem pomocy jest mikroprzedsiębiorca, mały lub średni przedsiębiorca, podmiot udzielający pomocy może skrócić ten okres do 3 lat.

3. Wymiana maszyn lub urządzeń, które z uwagi na szybki postęp technologiczny stały się przestarzałe w okresach, o których mowa w ust. 2, nie będzie uznana za nieutrzymanie inwestycji, o ile działalność gospodarcza związana z inwestycją będzie prowadzona przez beneficjenta pomocy przez minimalny wymagany okres.

4. Prace i usługi, o których mowa w § 6 ust. 8, są świadczone przez podmioty zewnętrzne i nie mogą obejmować doradztwa stałego lub okresowego, związanego z bieżącą działalnością operacyjną beneficjenta pomocy.

5. W przypadku obliczania maksymalnej dopuszczalnej wielkości pomocy w odniesieniu do wydatków kwalifikowanych, o których mowa w § 6 ust. 1, beneficjent pomocy powinien wnieść wkład własny odpowiadający co najmniej 25 % wydatków kwalifikowanych, pochodzący ze środków własnych lub z zewnętrznych źródeł finansowania, w formie pozbawionej wsparcia ze środków publicznych.

§ 11. 1. Beneficjent pomocy składa wniosek o dofinansowanie w ramach regionalnego programu operacyjnego do podmiotu udzielającego pomocy.

2. Wniosek, o którym mowa w ust. 1, zawiera w szczególności:

- 1) nazwę beneficjenta pomocy;
- 2) tytuł i miejsce realizacji nowej inwestycji;
- 3) cel realizacji nowej inwestycji;
- 4) opis nowej inwestycji;
- 5) opis rezultatów realizacji nowej inwestycji;

- 6) planowane daty rozpoczęcia i zakończenia realizacji nowej inwestycji;
- 7) wartość nowej inwestycji;
- 8) wydatki kwalifikowane;
- 9) wnioskowaną kwotę dofinansowania.

3. Podmiot udzielający pomocy dokonuje oceny wniosku w oparciu o:

- 1) kryteria, o których mowa w § 10;
- 2) kryteria, o których mowa w art. 65 lit. a rozporządzenia Rady (WE) nr 1083/2006 z dnia 11 lipca 2006 r. ustanawiającego przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności i uchylającego rozporządzenie WE nr 1260/1999 (Dz. Urz. UE L 210 z 31.07.2006, str. 25, z późn. zm.).

4. Po przeprowadzeniu oceny, o której mowa w ust. 3, beneficjentowi pomocy przyznawana jest pomoc w formie bezzwrotnego dofinansowania, przeznaczonego na pokrycie części wydatków kwalifikowanych, o których mowa w § 6 ust. 1 i 8 oraz § 7, na podstawie umowy o dofinansowanie.

§ 12. 1. Prace związane z realizacją nowej inwestycji mogą się rozpocząć po złożeniu przez beneficjenta pomocy wniosku, o którym mowa w § 11 ust. 1, i uzyskaniu przez beneficjenta pomocy od podmiotu udzielającego pomocy pisemnego potwierdzenia, z zastrzeżeniem szczegółowej weryfikacji wniosku, że nowa inwestycja spełnia warunki uzyskania pomocy określone w § 10 i kwalifikuje się do objęcia pomocą.

2. Przez rozpoczęcie prac związanych z realizacją nowej inwestycji należy rozumieć podjęcie prac budowlanych lub pierwszego prawnie wiążącego zobowiązania do zamówienia ruchomych środków trwałych, z wyłączeniem wydatków związanych z przygotowaniem i opracowaniem dokumentacji projektowej.

3. Potwierdzenie, o którym mowa w ust. 1, wydawane jest przez podmiot udzielający pomocy w terminie 60 dni od dnia wpływu wniosku o dofinansowanie i nie stanowi podstawy do roszczeń o przyznanie i wypłatę pomocy.

§ 13. 1. Pomoc udzielana w odniesieniu do tych samych wydatków kwalifikowanych lub tej samej inwestycji podlega sumowaniu z każdą inną pomocą, w tym pomocą de minimis w rozumieniu rozporządzenia Komisji (WE) nr 1998/2006 z dnia 15 grudnia 2006 r. w sprawie stosowania art. 87 i 88 Traktatu do pomocy de minimis (Dz. Urz. UE L 379 z 28.12.2006, str. 5) oraz pomocą z budżetu Unii Europejskiej, udzieloną beneficjentowi pomocy, niezależnie od jej formy i źródła.

2. Łączna wartość pomocy, o której mowa w ust. 1, nie może przekroczyć maksymalnej intensywności pomocy określonej w § 6 ust. 8 oraz § 8 ust. 1 i 2 albo wartości pomocy ustalonej zgodnie z § 8 ust. 3.

§ 14. 1. Pomoc podlega indywidualnej notyfikacji Komisji Europejskiej, jeżeli łączna wartość pomocy ze wszystkich źródeł, jakiej można udzielić na rzecz dużego projektu inwestycyjnego, przekracza 75 % maksymalnej kwoty pomocy przyznanej na inwestycję o wydatkach kwalifikowanych stanowiących równowartość 100 mln euro.

2. W przypadku prac i usług, o których mowa w § 6 ust. 8, pomoc podlega indywidualnej notyfikacji Komisji Europejskiej w przypadkach określonych w art. 6 ust. 1 rozporządzenia Komisji (WE) nr 70/2001 z dnia 12 stycznia 2001 r. w sprawie zastosowania art. 87 i 88 Traktatu WE w odniesieniu do pomocy państwa dla małych i średnich przedsiębiorstw.

§ 15. Rozporządzenie obowiązuje do dnia 31 grudnia 2013 r., z wyjątkiem § 6 ust. 8, § 10 ust. 4 oraz § 14 ust. 2, które obowiązują do dnia 30 czerwca 2008 r.

§ 16. Rozporządzenie wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

USTAWA

z dnia 13 listopada 2003 r.

o dochodach jednostek samorządu terytorialnego

(Dz. U. Nr 203, poz. 1966, z późn. zm.)

Rozdział 1

Przepisy ogólne

Art. 1. Ustawa określa:

- 1) źródła dochodów jednostek samorządu terytorialnego oraz zasady ustalania i gromadzenia tych dochodów;
- 2) zasady ustalania i przekazywania subwencji ogólnej oraz dotacji celowych z budżetu państwa.

Art. 2. Ilekroć w ustawie jest mowa o:

- 1) jednostkach samorządu terytorialnego - rozumie się przez to gminy, powiaty i województwa;
- 2) roku budżetowym - rozumie się przez to rok, na który jest uchwalana ustawa budżetowa;

- 3) roku bazowym - rozumie się przez to rok poprzedzający rok budżetowy;
- 4) liczbie mieszkańców - rozumie się przez to liczbę mieszkańców faktycznie zamieszkałych na obszarze danej jednostki samorządu terytorialnego lub obszarze kraju, według stanu na dzień 31 grudnia roku poprzedzającego rok bazowy, ustaloną przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego;
- 5) ogólnej kwocie wpływów z podatku dochodowego od osób fizycznych - rozumie się przez to 100 % wpływów z podatku dochodowego od osób fizycznych, pobieranego na zasadach ogólnych, tj. według skali podatkowej, o której mowa w art. 27 ustawy z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych (Dz. U. z 2000 r. Nr 14, poz. 176, z późn. zm.¹⁾), oraz podatku pobieranego od dochodów z pozarolniczej działalności gospodarczej w wysokości 19 %; przez wpływy rozumie się wpłaty pomniejszone o dokonane zwroty;
- 6) ogólnej kwocie wpływów z podatku dochodowego od osób prawnych - rozumie się przez to 100 % wpływów z podatku dochodowego od osób prawnych, przy czym przez wpływy rozumie się wpłaty pomniejszone o dokonane zwroty;
- 7) nowych jednostkach samorządu terytorialnego - rozumie się przez to jednostki samorządu terytorialnego, które zostały utworzone lub których granice uległy zmianie po dniu 31 grudnia roku poprzedzającego rok bazowy;
- 8) reprezentacji jednostek samorządu terytorialnego - rozumie się przez to przedstawiciele samorządu terytorialnego w Komisji Wspólnej Rządu i Samorządu Terytorialnego;
- 9) produkcie krajowym brutto (PKB) na jednego mieszkańca - rozumie się przez to średnią wartość produktu krajowego brutto na jednego mieszkańca, ogłoszoną przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego za rok poprzedzający o 3 lata rok bazowy;
- 10) stopie bezrobocia i liczbie bezrobotnych - rozumie się przez to stopę bezrobocia i liczbę bezrobotnych, ustalone przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego według stanu na dzień 31 grudnia roku poprzedzającego rok bazowy;
- 11) gęstości zaludnienia - rozumie się przez to liczbę mieszkańców przypadających na jeden kilometr kwadratowy danej jednostki samorządu terytorialnego lub kraju, ustaloną przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego według stanu na dzień 31 grudnia roku poprzedzającego rok bazowy;

- 12) (uchylony);
- 13) przewodniczącym zarządu jednostki samorządu terytorialnego - rozumie się przez to również wójta (burmistrza, prezydenta miasta);
- 14) podatniku podatku dochodowego od osób prawnych, posiadającym siedzibę na obszarze odpowiednio: gminy, powiatu i województwa - rozumie się przez to także podatnika podatku dochodowego od osób prawnych, mającego siedzibę lub zarząd poza terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, prowadzącego działalność poprzez położony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej zakład zagraniczny, o którym mowa w ustawie z dnia 15 lutego 1992 r. o podatku dochodowym od osób prawnych (Dz. U. z 2000 r. Nr 54, poz. 654, z późn. zm.).

Art. 3. 1. Dochodami jednostek samorządu terytorialnego są:

- 1) dochody własne;
- 2) subwencja ogólna;
- 3) dotacje celowe z budżetu państwa.

2. W rozumieniu ustawy dochodami własnymi jednostek samorządu terytorialnego są również udziały we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych oraz z podatku dochodowego od osób prawnych.

3. Dochodami jednostek samorządu terytorialnego mogą być:

- 1) środki pochodzące ze źródeł zagranicznych niepodlegające zwrotowi;
- 2) środki pochodzące z budżetu Unii Europejskiej;
- 3) inne środki określone w odrębnych przepisach.

Rozdział 2

Źródła dochodów jednostek samorządu terytorialnego

Art. 4. 1. Źródłami dochodów własnych gminy są:

- 1) wpływy z podatków:
  - a) od nieruchomości,
  - b) rolnego,
  - c) leśnego,
  - d) od środków transportowych,
  - e) dochodowego od osób fizycznych, opłacanego w formie karty podatkowej,
  - f) (uchylona),
  - g) od spadków i darowizn,
  - h) od czynności cywilnoprawnych;
- 2) wpływy z opłat:
  - a) skarbowej,
  - b) targowej,
  - c) miejscowej, uzdrowskiej i od posiadania psów,

- d) (uchylona),
- e) eksploatacyjnej - w części określonej w ustawie z dnia 4 lutego 1994 r. - Prawo geologiczne i górnicze (Dz. U. Nr 27, poz. 96, z późn. zm),
- f) innych stanowiących dochody gminy, uiszczanych na podstawie odrębnych przepisów;

3) dochody uzyskiwane przez gminne jednostki budżetowe gminy oraz wpłaty od gminnych zakładów budżetowych i gospodarstw pomocniczych gminnych jednostek budżetowych;

- 4) dochody z majątku gminy;
- 5) spadki, zapisy i darowizny na rzecz gminy;
- 6) dochody z kar pieniężnych i grzywien określonych w odrębnych przepisach;
- 7) 5,0 % dochodów uzyskiwanych na rzecz budżetu państwa w związku z realizacją zadań z zakresu administracji rządowej oraz innych zadań zleconych ustawami, o ile odrębne przepisy nie stanowią inaczej;
- 8) odsetki od pożyczek udzielanych przez gminę, o ile odrębne przepisy nie stanowią inaczej;
- 9) odsetki od nieterminowo przekazywanych należności stanowiących dochody gminy;
- 10) odsetki od środków finansowych gromadzonych na rachunkach bankowych gminy, o ile odrębne przepisy nie stanowią inaczej;
- 11) dotacje z budżetów innych jednostek samorządu terytorialnego;
- 12) inne dochody należne gminie na podstawie odrębnych przepisów.

2. Wysokość udziału we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych, od podatników tego podatku zamieszkałych na obszarze gminy wynosi 39,34 %, z zastrzeżeniem art. 89.

3. Wysokość udziału we wpływach z podatku dochodowego od osób prawnych, od podatników tego podatku, posiadających siedzibę na obszarze gminy, wynosi 6,71 %.

Art. 5. 1. Źródłami dochodów własnych powiatu są:

- 1) wpływy z opłat stanowiących dochody powiatu, uiszczanych na podstawie odrębnych przepisów;
- 2) dochody uzyskiwane przez powiatowe jednostki budżetowe powiatu oraz wpłaty od powiatowych zakładów budżetowych i gospodarstw pomocniczych powiatowych jednostek budżetowych;
- 3) dochody z majątku powiatu;
- 4) spadki, zapisy i darowizny na rzecz powiatu;

- 5) dochody z kar pieniężnych i grzywien określonych w odrębnych przepisach;
- 6) 5,0 % dochodów uzyskiwanych na rzecz budżetu państwa w związku z realizacją zadań z zakresu administracji rządowej oraz innych zadań zleconych ustawami, o ile odrębne przepisy nie stanowią inaczej;
- 7) odsetki od pożyczek udzielanych przez powiat, o ile odrębne przepisy nie stanowią inaczej;
- 8) odsetki od nieterminowo przekazywanych należności stanowiących dochody powiatu;
- 9) odsetki od środków finansowych gromadzonych na rachunkach bankowych powiatu, o ile odrębne przepisy nie stanowią inaczej;
- 10) dotacje z budżetów innych jednostek samorządu terytorialnego;
- 11) inne dochody należne powiatowi na podstawie odrębnych przepisów.

2. Wysokość udziału we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych, od podatników tego podatku zamieszkałych na obszarze powiatu wynosi 10,25 %.

3. Wysokość udziału we wpływach z podatku dochodowego od osób prawnych, od podatników tego podatku, posiadających siedzibę na obszarze powiatu, wynosi 1,40 %.

Art. 6. 1. Źródłami dochodów własnych województwa są:

- 1) dochody uzyskiwane przez wojewódzkie jednostki budżetowe oraz wpłaty od wojewódzkich zakładów budżetowych i gospodarstw pomocniczych wojewódzkich jednostek budżetowych;
- 2) dochody z majątku województwa;
- 3) spadki, zapisy i darowizny na rzecz województwa;
- 4) dochody z kar pieniężnych i grzywien określonych w odrębnych przepisach;
- 5) 5,0 % dochodów uzyskiwanych na rzecz budżetu państwa w związku z realizacją zadań z zakresu administracji rządowej oraz innych zadań zleconych ustawami, o ile odrębne przepisy nie stanowią inaczej;
- 6) odsetki od pożyczek udzielanych przez województwo, o ile odrębne przepisy nie stanowią inaczej;
- 7) odsetki od nieterminowo przekazywanych należności stanowiących dochody województwa;
- 8) odsetki od środków finansowych gromadzonych na rachunkach bankowych województwa, o ile odrębne przepisy nie stanowią inaczej;
- 9) dotacje z budżetów innych jednostek samorządu terytorialnego;

- 10) inne dochody należne województwu na podstawie odrębnych przepisów.

2. Wysokość udziału we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych, od podatników tego podatku zamieszkałych na obszarze województwa wynosi 1,60 %.

3. Wysokość udziału we wpływach z podatku dochodowego od osób prawnych, od podatników tego podatku, posiadających siedzibę na obszarze województwa, wynosi 14,0 %.

Art. 7. 1. Subwencja ogólna składa się z części:

- 1) dla gmin:

- a) wyrównawczej,
- b) równoważącej;

- 2) dla powiatów:

- a) wyrównawczej,
- b) równoważącej;

- 3) dla województw:

- a) wyrównawczej,
- b) regionalnej;

- 4) oświatowej - dla gmin, powiatów i województw.

2. Jednostki samorządu terytorialnego dokonują, na zasadach określonych w ustawie, wpłat do budżetu państwa.

3. O przeznaczeniu środków otrzymanych z tytułu subwencji ogólnej decyduje organ stanowiący jednostki samorządu terytorialnego.

Art. 8. 1. Dochodami jednostek samorządu terytorialnego mogą być dotacje celowe z budżetu państwa na:

- 1) zadania z zakresu administracji rządowej oraz na inne zadania zlecone ustawami;
- 2) zadania realizowane przez jednostki samorządu terytorialnego na mocy porozumień zawartych z organami administracji rządowej;
- 3) usuwanie bezpośrednich zagrożeń dla bezpieczeństwa i porządku publicznego, skutków powodzi i osuwisk ziemnych oraz skutków innych klęsk żywiołowych;
- 4) finansowanie lub dofinansowanie zadań własnych;
- 5) realizację zadań wynikających z umów międzynarodowych.

2. Dochodami powiatu są dotacje celowe z budżetu państwa na realizację zadań straży i inspekcji, o których mowa w ustawie z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz. U. z 2001 r. Nr 142, poz. 1592, z późn. zm.).

3. Dochodami jednostek samorządu terytorialnego mogą być środki z funduszy celowych, pozyskiwane na podstawie odrębnych przepisów.

Rozdział 3

Zasady ustalania i gromadzenia dochodów własnych jednostek samorządu terytorialnego

Art. 9. 1. Kwotę udziału gminy we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych, stanowiącego dochód budżetu państwa, ustala się mnożąc ogólną kwotę wpływów z tego podatku przez 0,3934, z zastrzeżeniem art. 89, i wskaźnik równy udziałowi należnego w roku poprzedzającym rok bazowy podatku dochodowego od osób fizycznych zamieszkałych na obszarze gminy, w ogólnej kwocie należnego podatku w tym samym roku.

2. Kwotę udziału powiatu we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych, stanowiącego dochód budżetu państwa, ustala się mnożąc ogólną kwotę wpływów z tego podatku przez 0,1025 i wskaźnik równy udziałowi należnego w roku poprzedzającym rok bazowy podatku dochodowego od osób fizycznych zamieszkałych na obszarze powiatu, w ogólnej kwocie należnego podatku w tym samym roku.

3. Kwotę udziału województwa we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych, stanowiącego dochód budżetu państwa, ustala się mnożąc ogólną kwotę wpływów z tego podatku przez 0,0160 i wskaźnik równy udziałowi należnego w roku poprzedzającym rok bazowy podatku dochodowego od osób fizycznych zamieszkałych na obszarze województwa, w ogólnej kwocie należnego podatku w tym samym roku.

4. Wskaźniki, o których mowa w ust. 1-3, ustala się na podstawie danych zawartych w złożonych zeznaniach podatkowych o wysokości osiągniętego dochodu oraz rocznym obliczeniu podatku dokonany przez płatników, według stanu na dzień 15 września roku bazowego.

Art. 10. 1. Jeżeli podatnik podatku dochodowego od osób prawnych posiada zakład (oddział) położony na obszarze jednostki samorządu terytorialnego innej niż właściwa dla jego siedziby, to część dochodu z tytułu udziału we wpływach z tego podatku jest przekazywana do budżetu jednostki samorządu terytorialnego, na której obszarze znajduje się ten zakład (oddział), proporcjonalnie do liczby zatrudnionych w nim osób na podstawie umowy o pracę, z zastrzeżeniem ust. 2 i 2a.

2. W przypadku podatkowej grupy kapitałowej przepis ust. 1 stosuje się odpowiednio do spółek wchodzących w skład podatkowej grupy kapitałowej oraz zakładów (oddziałów) tych spółek.

2a. W przypadku podatnika podatku dochodowego od osób prawnych, prowadzącego działalność

poprzez położony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej zakład zagraniczny, część dochodu z tytułu udziału we wpływach z tego podatku jest przekazywana do budżetu jednostki samorządu terytorialnego, na obszarze której wykonują prace, na podstawie umowy o pracę, osoby zatrudnione przez tego podatnika lub przez jego zagraniczny zakład, proporcjonalnie do liczby osób zatrudnionych przez niego lub ten zagraniczny zakład na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

3. Zakładem (oddziałem) w rozumieniu ustawy jest określone w umowie o pracę miejsce wykonywania pracy, położone na obszarze jednostki samorządu terytorialnego innej niż jednostka samorządu terytorialnego właściwa dla siedziby podatnika.

4. Podatnicy podatku dochodowego od osób prawnych są obowiązani do sporządzania i przekazywania informacji składanych do urzędów skarbowych, zawierających wykaz zakładów (oddziałów) oraz liczbę osób zatrudnionych na podstawie umowy o pracę, świadczących pracę w poszczególnych zakładach (oddziałach) ze wskazaniem jednostek samorządu terytorialnego, na których obszarze są położone.

5. Minister właściwy do spraw finansów publicznych określi, w drodze rozporządzenia:

- 1) tryb rozliczeń dochodów z tytułu udziału jednostek samorządu terytorialnego we wpływach z podatku dochodowego od osób prawnych, od podatników posiadających zakłady (oddziały), położone na obszarze jednostki samorządu terytorialnego innej niż jednostka samorządu terytorialnego właściwa dla siedziby podatnika,
- 2) przypadki, w których dochody z tytułu udziału we wpływach z podatku dochodowego od osób prawnych są przekazywane jednostkom samorządu terytorialnego w terminach innych niż określone w art. 11 ust. 1,

- 3) wzór i terminy składania informacji, o której mowa w ust. 4

– uwzględniając zakres informacji niezbędny do ustalenia prawidłowego podziału dochodów z tytułu udziału we wpływach z podatku dochodowego od osób prawnych oraz terminy przekazywania środków jednostkom samorządu terytorialnego, przy czym kwoty z tytułu udziału w tym podatku, wyższe od minimalnego wynagrodzenia za pracę ustalonego na rok budżetowy, przekazuje się w terminie określonym w art. 11 ust. 1.

Art. 10a. 1. Nienależnie przekazaną jednostce samorządu terytorialnego kwotę z tytułu udziału we wpływach z podatku dochodowego od osób

prawnych, wynikającą z rozliczenia rocznego wpływów z podatku, potrąca się z bieżących wpływów należnych tej jednostce samorządu terytorialnego z tego tytułu w terminie 3 miesięcy następujących po miesiącu, w którym dokonano rozliczenia, chyba że jednostka dokonała zwrotu nienależnie otrzymanej kwoty.

2. W przypadku nie dokonania potrącenia lub zwrotu, o których mowa w ust. 1, jednostka samorządu terytorialnego dokonuje zwrotu nienależnie otrzymanej kwoty w sześciu kolejnych, równych ratach miesięcznych, poczynając od miesiąca następującego po miesiącu, w którym otrzymała w tej sprawie zawiadomienie naczelnika urzędu skarbowego.

3. W przypadku gdy jednostka samorządu terytorialnego nie dokona zwrotu nienależnie otrzymanej kwoty z tytułu udziału we wpływach z podatku dochodowego od osób prawnych, naczelnik urzędu skarbowego, po upływie terminu płatności ostatniej z rat, o których mowa w ust. 2, wydaje decyzję, w której określa kwotę podlegającą zwrotowi.

4. Do nienależnie otrzymanej kwoty, o której mowa w ust. 1, stosuje się odpowiednio przepisy ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. - Ordynacja podatkowa (Dz. U. z 2005 r. Nr 8, poz. 60, z późn. zm.), z wyłączeniem przepisów dotyczących umarzania zaległości podatkowych, z tym że odsetki za zwłokę nalicza się po upływie terminu płatności ostatniej z rat, o których mowa w ust. 2.

Art. 11. 1. Środki stanowiące dochody jednostek samorządu terytorialnego, które na podstawie odrębnych przepisów pobierają urzędy skarbowe, są odprowadzane na rachunek budżetu właściwej jednostki samorządu terytorialnego w terminie 14 dni od dnia, w którym wpłynęły na rachunek urzędu skarbowego, z zastrzeżeniem ust. 2 i 4.

2. Środki stanowiące dochody jednostek samorządu terytorialnego z tytułu udziału we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych podlegają przekazaniu z centralnego rachunku bieżącego budżetu państwa na rachunki budżetów właściwych jednostek samorządu terytorialnego w terminie do 10 dnia miesiąca następującego po miesiącu, w którym podatek wpłynął na rachunek urzędu skarbowego, z zastrzeżeniem ust. 3.

3. Środki stanowiące dochody jednostek samorządu terytorialnego z tytułu udziału we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych za miesiąc grudzień podlegają przekazaniu z centralnego rachunku bieżącego budżetu państwa na rachunki budżetów właściwych jednostek samorządu terytorialnego w następujący sposób:

- 1) w terminie do dnia 20 grudnia roku budżetowego przekazuje się zaliczkę w wysokości 80 % kwoty przekazanej, zgodnie z ust. 2, za miesiąc listopad roku budżetowego;
- 2) w terminie do dnia 10 stycznia roku następnego przekazuje się kwotę stanowiącą różnicę między kwotą z tytułu udziału we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych, który wpłynął na rachunek urzędu skarbowego w miesiącu grudniu, a kwotą zaliczki przekazanej zgodnie z pkt 1.

4. W przypadku wydania postanowienia w sprawie zaliczenia nadpłaty lub zwrotu podatku na poczet zaległych lub bieżących zobowiązań podatkowych w trybie art. 76a § 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. - Ordynacja podatkowa, termin, o którym mowa w ust. 1, jest liczony od dnia, w którym to postanowienie stało się ostateczne.

Art. 12. Naczelnik urzędu skarbowego przekazuje jednostkom samorządu terytorialnego, na wniosek przewodniczącego zarządu jednostki samorządu terytorialnego, kwartalne informacje o stanie i terminach realizacji dochodów, o których mowa w art. 11 ust. 1.

Art. 13. 1. Jeżeli dochody pobrane przez urzędy skarbowe na rzecz jednostek samorządu terytorialnego nie zostaną przekazane w terminach, o których mowa w art. 11, jednostce samorządu terytorialnego przysługują odsetki w wysokości ustalonej jak dla zaległości podatkowych.

2. Odsetki, o których mowa w ust. 1, nie przysługują, jeżeli urząd skarbowy nie przekazał dochodów jednostce samorządu terytorialnego w terminie, o którym mowa w art. 11 ust. 1, z powodu nie złożenia przez podatnika informacji, o której mowa w art. 10 ust. 4.

Art. 14. 1. Wpływy z opłaty skarbowej:

- 1) (uchylony);
- 2) uiszczanej gotówką, są wpłacane na rachunek budżetu gminy, na obszarze której ma siedzibę podmiot, który dokonał czynności urzędowej albo wydał zaświadczenie lub zezwolenie, z zastrzeżeniem ust. 2;
- 3) (uchylony);
- 4) w pozostałych przypadkach są wpłacane na rachunek budżetu gminy, na obszarze której jest położony właściwy miejscowo organ podatkowy.

2. Jeżeli podmiotem, który dokonał czynności urzędowej albo wydał zaświadczenie lub zezwolenie, jest wójt (burmistrz, prezydent miasta) lub upoważniony przez niego podmiot, wpływy z opłaty skarbowej uisz-

czanej gotówką są wpłacane na rachunek budżetu tej gminy.

Art. 15. Wpływy z podatku od spadków i darowizn są przekazywane:

- 1) w przypadku pobranego przez płatnika podatku od spadków i darowizn z tytułu nabycia, w drodze darowizny, własności nieruchomości, prawa użytkowania wieczystego, spółdzielczego własnościowego prawa do lokalu mieszkalnego, spółdzielczego prawa do lokalu użytkowego oraz wynikających z przepisów prawa spółdzielczego: prawa do domu jednorodzinnego i prawa do lokalu w małym domu mieszkalnym - na rachunek budżetu gminy, na obszarze której jest położona nieruchomość; jeżeli nieruchomość ta jest położona na obszarze różnych gmin lub darowizna obejmuje przedmioty położone na obszarze różnych gmin - na rachunek budżetu gminy, na obszarze której ma miejsce zamieszkania (siedzibę) darczyńca w dniu przyjęcia darowizny przez obdarowanego, a jeżeli darczyńca nie ma miejsca zamieszkania (siedziby) w kraju - na rachunek budżetu gminy właściwej ze względu na miejsce zamieszkania obdarowanego;
- 2) w przypadku pobranego przez płatnika podatku od spadków i darowizn z tytułu nabycia, w drodze nieodpłatnego zniesienia współwłasności, przedmiotów, o których mowa w pkt 1 - na rachunek budżetu gminy, na obszarze której jest położona nieruchomość, a jeżeli nieruchomość jest położona na obszarze różnych gmin - na rachunek budżetu gminy, na obszarze której ma miejsce zamieszkania nabywca w dniu powstania obowiązku podatkowego, a jeżeli nabywca nie ma miejsca zamieszkania w kraju - na rachunek budżetu gminy właściwej ze względu na miejsce zamieszkania (siedziby) zbywcy;
- 3) w przypadku darowizny innych rzeczy lub innych praw majątkowych, niż wymienione w pkt 1 - na rachunek budżetu gminy, na obszarze której ma miejsce zamieszkania lub siedzibę darczyńca w dniu przyjęcia darowizny przez obdarowanego, a jeżeli darczyńca nie ma miejsca zamieszkania (siedziby) w kraju - na rachunek budżetu gminy, właściwej ze względu na miejsce zamieszkania obdarowanego;
- 4) w przypadku nieodpłatnego zniesienia współwłasności innych rzeczy lub innych praw majątkowych, niż wymienione w pkt 1 - na rachunek budżetu gminy, na obszarze której w chwili powstania obowiązku podatkowego ma miejsce

zamieszkania nabywca, a jeżeli nabywca nie ma miejsca zamieszkania w kraju - na rachunek budżetu gminy, właściwej ze względu na miejsce zamieszkania zbywcy;

- 5) z tytułu spadku lub zachowku - na rachunek budżetu gminy, na obszarze której są położone przedmioty spadku, a jeżeli przedmioty spadku są położone na obszarze różnych gmin - na rachunek budżetu gminy właściwej ze względu na ostatnie miejsce zamieszkania (pobytu) spadkodawcy; jeżeli spadkodawca nie miał miejsca zamieszkania w kraju - na rachunek budżetu gminy, na terenie której ma miejsce zamieszkania spadkobierca;
- 6) z tytułu zasiedzenia, jeżeli:
  - a) przedmiotem zasiedzenia jest własność nieruchomości lub służebność gruntowa - na rachunek budżetu gminy, na obszarze której jest położona nieruchomość,
  - b) przedmiotem zasiedzenia jest nieruchomości położona na obszarze różnych gmin lub rzeczy ruchome - na rachunek budżetu gminy, na obszarze której ma miejsce zamieszkania nabywca;
- 7) w pozostałych przypadkach - na rachunek miasta stołecznego Warszawy.

Art. 16. Wpływy z podatku od czynności cywilnoprawnych są przekazywane:

- 1) od czynności cywilnoprawnych, których przedmiotem jest przeniesienie własności nieruchomości, prawa użytkowania wieczystego, spółdzielczego własnościowego prawa do lokalu mieszkalnego, spółdzielczego prawa do lokalu użytkowego oraz wynikających z przepisów prawa spółdzielczego: prawa do domu jednorodzinnego i prawa do lokalu w małym domu mieszkalnym - na rachunek budżetu gminy właściwej ze względu na miejsce położenia nieruchomości;
- 2) od umowy spółki - na rachunek budżetu gminy, na obszarze której spółka ma siedzibę;
- 3) od czynności cywilnoprawnych, których przedmiotem jest przeniesienie własności rzeczy ruchomych i praw majątkowych, niewymienionych w pkt 1 - na rachunek budżetu gminy właściwej ze względu na miejsce zamieszkania lub siedzibę nabywcy, a jeżeli:
  - a) jedynie zbywca ma miejsce zamieszkania lub siedzibę w kraju - na rachunek budżetu gminy właściwej ze względu na miejsce zamieszkania lub siedzibę zbywcy,
  - b) żadna ze stron nie ma miejsca zamiesz-

kania lub siedziby w kraju - na rachunek budżetu gminy właściwej ze względu na miejsce dokonania czynności;

- 4) od umowy sprzedaży przedsiębiorstwa albo jego zorganizowanej części - na rachunek budżetu gminy, na obszarze której znajduje się siedziba tego przedsiębiorstwa albo jego zorganizowana część;
- 5) od pozostałych czynności cywilnoprawnych - na rachunek budżetu gminy, na obszarze której ma siedzibę właściwy miejscowo urząd skarbowy.

Art. 17. 1. Organ podatkowy potrąca z bieżących wpływów należnych gminie kwoty przekazanego jej podatku od spadków i darowizn lub podatku od czynności cywilnoprawnych, wypłacone podatnikom tytułem zwrotu nadpłaty lub tytułem zwrotu podatku.

2. Jeżeli w okresie 2 lat, licząc od końca roku kalendarzowego, w którym dokonano zwrotu nadpłaty lub zwrotu podatku, nie nastąpiło potrącenie całej kwoty wypłaconej podatnikowi, gmina jest zobowiązana do jednorazowego zwrotu nienależnie otrzymanej kwoty organowi podatkowemu.

3. W przypadku gdy gmina nie dokona zwrotu nienależnie otrzymanej kwoty zgodnie z ust. 2, organ podatkowy wydaje decyzję określającą kwotę zwrotu. Przepisy ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. - Ordynacja podatkowa stosuje się odpowiednio, z tym że odsetki za zwłokę nalicza się po upływie terminu, o którym mowa w ust. 2.

Art. 18. 1. Do udzielania ulg podatkowych, umarzania, rozkładania na raty i odraczania terminów płatności należności z tytułu podatków i opłat stanowiących dochody jednostek samorządu terytorialnego, a także zwalniania z obowiązku pobrania bądź ograniczenia poboru tych należności mają zastosowanie przepisy ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. - Ordynacja podatkowa.

2. W przypadku pobieranych przez urząd skarbowy podatków i opłat stanowiących w całości dochody jednostek samorządu terytorialnego, naczelnik tego urzędu może umarzać, odraczać termin zapłaty lub rozkładać na raty należności oraz zwalniać płatnika z obowiązku pobrania bądź ograniczać pobór należności wyłącznie za zgodą przewodniczącego zarządu jednostki samorządu terytorialnego.

3. Na postanowienie przewodniczącego zarządu jednostki samorządu terytorialnego w przedmiocie ulg, o których mowa w ust. 1, nie przysługuje zażalenie.

4. W przypadkach, o których mowa w ust. 2, naczelnik urzędu skarbowego przekazuje jednostce

samorządu terytorialnego informacje o wydanych decyzjach, w terminie 10 dni po upływie każdego kwartału.

Rozdział 4

Zasady ustalania subwencji ogólnej i wpłat dla jednostek samorządu terytorialnego

Art. 19. Kwoty przeznaczone na części subwencji ogólnej dla jednostek samorządu terytorialnego, o których mowa w art. 7 ust. 1, oraz kwoty wpłat, o których mowa w art. 7 ust. 2, odpowiednio dla gmin, powiatów i województw określa ustawa budżetowa.

Art. 20. 1. Część wyrównawczą subwencji ogólnej dla gmin stanowi suma kwoty podstawowej oraz, z zastrzeżeniem ust. 9, kwoty uzupełniającej.

2. Kwotę podstawową otrzymuje gmina, w której wskaźnik dochodów podatkowych na jednego mieszkańca w gminie, zwany dalej „wskaźnikiem G”, jest mniejszy niż 92 % wskaźnika dochodów podatkowych dla wszystkich gmin, zwanego dalej „wskaźnikiem Gg”.

3. Przez dochody podatkowe, o których mowa w ust. 2, rozumie się łączne dochody z tytułu:

- 1) podatku od nieruchomości;
- 2) podatku rolnego;
- 3) podatku leśnego;
- 4) podatku od środków transportowych;
- 5) podatku od czynności cywilnoprawnych;
- 6) podatku od osób fizycznych, opłacanego w formie karty podatkowej;
- 7) wpływów z opłaty skarbowej;
- 8) wpływów z opłaty eksploatacyjnej;
- 9) udziału we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych;
- 10) udziału we wpływach z podatku dochodowego od osób prawnych.

4. Wskaźnik G oblicza się dzieląc kwotę dochodów podatkowych gminy, ustalanych z uwzględnieniem art. 32 ust. 1 i 3, za rok poprzedzający rok bazowy przez liczbę mieszkańców gminy.

5. Wskaźnik Gg oblicza się dzieląc sumę dochodów podatkowych, ustalanych z uwzględnieniem art. 32 ust. 1 i 3, wszystkich gmin za rok poprzedzający rok bazowy przez liczbę mieszkańców kraju.

6. Wysokość należnej gminie kwoty podstawowej oblicza się dla gmin, w których:

- 1) wskaźnik G jest równy lub niższy od 40 % wskaźnika Gg - mnożąc liczbę mieszkańców gminy przez liczbę stanowiącą sumę:
  - a) liczby stanowiącej 99 % różnicy między 40 % wskaźnika Gg i wskaźnikiem G,

- b) liczby stanowiącej 41,97 % wskaźnika Gg;
 2) wskaźnik G jest wyższy od 40 % i nie wyższy od 75 % wskaźnika Gg - mnożąc liczbę mieszkańców gminy przez liczbę stanowiącą sumę:
 a) liczby stanowiącej 83 % różnicy między 75 % wskaźnika Gg i wskaźnikiem G,
 b) liczby stanowiącej 12,92 % wskaźnika Gg;
 3) wskaźnik G jest wyższy od 75 % i niższy od 92 % wskaźnika Gg - mnożąc liczbę mieszkańców gminy przez liczbę stanowiącą 76 % różnicy między 92 % wskaźnika Gg i wskaźnikiem G.
 7. Kwotę uzupełniającą otrzymuje gmina, w której gęstość zaludnienia jest niższa od średniej gęstości zaludnienia w kraju.

8. Wysokość należnej gminie kwoty uzupełniającej oblicza się jako iloczyn:

- 1) 17 % wskaźnika Gg;
- 2) liczby mieszkańców gminy;
- 3) ilorazu różnicy średniej gęstości zaludnienia w kraju i gęstości zaludnienia w gminie do średniej gęstości zaludnienia w kraju.

9. Jeżeli w gminie, o której mowa w ust. 7, wskaźnik G jest wyższy od 150 % wskaźnika Gg, gmina ta nie otrzymuje kwoty uzupełniającej. Kwota uzupełniająca, wyliczona w sposób określony w ust. 8, zwiększa część równoważącą subwencji ogólnej dla gmin.

Art. 21. 1. Część równoważącą subwencji ogólnej dla gmin ustala się w wysokości stanowiącej sumę łącznej kwoty wpłat gmin określonych w art. 29 oraz łącznej kwoty uzupełniającej części wyrównawczej subwencji ogólnej, o której mowa w art. 20 ust. 9.

2. Część równoważącą subwencji ogólnej dzieli się między gminy w sposób określony w art. 21a.

3. (uchylony).

Art. 21a. 1. Z kwoty części równoważającej subwencji ogólnej, o której mowa w art. 21 ust. 1, wydziela się kwoty w wysokości:

- 1) 50 % - rozdzielanej, w sposób określony w ust. 2, między gminy o statusie miasta, zwane dalej „gminami miejskimi”, w których wydatki na dodatki mieszkaniowe, wykonane w roku poprzedzającym rok bazowy, w przeliczeniu na jednego mieszkańca gminy, były wyższe od 80 % średnich wydatków na dodatki mieszkaniowe wszystkich gmin miejskich, wykonanych w roku poprzedzającym rok bazowy, w przeliczeniu na jednego mieszkańca tych gmin;
- 2) 25 % - rozdzielanej, w sposób określony w ust. 3, między gminy, na terenie których znajdują się wyłącznie wsie, zwane dalej „gminami wiejskimi” i gminy, na terenie których jedna z miej-

scowości posiada status miasta, zwane dalej „gminami miejsko-wiejskimi”, w których wydatki na dodatki mieszkaniowe, wykonane w roku poprzedzającym rok bazowy, w przeliczeniu na jednego mieszkańca gminy, były wyższe od 90 % średnich wydatków na dodatki mieszkaniowe wszystkich gmin wiejskich i miejsko-wiejskich, wykonanych w roku poprzedzającym rok bazowy, w przeliczeniu na jednego mieszkańca tych gmin;

- 3) 25 % - rozdzielanej, w sposób określony w ust. 4, między gminy wiejskie i gminy miejsko-wiejskie, w których suma dochodów za rok poprzedzający rok bazowy z tytułu udziału we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych oraz dochodów z podatku rolnego i z podatku leśnego, w przeliczeniu na jednego mieszkańca gminy, jest niższa od 80 % średnich dochodów z tych samych tytułów za rok poprzedzający rok bazowy we wszystkich gminach wiejskich i miejsko-wiejskich, w przeliczeniu na jednego mieszkańca tych gmin.

2. Kwotę, o której mowa w ust. 1 pkt 1, rozdziela się między gminy miejskie w następujący sposób:

- 1) dla danej gminy ustala się, z dokładnością do drugiego miejsca po przecinku, wydatki na dodatki mieszkaniowe, wykonane w roku poprzedzającym rok bazowy, w przeliczeniu na jednego mieszkańca gminy;
- 2) dla gmin spełniających warunki, o których mowa w ust. 1 pkt 1, oblicza się różnicę między wydatkami na dodatki mieszkaniowe, wykonanymi w roku poprzedzającym rok bazowy, w przeliczeniu na jednego mieszkańca gminy, a 80 % średnich wydatków na dodatki mieszkaniowe, wykonanych w roku poprzedzającym rok bazowy przez wszystkie gminy miejskie, w przeliczeniu na jednego mieszkańca tych gmin;
- 3) oblicza się kwotę nadwyżki wydatków na dodatki mieszkaniowe, wykonanych w roku poprzedzającym rok bazowy, jako iloczyn różnicy wydatków wyliczonej w sposób określony w pkt 2 i liczby mieszkańców gminy;
- 4) oblicza się, z dokładnością do dziesiątego miejsca po przecinku, współczynnik udziału kwoty nadwyżki wydatków danej gminy, o której mowa w pkt 3, w łącznej kwocie nadwyżki wydatków gmin spełniających warunki, o których mowa w ust. 1 pkt 1;
- 5) współczynnik udziału, obliczony w sposób określony w pkt 4, mnoży się przez kwotę części równoważającej subwencji ogólnej, o której mowa w ust. 1 pkt 1;

- 6) jeżeli kwota obliczona w sposób określony w pkt 5 jest wyższa od kwoty nadwyżki wydatków, o której mowa w pkt 3, to wysokość kwoty należnej gminie jest równa kwocie nadwyżki wydatków obliczonej dla gminy w sposób określony w pkt 3, a pozostałe środki zwiększają rezerwę, o której mowa w art. 36 ust. 4 pkt 1;
  - 7) jeżeli kwota obliczona w sposób określony w pkt 5 jest niższa od kwoty nadwyżki wydatków, o której mowa w pkt 3, to wysokość kwoty należnej gminie jest równa kwocie obliczonej w sposób określony w pkt 5.
3. Kwotę, o której mowa w ust. 1 pkt 2, rozdziela się między gminy wiejskie i miejsko-wiejskie w następujący sposób:
- 1) dla danej gminy ustala się, z dokładnością do drugiego miejsca po przecinku, wydatki na dodatki mieszkaniowe, wykonane w roku poprzedzającym rok bazowy, w przeliczeniu na jednego mieszkańca gminy;
  - 2) dla gmin spełniających warunki, o których mowa w ust. 1 pkt 2, oblicza się różnicę między wydatkami na dodatki mieszkaniowe, wykonanymi w roku poprzedzającym rok bazowy, w przeliczeniu na jednego mieszkańca gminy, a 90 % średnich wydatków na dodatki mieszkaniowe, wykonanych w roku poprzedzającym rok bazowy przez wszystkie gminy wiejskie i miejsko-wiejskie, w przeliczeniu na jednego mieszkańca tych gmin;
  - 3) oblicza się kwotę nadwyżki wydatków na dodatki mieszkaniowe, wykonanych w roku poprzedzającym rok bazowy, jako iloczyn różnicy wydatków wyliczonej w sposób określony w pkt 2 i liczby mieszkańców gminy;
  - 4) oblicza się, z dokładnością do dziesiątego miejsca po przecinku, współczynnik udziału kwoty nadwyżki wydatków danej gminy, o której mowa w pkt 3, w łącznej kwocie nadwyżki wydatków gmin spełniających warunki, o których mowa w ust. 1 pkt 2;
  - 5) współczynnik udziału, obliczony w sposób określony w pkt 4, mnoży się przez kwotę części równoważącej subwencji ogólnej, o której mowa w ust. 1 pkt 2;
  - 6) jeżeli kwota obliczona w sposób określony w pkt 5 jest wyższa od kwoty nadwyżki wydatków, o której mowa w pkt 3, to wysokość kwoty należnej gminie jest równa kwocie nadwyżki wydatków obliczonej dla gminy w sposób określony w pkt 3, a pozostałe środki zwiększają rezerwę, o której mowa w art. 36 ust. 4 pkt 1;
  - 7) jeżeli kwota obliczona w sposób określony w pkt 5 jest niższa od kwoty nadwyżki wydatków, o której mowa w pkt 3, to wysokość kwoty należnej gminie jest równa kwocie obliczonej w sposób określony w pkt 5.
4. Kwotę, o której mowa w ust. 1 pkt 3, rozdziela się między gminy wiejskie i miejsko-wiejskie w następujący sposób:
- 1) dla danej gminy ustala się, z dokładnością do drugiego miejsca po przecinku, sumę dochodów z tytułów, o których mowa w ust. 1 pkt 3, w przeliczeniu na jednego mieszkańca gminy;
  - 2) dla gmin spełniających warunki, o których mowa w ust. 1 pkt 3, oblicza się różnicę między 80 % średnich dochodów wszystkich gmin wiejskich i miejsko-wiejskich z tytułów, o których mowa w ust. 1 pkt 3, w przeliczeniu na jednego mieszkańca tych gmin, a dochodami gminy z tych samych tytułów, w przeliczeniu na jednego mieszkańca gminy;
  - 3) oblicza się iloczyn różnicy dochodów wyliczonej w sposób określony w pkt 2 i liczby mieszkańców gminy, zwany dalej „kwotą dochodów do uzupełnienia”;
  - 4) oblicza się, z dokładnością do dziesiątego miejsca po przecinku, współczynnik udziału kwoty dochodów do uzupełnienia danej gminy w łącznej kwocie dochodów do uzupełnienia gmin spełniających warunki, o których mowa w ust. 1 pkt 3;
  - 5) współczynnik udziału, obliczony w sposób określony w pkt 4, mnoży się przez kwotę części równoważącej subwencji ogólnej, o której mowa w ust. 1 pkt 3;
  - 6) jeżeli kwota obliczona w sposób określony w pkt 5 jest wyższa od kwoty dochodów do uzupełnienia, o której mowa w pkt 3, to wysokość kwoty należnej gminie jest równa kwocie dochodów do uzupełnienia obliczonej dla gminy w sposób określony w pkt 3, a pozostałe środki zwiększają rezerwę, o której mowa w art. 36 ust. 4 pkt 1;
  - 7) jeżeli kwota obliczona w sposób określony w pkt 5 jest niższa od kwoty dochodów do uzupełnienia, o której mowa w pkt 3, to wysokość kwoty należnej gminie jest równa kwocie obliczonej w sposób określony w pkt 5.
5. Część równoważąca subwencji ogólnej dla danej gminy stanowi sumę kwot obliczonych zgodnie z przepisami ust. 2-4.
- Art. 22.** 1. Część wyrównawczą subwencji ogólnej dla powiatów stanowi suma kwoty podstawowej oraz kwoty uzupełniającej.

2. Kwotę podstawową otrzymuje powiat, w którym wskaźnik dochodów podatkowych na jednego mieszkańca w powiecie, zwany dalej „wskaźnikiem P”, jest mniejszy niż wskaźnik dochodów podatkowych dla wszystkich powiatów, zwany dalej „wskaźnikiem Pp”.

3. Przez dochody podatkowe, o których mowa w ust. 2, rozumie się łączne dochody z tytułu:

- 1) udziału we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych;
- 2) udziału we wpływach z podatku dochodowego od osób prawnych.

4. Wskaźnik P oblicza się dzieląc kwotę dochodów podatkowych powiatu, uzyskanych w roku poprzedzającym rok bazowy, przez liczbę mieszkańców powiatu.

5. Wskaźnik Pp oblicza się dzieląc sumę dochodów podatkowych wszystkich powiatów, uzyskanych w roku poprzedzającym rok bazowy, przez liczbę mieszkańców kraju.

6. Wysokość należnej powiatowi kwoty podstawowej ustala się mnożąc liczbę stanowiącą 90 % różnicy między wskaźnikiem Pp a wskaźnikiem P przez liczbę mieszkańców danego powiatu.

7. Kwotę uzupełniającą otrzymuje powiat, w którym wskaźnik bezrobocia w powiecie, obliczony jako iloraz stopy bezrobocia w powiecie i stopy bezrobocia w kraju, zwany dalej „wskaźnikiem B”, jest wyższy od 1,10.

8. Wysokość należnej powiatowi kwoty uzupełniającej oblicza się:

- 1) dla powiatów, w których wskaźnik B jest nie większy niż 1,25 - mnożąc różnicę między wskaźnikiem B a liczbą 1,10 przez liczbę stanowiącą 10 % wskaźnika Pp i przez liczbę mieszkańców tego powiatu;
- 2) dla powiatów, w których wskaźnik B jest większy niż 1,25 i nie większy niż 1,40 - mnożąc różnicę między wskaźnikiem B a liczbą 1,25 przez liczbę stanowiącą 25 % wskaźnika Pp, powiększoną o 1,50 % wskaźnika Pp, i przez liczbę mieszkańców tego powiatu;
- 3) dla powiatów, w których wskaźnik B jest większy niż 1,40 - mnożąc różnicę między wskaźnikiem B a liczbą 1,40 przez liczbę stanowiącą 40 % wskaźnika Pp, powiększoną o 5,25 % wskaźnika Pp, i przez liczbę mieszkańców tego powiatu.

Art. 23. 1. Część równoważącą subwencji ogólnej dla powiatów ustala się w wysokości łącznej kwoty wpłat powiatów określonych w art. 30.

2. Część równoważącą subwencji ogólnej dzieli się między powiaty w sposób określony w art. 23a.

3. (uchylony).

Art. 23a. 1. Z kwoty części równoważającej subwencji ogólnej, o której mowa w art. 23 ust. 1, wydzielą się kwoty w wysokości:

- 1) 9 % - rozdzielanej, w sposób określony w ust. 2 z uwzględnieniem wydatków na rodziny zastępcze, wykonanych w roku poprzedzającym rok bazowy, między powiaty, które w roku poprzedzającym rok bazowy nie były objęte obowiązkiem dokonywania wpłat, o których mowa w art. 30, lub dla których taka wpłata była ustalona w kwocie niższej od 1.000.000 zł;
  - 2) 7 % - rozdzielanej, w sposób określony w ust. 3, między powiaty wskazane przez ministra właściwego do spraw pracy, w których w roku budżetowym nie działa powiatowy urząd pracy, a zadania tej jednostki są realizowane przez inny powiat;
  - 3) 30 % - rozdzielanej, w sposób określony w ust. 4, między powiaty, w których długość dróg powiatowych w przeliczeniu na jednego mieszkańca powiatu jest wyższa od średniej długości dróg powiatowych w kraju w przeliczeniu na jednego mieszkańca kraju;
  - 4) 30 % - rozdzielanej, w sposób określony w ust. 5, między miasta na prawach powiatu, w zależności od długości dróg wojewódzkich i krajowych znajdujących się w granicach miast na prawach powiatu;
  - 5) 24 % - rozdzielanej, w sposób określony w ust. 6, między powiaty, w których kwota planowanych dochodów powiatu na rok budżetowy jest niższa od kwoty planowanych dochodów powiatu w roku bazowym.
2. Kwotę, o której mowa w ust. 1 pkt 1, rozdziela się między powiaty w następujący sposób:
- 1) dla powiatu spełniającego warunki, o których mowa w ust. 1 pkt 1, ustala się kwotę wydatków na rodziny zastępcze, wykonanych w roku poprzedzającym rok bazowy;
  - 2) dla powiatów spełniających warunki, o których mowa w ust. 1 pkt 1, oblicza się sumę wydatków na rodziny zastępcze, wykonanych w roku poprzedzającym rok bazowy;
  - 3) oblicza się, z dokładnością do dziesiątego miejsca po przecinku, współczynnik udziału wydatków danego powiatu, o których mowa w pkt 1, w łącznej kwocie wydatków powiatów ustalonej zgodnie z pkt 2;
  - 4) wysokość kwoty należnej powiatowi oblicza się jako iloczyn współczynnika udziału, obliczonego w sposób określony w pkt 3, i kwoty części równoważającej subwencji ogólnej, o której mowa w ust. 1 pkt 1.

3. Kwotę, o której mowa w ust. 1 pkt 2, rozdziela się między powiaty w następujący sposób:

- 1) dla powiatu, w którym powiatowy urząd pracy obejmował swoim zasięgiem działania obszar przekraczający granice tego powiatu, oblicza się kwotę wydatków bieżących powiatowego urzędu pracy, wykonanych w roku poprzedzającym rok bazowy;
- 2) oblicza się liczbę mieszkańców zamieszkałych na obszarze powiatów obsługiwanych przez jeden powiatowy urząd pracy w roku poprzedzającym rok bazowy;
- 3) dla powiatu, o którym mowa w pkt 1, oblicza się kwotę wydatków bieżących powiatowego urzędu pracy, w przeliczeniu na jednego mieszkańca, jako iloraz kwoty wydatków bieżących powiatowego urzędu pracy wyliczonej w sposób określony w pkt 1 i liczby mieszkańców, o której mowa w pkt 2;
- 4) dla powiatu spełniającego warunki, o których mowa w ust. 1 pkt 2, wysokość kwoty należnej oblicza się jako iloczyn liczby mieszkańców tego powiatu i kwoty wydatków na jednego mieszkańca, o której mowa w pkt 3;
- 5) jeżeli suma kwot obliczonych w sposób określony w pkt 4 dla powiatów spełniających warunki, o których mowa w ust. 1 pkt 2, jest wyższa od kwoty, o której mowa w ust. 1 pkt 2, wysokość kwoty należnej powiatowi mnoży się przez iloraz kwoty, o której mowa w ust. 1 pkt 2, i sumy kwot obliczonych dla wszystkich powiatów;
- 6) jeżeli suma kwot obliczonych w sposób określony w pkt 4 dla powiatów spełniających warunki, o których mowa w ust. 1 pkt 2, jest niższa od kwoty, o której mowa w ust. 1 pkt 2, nadwyżkę środków dzieli się w sposób określony w ust. 2.

4. Kwotę, o której mowa w ust. 1 pkt 3, rozdziela się między powiaty w następujący sposób:

- 1) dla powiatów spełniających warunki, o których mowa w ust. 1 pkt 3, oblicza się różnicę między długością dróg powiatowych, w przeliczeniu na jednego mieszkańca powiatu, a średnią długością dróg powiatowych w kraju, w przeliczeniu na jednego mieszkańca kraju;
- 2) oblicza się nadwyżkę długości dróg powiatowych w powiecie jako iloczyn różnicy między długością dróg powiatowych wyliczoną w sposób określony w pkt 1 i liczby mieszkańców powiatu;
- 3) oblicza się, z dokładnością do dziesiątego miejsca po przecinku, współczynnik udziału nadwyżki długości dróg powiatowych w powiecie,

o której mowa w pkt 2, w łącznej nadwyżce długości dróg powiatowych w powiatach spełniających warunki, o których mowa w ust. 1 pkt 3;

- 4) wysokość kwoty należnej powiatowi oblicza się jako iloczyn współczynnika udziału, obliczonego w sposób określony w pkt 3, i kwoty części równoważącej subwencji ogólnej, o której mowa w ust. 1 pkt 3;

5. Kwotę, o której mowa w ust. 1 pkt 4, rozdziela się między miasta na prawach powiatu w następujący sposób:

- 1) ustala się łączną długość dróg wojewódzkich i krajowych w granicach miast na prawach powiatu w kraju;
- 2) oblicza się, z dokładnością do dziesiątego miejsca po przecinku, współczynnik udziału długości dróg wojewódzkich i krajowych w granicach miasta na prawach powiatu w łącznej długości dróg wojewódzkich i krajowych w granicach miast na prawach powiatu w kraju, o której mowa w pkt 1;
- 3) wysokość kwoty należnej powiatowi oblicza się jako iloczyn współczynnika udziału, obliczonego w sposób określony w pkt 2, i kwoty części równoważącej subwencji ogólnej, o której mowa w ust. 1 pkt 4.

6. Kwotę, o której mowa w ust. 1 pkt 5, rozdziela się między powiaty w następujący sposób:

- 1) dla danego powiatu oblicza się kwotę planowanych dochodów powiatu na rok budżetowy jako sumę dochodów z tytułu części wyrównawczej subwencji ogólnej i poszczególnych kwot części równoważącej subwencji ogólnej, o których mowa w ust. 1 pkt 1-4, pomniejszoną o ustaloną wpłatę do budżetu państwa;
- 2) dla danego powiatu oblicza się kwotę planowanych dochodów powiatu na rok bazowy jako sumę dochodów z tytułu części wyrównawczej i równoważącej subwencji ogólnej, pomniejszoną o planowaną wpłatę do budżetu państwa;
- 3) dla powiatu spełniającego warunki, o których mowa w ust. 1 pkt 5, oblicza się różnicę między planowanymi dochodami, obliczonymi w sposób określony w pkt 1, a planowanymi dochodami, obliczonymi w sposób określony w pkt 2;
- 4) oblicza się łączną kwotę różnic dochodów obliczonych w sposób określony w pkt 3;
- 5) oblicza się, z dokładnością do dziesiątego miejsca po przecinku, współczynnik udziału różnicy, o której mowa w pkt 3, w łącznej kwocie różnic, o której mowa w pkt 4;
- 6) współczynnik udziału, obliczony w sposób określony w pkt 5, mnoży się przez kwotę czę-

ści równoważącej subwencji ogólnej, o której mowa w ust. 1 pkt 5;

- 7) jeżeli kwota obliczona w sposób określony w pkt 6 jest wyższa od kwoty różnicy, o której mowa w pkt 3, to wysokość kwoty należnej powiatowi jest równa kwocie tej różnicy obliczonej w sposób określony w pkt 3, a nadwyżkę środków dzieli się w sposób określony w ust. 2;
- 8) jeżeli kwota obliczona w sposób określony w pkt 6 jest niższa od kwoty różnicy, o której mowa w pkt 3, to wysokość kwoty należnej powiatowi jest równa kwocie obliczonej w sposób określony w pkt 6.

7. Planowane na rok bazowy dochody powiatu, o których mowa w ust. 1 pkt 5 i ust. 6 pkt 2, oraz wpłaty, o których mowa w ust. 1 pkt 1 i ust. 6 pkt 2, ustala się na podstawie informacji, o której mowa w art. 33 ust. 1 pkt 2.

8. Część równoważąca subwencji ogólnej dla danego powiatu stanowi sumę kwot obliczonych zgodnie z ust. 2-6.

Art. 24. 1. Część wyrównawczą subwencji ogólnej dla województw stanowi suma kwoty podstawowej oraz kwoty uzupełniającej.

2. Kwotę podstawową otrzymuje województwo, w którym wskaźnik dochodów podatkowych na jednego mieszkańca w województwie, zwany dalej „wskaźnikiem W”, jest mniejszy niż wskaźnik dochodów podatkowych dla wszystkich województw, zwany dalej „wskaźnikiem Ww”.

3. Przez dochody podatkowe, o których mowa w ust. 2, rozumie się łączne dochody z tytułu:

- 1) udziału we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych;
- 2) udziału we wpływach z podatku dochodowego od osób prawnych.

4. Wskaźnik W oblicza się dzieląc kwotę dochodów podatkowych województwa, uzyskanych w roku poprzedzającym rok bazowy, przez liczbę mieszkańców województwa.

5. Wskaźnik Ww oblicza się dzieląc sumę dochodów podatkowych wszystkich województw, uzyskanych w roku poprzedzającym rok bazowy, przez liczbę mieszkańców kraju.

6. Wysokość należnej województwu kwoty podstawowej ustala się mnożąc liczbę stanowiącą 72 % różnicy między wskaźnikiem Ww a wskaźnikiem W przez liczbę mieszkańców województwa.

7. Kwotę uzupełniającą otrzymuje województwo, w którym liczba mieszkańców nie przekracza 3 milionów.

8. Wysokość kwoty uzupełniającej należnej województwu oblicza się mnożąc liczbę stanowiącą 9 %

wskaźnika Ww przez przeliczeniową liczbę mieszkańców, ustaloną dla województw o liczbie mieszkańców:

- 1) nie większej niż 2 miliony - jako sumę 2 milionów mieszkańców i 50 % liczby mieszkańców powyżej 1 miliona;
- 2) większej niż 2 miliony, ale nie większej niż 2,5 miliona - jako sumę 2,5 miliona mieszkańców i 50 % liczby mieszkańców powyżej 2 milionów;
- 3) większej niż 2,5 miliona, ale nie większej niż 3 miliony - jako sumę 2,75 miliona mieszkańców i 50 % liczby mieszkańców ponad 2,5 miliona.

Art. 25. 1. Część regionalną subwencji ogólnej dla województw ustala się w wysokości łącznej kwoty wpłat województw określonych w art. 31.

2. Kwotę stanowiącą 20 % części regionalnej, o której mowa w ust. 1, dzieli się między województwa, w których stopa bezrobocia jest wyższa niż 110 % średniej stopy bezrobocia w kraju.

3. Wysokość należnej województwu kwoty, o której mowa w ust. 2, oblicza się w następujący sposób:

- 1) ustala się województwa, w których stopa bezrobocia jest wyższa od 110 % średniej stopy bezrobocia w kraju;
- 2) oblicza się - dla kraju - procentowy udział w ogólnej liczbie bezrobotnych liczby bezrobotnych w następujących przedziałach wiekowych:
  - a) przedział I - do 24 lat,
  - b) przedział II - 25-34 lat,
  - c) przedział III - 35-44 lat,
  - d) przedział IV - 45-54 lat,
  - e) przedział V - 55 i więcej lat

- zwanych dalej „przedziałami”;

- 3) oblicza się - dla każdego z województw ustalonych zgodnie z pkt 1 - procentowy udział w ogólnej liczbie bezrobotnych w tym województwie liczby bezrobotnych w poszczególnych przedziałach;
- 4) ustala się - dla każdego z województw ustalonych zgodnie z pkt 1 - przedziały, w których procentowy udział liczby bezrobotnych w określonym wieku w ogólnej liczbie bezrobotnych jest większy niż ustalony dla kraju, odrębnie dla każdego przedziału, udział procentowy bezrobotnych w danym przedziale w ogólnej liczbie bezrobotnych;
- 5) ustala się - dla każdego z województw ustalonych zgodnie z pkt 1 - przeliczeniową liczbę bezrobotnych w województwie dla przedziałów ustalonych zgodnie z pkt 4:

- a) dla przedziału I - obliczoną jako iloczyn wskaźnika 1,75 i liczby bezrobotnych w tym przedziale w województwie,
  - b) dla przedziału II - obliczoną jako iloczyn wskaźnika 1,65 i liczby bezrobotnych w tym przedziale w województwie,
  - c) dla przedziału III - obliczoną jako iloczyn wskaźnika 1,45 i liczby bezrobotnych w tym przedziale w województwie,
  - d) dla przedziału IV - obliczoną jako iloczyn wskaźnika 1,25 i liczby bezrobotnych w tym przedziale w województwie,
  - e) dla przedziału V - równą liczbie bezrobotnych w tym przedziale w województwie;
- 6) ustala się - dla każdego z województw ustalonych zgodnie z pkt 1 - ogólną przeliczeniową liczbę bezrobotnych, stanowiącą sumę przeliczeniowych liczb bezrobotnych w przedziałach, ustalonych zgodnie z pkt 4;
- 7) ustala się - dla województw ustalonych zgodnie z pkt 1 - łączną przeliczeniową liczbę bezrobotnych, stanowiącą sumę ogólnych przeliczeniowych liczb bezrobotnych;
- 8) ustala się - dla każdego z województw ustalonych zgodnie z pkt 1 - współczynnik udziału ogólnej przeliczeniowej liczby bezrobotnych w łącznej przeliczeniowej liczbie bezrobotnych;
- 9) współczynnik udziału obliczony dla danego województwa mnoży się przez wskaźnik 0,20 i łączną kwotę części regionalnej, o której mowa w ust. 1.
4. Kwotę stanowiącą 40 % części regionalnej, o której mowa w ust. 1, dzieli się między województwa, w których powierzchnia dróg wojewódzkich, w przeliczeniu na jednego mieszkańca województwa, jest wyższa od powierzchni dróg wojewódzkich w kraju, w przeliczeniu na jednego mieszkańca kraju.
5. Wysokość należnej województwu kwoty, o której mowa w ust. 4, oblicza się w następujący sposób:
- 1) oblicza się - dla kraju - wskaźnik równy ilorazowi powierzchni dróg wojewódzkich i liczby mieszkańców kraju;
  - 2) oblicza się dla danego województwa wskaźnik równy ilorazowi powierzchni dróg wojewódzkich w województwie i liczby mieszkańców tego województwa;
  - 3) ustala się województwa, dla których wskaźnik określony w pkt 2 jest wyższy od wskaźnika określonego w pkt 1;
  - 4) oblicza się - dla województw ustalonych zgodnie z pkt 3 - sumę wskaźników, o których mowa w pkt 2;
  - 5) wylicza się - dla każdego z województw ustalonych zgodnie z pkt 3 - współczynnik udziału wskaźnika, o którym mowa w pkt 2, w sumie wskaźników obliczonej zgodnie z pkt 4;
  - 6) współczynnik udziału obliczony dla danego województwa mnoży się przez wskaźnik 0,40 i łączną kwotę części regionalnej, o której mowa w ust. 1.
6. Kwotę stanowiącą 10 % części regionalnej, o której mowa w ust. 1, dzieli się między województwa, w których PKB w województwie, w przeliczeniu na jednego mieszkańca województwa, jest niższy od 75 % PKB w kraju, w przeliczeniu na jednego mieszkańca kraju.
7. Wysokość należnej województwu kwoty, o której mowa w ust. 6, oblicza się w następujący sposób:
- 1) ustala się województwa, w których PKB w województwie, w przeliczeniu na jednego mieszkańca województwa, jest niższy od 75 % PKB w kraju, w przeliczeniu na jednego mieszkańca kraju;
  - 2) oblicza się - dla każdego z województw ustalonych zgodnie z pkt 1 - różnicę pomiędzy 75 % PKB w kraju w przeliczeniu na jednego mieszkańca kraju a PKB w województwie w przeliczeniu na jednego mieszkańca województwa;
  - 3) oblicza się - dla województw ustalonych zgodnie z pkt 1 - sumę różnic, o której mowa w pkt 2;
  - 4) oblicza się - dla każdego z województw ustalonych zgodnie z pkt 1 - współczynnik udziału różnicy, o której mowa w pkt 2, w sumie różnic obliczonej zgodnie z pkt 3;
  - 5) współczynnik udziału, obliczony dla danego województwa mnoży się przez wskaźnik 0,10 i łączną kwotę części regionalnej, o której mowa w ust. 1.
8. (uchylony).
9. (uchylony).
10. Kwotę stanowiącą 15 % części regionalnej, o której mowa w ust. 1, dzieli się między województwa z uwzględnieniem wydatków bieżących na regionalne kolejowe przewozy pasażerskie, wykonanych w roku poprzedzającym rok bazowy.
11. Wysokość należnej województwu kwoty, o której mowa w ust. 10, ustala się w następujący sposób:
- 1) dla danego województwa oblicza się wydatki bieżące na regionalne kolejowe przewozy pasażerskie, wykonane w roku poprzedzającym rok bazowy;
  - 2) oblicza się sumę wydatków, o których mowa w pkt 1, wszystkich województw;
  - 3) dla danego województwa oblicza się, z dokładnością do dziesiątego miejsca po przecinku,

współczynnik udziału wydatków województwa, o których mowa w pkt 1, w sumie wydatków, o której mowa w pkt 2;

4) współczynnik udziału, obliczony w sposób określony w pkt 3, mnoży się przez wskaźnik 0,15 i łączną kwotę części regionalnej, o której mowa w ust. 1.

12. Kwotę stanowiącą 15 % części regionalnej, o której mowa w ust. 1, dzieli się między województwa, w których kwota planowanych dochodów na rok budżetowy z tytułu części wyrównawczej i kwot wchodzących w skład części regionalnej subwencji ogólnej, o których mowa w ust. 2, 4, 6 i 10, pomniejszona o planowaną wpłatę do budżetu państwa, jest niższa od kwoty planowanych na rok bazowy dochodów z tytułu części wyrównawczej i regionalnej subwencji ogólnej, pomniejszonych o planowaną wpłatę do budżetu państwa.

13. Wysokość należnej województwu kwoty, o której mowa w ust. 12, oblicza się w następujący sposób:

1) ustala się województwa, w których dochody planowane na rok budżetowy są niższe od dochodów planowanych na rok bazowy;

2) dla województw, o których mowa w pkt 1, oblicza się sumę różnic między dochodami planowanymi na rok budżetowy a dochodami planowanymi na rok bazowy;

3) oblicza się, z dokładnością do dziesiątego miejsca po przecinku, współczynnik udziału różnicy obliczonej dla danego województwa, w sumie różnic, o której mowa w pkt 2;

4) współczynnik udziału, obliczony w sposób określony w pkt 3, mnoży się przez wskaźnik 0,15 i łączną kwotę części regionalnej subwencji ogólnej dla województw, o której mowa w ust. 1;

5) jeżeli kwota obliczona w sposób określony w pkt 4 jest wyższa od różnicy między dochodami województwa planowanymi na rok budżetowy a dochodami planowanymi na rok bazowy, to wysokość należnej województwu kwoty jest równa tej różnicy, a nadwyżkę środków dzieli się między wszystkie województwa w sposób określony w ust. 11;

6) jeżeli kwota obliczona w sposób określony w pkt 4 jest niższa od różnicy między dochodami województwa planowanymi na rok budżetowy a dochodami planowanymi na rok bazowy, to wysokość należnej województwu kwoty jest równa kwocie obliczonej w sposób określony w pkt 4.

14. Planowane na rok bazowy dochody województwa oraz wpłaty, o których mowa w ust. 12, ustala się

na podstawie informacji, o której mowa w art. 33 ust. 1 pkt 2.

15. Część regionalna subwencji ogólnej dla danego województwa stanowi sumę kwot obliczonych zgodnie z ust. 3, 5, 7, 11 i 13.

Art. 26. 1. W budżecie państwa tworzy się rezerwę subwencji ogólnej z przeznaczeniem na dofinansowanie:

1) inwestycji na drogach publicznych powiatowych i wojewódzkich oraz na drogach powiatowych, wojewódzkich i krajowych w granicach miast na prawach powiatu;

2) utrzymania rzecznych przepraw promowych o średnim natężeniu ruchu w skali roku powyżej 2.000 pojazdów na dobę, wskazanych przez ministra właściwego do spraw transportu - w kwocie nie mniejszej niż w roku bazowym;

3) remontu, utrzymania, ochrony i zarządzania drogami krajowymi i wojewódzkimi w granicach miast na prawach powiatu.

2. Wysokość rezerwy, o której mowa w ust. 1, ustala się w kwocie nie mniejszej niż kwota rezerwy przyjęta w ustawie budżetowej na rok bazowy na dofinansowanie zadań, o których mowa w ust. 1, skorygowana w przypadku zmiany zakresu realizowanych zadań.

3. Rezerwą, o której mowa w ust. 1, dysponuje minister właściwy do spraw finansów publicznych w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw transportu, po zasięgnięciu opinii reprezentacji jednostek samorządu terytorialnego.

Art. 27. Wielkość części oświatowej subwencji ogólnej dla wszystkich jednostek samorządu terytorialnego ustala corocznie ustawa budżetowa.

Art. 28. 1. Kwotę przeznaczoną na część oświatową subwencji ogólnej dla wszystkich jednostek samorządu terytorialnego ustala się w wysokości łącznej kwoty części oświatowej subwencji ogólnej, nie mniejszej niż przyjęta w ustawie budżetowej w roku bazowym, skorygowanej o kwotę innych wydatków z tytułu zmiany realizowanych zadań oświatowych.

2. Od kwoty, o której mowa w ust. 1, odlicza się 0,6 % na rezerwę części oświatowej subwencji ogólnej.

3. Rezerwą części oświatowej subwencji ogólnej dysponuje minister właściwy do spraw finansów publicznych, po zasięgnięciu opinii ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania oraz reprezentacji jednostek samorządu terytorialnego.

4. Podział rezerwy części oświatowej subwencji ogólnej następuje nie później niż do dnia 30 listopada każdego roku. Środki z rezerwy części oświatowej

subwencji ogólnej przekazuje jednostkom samorządu terytorialnego minister właściwy do spraw finansów publicznych.

5. Po odliczeniu rezerwy, o której mowa w ust. 2, minister właściwy do spraw oświaty i wychowania dzieli część oświatową subwencji ogólnej między poszczególne jednostki samorządu terytorialnego, biorąc pod uwagę zakres realizowanych przez te jednostki zadań oświatowych, z wyłączeniem zadań związanych z dowozem uczniów oraz zadań związanych z prowadzeniem przedszkoli ogólnodostępnych i oddziałów ogólnodostępnych w przedszkolach z oddziałami integracyjnymi - w sposób określony na podstawie ust. 6.

6. Minister właściwy do spraw oświaty i wychowania, po zasięgnięciu opinii ministra właściwego do spraw finansów publicznych oraz reprezentacji jednostek samorządu terytorialnego, określa, w drodze rozporządzenia, sposób podziału części oświatowej subwencji ogólnej między poszczególne jednostki samorządu terytorialnego, z uwzględnieniem w szczególności typów i rodzajów szkół i placówek prowadzonych przez te jednostki, stopni awansu zawodowego nauczycieli oraz liczby uczniów w tych szkołach i placówkach.

Art. 29. 1. Gminy, w których wskaźnik G jest większy niż 150 % wskaźnika Gg, dokonują wpłat do budżetu państwa, z przeznaczeniem na część równoważącą subwencji ogólnej dla gmin.

2. Kwotę rocznej wpłaty oblicza się mnożąc liczbę mieszkańców gminy przez kwotę wynoszącą:

- 1) 20 % nadwyżki wskaźnika G ponad 150 % wskaźnika Gg - dla gmin, w których wskaźnik G jest nie większy niż 200 % wskaźnika Gg;
- 2) 10 % wskaźnika Gg, powiększoną o 25 % nadwyżki wskaźnika G ponad 200 % wskaźnika Gg - dla gmin, w których wskaźnik G jest większy niż 200 % i nie większy niż 300 % wskaźnika Gg;
- 3) 35 % wskaźnika Gg, powiększoną o 30 % nadwyżki wskaźnika G ponad 300 % wskaźnika Gg - dla gmin, w których wskaźnik G jest większy niż 300 % wskaźnika Gg.

Art. 30. 1. Powiaty, w których wskaźnik P jest większy niż 110 % wskaźnika Pp, dokonują wpłat do budżetu państwa, z przeznaczeniem na część równoważącą subwencji ogólnej dla powiatów.

2. Kwotę rocznej wpłaty oblicza się mnożąc liczbę mieszkańców powiatu przez kwotę wynoszącą:

- 1) 80 % nadwyżki wskaźnika P ponad 110 % wskaźnika Pp - dla powiatów, w których wskaźnik P jest nie większy niż 120 % wskaźnika Pp;

- 2) 8 % wskaźnika Pp, powiększoną o 95 % nadwyżki wskaźnika P ponad 120 % wskaźnika Pp - dla powiatów, w których wskaźnik P jest większy niż 120 % i nie większy niż 125 % wskaźnika Pp;
- 3) 12,75 % wskaźnika Pp, powiększoną o 98 % nadwyżki wskaźnika P ponad 125 % wskaźnika Pp - dla powiatów, w których wskaźnik P jest większy niż 125 % wskaźnika Pp.

Art. 31. 1. Województwa, w których wskaźnik W jest większy od 110 % wskaźnika Ww, dokonują wpłat do budżetu państwa, z przeznaczeniem na część regionalną subwencji ogólnej dla województw.

2. Kwotę rocznej wpłaty oblicza się mnożąc liczbę mieszkańców województwa przez kwotę wynoszącą:

- 1) 80 % nadwyżki wskaźnika W ponad 110 % wskaźnika Ww - dla województw, w których wskaźnik W jest nie większy niż 170 % wskaźnika Ww;
- 2) 48 % wskaźnika Ww, powiększoną o 95 % nadwyżki wskaźnika W ponad 170 % wskaźnika Ww - dla województw, w których wskaźnik W jest większy niż 170 % wskaźnika Ww.

Art. 32. 1. Podstawę do wyliczenia wskaźników G, Gg, P, Pp, W i Ww oraz kwot, o których mowa w art. 21a ust. 1 pkt 3, stanowią dochody wykazane za rok poprzedzający rok bazowy w sprawozdaniach jednostek samorządu terytorialnego, których obowiązek sporządzania wynika z przepisów o finansach publicznych w zakresie sprawozdawczości budżetowej, z uwzględnieniem korekt złożonych do właściwych regionalnych izb obrachunkowych, w terminie do dnia 30 czerwca roku bazowego.

2. Podstawę do wyliczenia kwot, o których mowa w art. 21a ust. 1 pkt 1 i 2, art. 23a ust. 1 pkt 1 i 2 i art. 25 ust. 10, stanowią wydatki wykazane za rok poprzedzający rok bazowy w sprawozdaniach jednostek samorządu terytorialnego, których obowiązek sporządzania wynika z przepisów o finansach publicznych w zakresie sprawozdawczości budżetowej, z uwzględnieniem korekt złożonych do właściwych regionalnych izb obrachunkowych, w terminie do dnia 30 czerwca roku bazowego.

3. W celu ustalenia części wyrównawczej subwencji ogólnej i wpłat oraz kwoty, o której mowa w art. 21a ust. 1 pkt 3, przyjmuje się dochody, które jednostka samorządu terytorialnego może uzyskać z podatku rolnego, stosując do ich obliczenia średnią cenę skupu żyta, a z podatku leśnego - średnią cenę sprzedaży drewna, ogłoszone przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego, a w przypadku innych podatków,

stosując do ich obliczenia górne granice stawek podatków obowiązujące w danym roku. Do dochodów, które jednostka samorządu terytorialnego może uzyskać, zalicza się także skutki finansowe wynikające z zastosowania, przewidzianych w przepisach prawa podatkowego, ulg podatkowych i ulg w spłacie zobowiązań podatkowych.

4. Przy wyliczaniu części równoważącej subwencji ogólnej dla gmin na rok budżetowy uwzględnia się gminy miejskie, wiejskie i miejsko-wiejskie, ujęte w rejestrze terytorialnym, o którym mowa w art. 47 ustawy z dnia 29 czerwca 1995 r. o statystyce publicznej (Dz. U. Nr 88, poz. 439, z późn. zm.) - według stanu na dzień 1 stycznia roku bazowego.

5. Do wyliczenia kwot subwencji ogólnej przyjmuje się dane o długości dróg powiatowych, dróg wojewódzkich i krajowych w miastach na prawach powiatu oraz powierzchni dróg wojewódzkich, zawarte w informacji o sieci dróg publicznych, o której mowa w art. 18 ust. 2 pkt 1a ustawy z dnia 21 marca 1985 r. o drogach publicznych (Dz. U. z 2007 r. Nr 19, poz. 115 i Nr 23, poz. 136), przekazane przez ministra właściwego do spraw transportu - według stanu na dzień 31 grudnia roku poprzedzającego rok bazowy.

Rozdział 5

Zasady i tryb przekazywania części subwencji ogólnej

Art. 33. 1. Minister właściwy do spraw finansów publicznych informuje właściwe jednostki samorządu terytorialnego o:

- 1) rocznych planowanych kwotach części subwencji ogólnej i planowanych wpłatach, przyjętych w projekcie ustawy budżetowej, oraz o planowanej kwocie dochodów z tytułu udziału we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych - w terminie do dnia 15 października roku bazowego;
- 2) rocznych kwotach części subwencji ogólnej, wynikających z ustawy budżetowej, oraz o rocznych wpłatach, wynikających z ustawy budżetowej - w terminie 14 dni od dnia ogłoszenia ustawy budżetowej;
- 3) zmianach kwot części subwencji ogólnej w wyniku podziału rezerwy tej części subwencji.

2. Jeżeli roczne kwoty części subwencji ogólnej dla poszczególnych jednostek samorządu terytorialnego, o których mowa w ust. 1 pkt 2, zostały ustalone w innej wysokości niż kwoty, o których mowa w ust. 1 pkt 1 - minister właściwy do spraw finansów publicznych dokonuje rozliczenia środków należnych i przekazanych:

1) w przypadku, gdy raty przekazane są mniejsze od rat należnych - zwiększając kolejną ratę o kwotę stanowiącą różnicę między kwotą należną za dany okres, ustaloną na podstawie kwot, o których mowa w ust. 1 pkt 2, a kwotą faktycznie przekazaną, wyliczoną w oparciu o kwoty, o których mowa w ust. 1 pkt 1;

2) w przypadku, gdy raty przekazane są większe od rat należnych - zmniejszając kolejną ratę o kwotę stanowiącą różnicę między kwotą faktycznie przekazaną, wyliczoną w oparciu o kwoty, o których mowa w ust. 1 pkt 1, a kwotą należną za dany okres, ustaloną na podstawie kwot, o których mowa w ust. 1 pkt 2, a jeżeli różnica jest wyższa od jednej raty, ustalonej na podstawie kwot, o których mowa w ust. 1 pkt 2 - wstrzymując przekazywanie rat aż do zlikwidowania powstałej nadpłaty.

3. Pozostałe po dokonaniu rozliczenia zgodnie z ust. 2 raty części subwencji ogólnej wynoszą 1/12 kwot, o których mowa w ust. 1 pkt 2, a raty części oświatowej subwencji ogólnej - 1/13 (2/13 za marzec) kwoty, o której mowa w ust. 1 pkt 2.

4. Jeżeli roczne kwoty wpłat jednostek samorządu terytorialnego, o których mowa w ust. 1 pkt 2, zostały ustalone w innej wysokości niż kwoty, o których mowa w ust. 1 pkt 1 - jednostka samorządu terytorialnego dokonuje rozliczenia środków należnych i przekazanych:

1) w przypadku, gdy raty przekazane są mniejsze od rat należnych - zwiększając kolejną ratę o kwotę stanowiącą różnicę między kwotą należną za dany okres, ustaloną na podstawie kwot, o których mowa w ust. 1 pkt 2, a kwotą faktycznie przekazaną, wyliczoną w oparciu o kwoty, o których mowa w ust. 1 pkt 1;

2) w przypadku, gdy raty przekazane są większe od należnych - zmniejszając kolejną ratę o kwotę stanowiącą różnicę między kwotą faktycznie przekazaną, wyliczoną w oparciu o kwoty, o których mowa w ust. 1 pkt 1, a kwotą należną za dany okres ustaloną na podstawie kwot, o których mowa w ust. 1 pkt 2, a jeżeli różnica jest wyższa od jednej raty, ustalonej na podstawie kwot, o których mowa w ust. 1 pkt 2 - wstrzymując przekazywanie rat aż do zlikwidowania powstałej nadpłaty.

5. Pozostałe po dokonaniu rozliczenia zgodnie z ust. 4 raty wpłat wynoszą 1/12 kwoty, o której mowa w ust. 1 pkt 2.

Art. 34. 1. Minister właściwy do spraw finansów publicznych przekazuje właściwym jednostkom samorządu terytorialnego:

- 1) część oświatową subwencji ogólnej, w dwunastu ratach miesięcznych - w terminie do 25 dnia miesiąca poprzedzającego miesiąc wypłaty wynagrodzeń, z tym że rata za marzec wynosi $\frac{2}{13}$ ogólnej kwoty części oświatowej subwencji ogólnej;
- 2) część wyrównawczą subwencji ogólnej, w dwunastu ratach miesięcznych - w terminie do 15 dnia każdego miesiąca;
- 3) część równoważącą i regionalną subwencji ogólnej, w dwunastu ratach miesięcznych - w terminie do 25 dnia każdego miesiąca.

2. Jednostkom samorządu terytorialnego przysługują odsetki ustalone jak dla zaległości podatkowych od kwoty subwencji nieprzekazanej w terminach określonych w ust. 1, z zastrzeżeniem ust. 4 i 5.

3. W przypadku zmiany banku prowadzącego obsługę budżetu jednostki samorządu terytorialnego lub zmiany numeru rachunku bankowego do obsługi budżetu jednostki samorządu terytorialnego, jednostka samorządu terytorialnego jest zobowiązana do przekazania ministrowi właściwemu do spraw finansów publicznych, w terminie 30 dni przed dniem zamknięcia rachunku funkcjonującego przed zmianą, informacji o nowym rachunku bankowym.

4. Jeżeli jednostka samorządu terytorialnego nie dopełni obowiązku, o którym mowa w ust. 3, i minister właściwy do spraw finansów publicznych przy przekazywaniu środków z tytułów, o których mowa w ust. 1, nie dotrzyma terminów określonych w tym przepisie - jednostce samorządu terytorialnego nie przysługują odsetki, o których mowa w ust. 2.

5. Dodatkowe opłaty związane z niedopełnieniem przez jednostkę samorządu terytorialnego obowiązku, o którym mowa w ust. 3, pobierane przez bank prowadzący obsługę budżetu państwa obciążają jednostkę samorządu terytorialnego, która niezwłocznie, bez wezwania, dokonuje zwrotu tych opłat.

Art. 35. 1. Jednostki samorządu terytorialnego dokonują wpłat określonych w art. 29-31 na rachunek budżetu państwa w dwunastu równych ratach w terminie do 15 dnia każdego miesiąca, z zastrzeżeniem art. 91. Od kwot niewpłaconych w tym terminie nalicza się odsetki ustalone jak dla zaległości podatkowych.

2. Jeżeli jednostka samorządu terytorialnego, mimo ciążącego na niej obowiązku, nie dokonała w terminie - w całości lub w części - wpłat określonych w art. 29-31, minister właściwy do spraw finansów publicznych wydaje decyzję, w której określa wysokość zobowiązania z tytułu wpłat wraz z odsetkami ustalonymi jak dla zaległości podatkowych.

3. Do wpłat określonych w art. 29-31 stosuje się przepisy działu III ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. - Ordynacja podatkowa, z zastrzeżeniem ust. 4.

4. Do wpłat określonych w art. 29-31 nie stosuje się przepisów ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. - Ordynacja podatkowa dotyczących odraczania terminu płatności podatku lub zapłaty zaległości podatkowej, rozkładania na raty podatku lub zapłaty zaległości podatkowej, a także umarzania zaległości podatkowej oraz odsetek za zwłokę.

5. Do egzekucji wpłat określonych w art. 29-31 stosuje się przepisy o postępowaniu egzekucyjnym w administracji.

Art. 36. 1. W przypadku gdy ustalona dla jednostki samorządu terytorialnego część wyrównawcza, równoważąca lub regionalna subwencji ogólnej jest wyższa od należnej lub wpłata, o której mowa w art. 29-31, została ustalona w kwocie niższej od należnej, minister właściwy do spraw finansów publicznych, w drodze decyzji:

- 1) zmniejsza o odpowiednie kwoty części subwencji ogólnej w zakresie subwencji na rok budżetowy oraz:
    - a) potrąca z kolejnej raty nienależnie otrzymaną kwotę, wynikającą ze zmniejszenia tej części subwencji, a jeżeli nienależnie otrzymana kwota jest wyższa od jednej raty - wstrzymuje przekazywanie rat, bądź gdy nienależnie otrzymana kwota jest wyższa od kwoty pozostałej do przekazania do końca roku budżetowego - wstrzymuje przekazywanie rat i zobowiązuje do zwrotu pozostałej części nienależnej kwoty części subwencji,
    - b) zobowiązuje do zapłaty odsetek, ustalonych jak dla zaległości podatkowych, od nienależnie otrzymanej kwoty, wynikającej ze zmniejszenia tej części subwencji;
  - 2) zobowiązuje do zwrotu nienależnej kwoty części subwencji ogólnej wraz z odsetkami ustalonymi jak dla zaległości podatkowych, chyba że jednostka ta dokonała wcześniej zwrotu nienależnie otrzymanych kwot wraz z odsetkami ustalonymi jak dla zaległości podatkowych - w zakresie subwencji za lata poprzedzające rok budżetowy;
  - 3) zwiększa kwotę wpłat od jednostki samorządu terytorialnego oraz zobowiązuje do zapłaty należnej kwoty wraz z odsetkami ustalonymi jak dla zaległości podatkowych.
- 1a. Jeżeli nienależna kwota subwencji lub kwota zwiększenia wpłat, o których mowa w ust. 1, jest

niższa od minimalnego wynagrodzenia za pracę, ustalonego na rok budżetowy, minister właściwy do spraw finansów publicznych nie dokonuje czynności, o których mowa w ust. 1.

2. Decyzja, o której mowa w ust. 1 pkt 1, podlega natychmiastowemu wykonaniu.

3. W przypadkach określonych w ust. 1, minister właściwy do spraw finansów publicznych zawiadamia właściwą regionalną izbę obrachunkową o zmniejszeniu kwoty części subwencji ogólnej dla jednostki samorządu terytorialnego lub zwiększeniu kwoty jej wpłat.

4. Kwoty, o których mowa w ust. 1 pkt 1 i 2, uzyskane nienależnie przez jednostkę samorządu terytorialnego, ustalone:

- 1) na rok budżetowy - podlegają zwrotowi do budżetu państwa i tworzą rezerwę przeznaczoną dla jednostek samorządu terytorialnego, którą dysponuje minister właściwy do spraw finansów publicznych w porozumieniu z reprezentacją jednostek samorządu terytorialnego;
- 2) za lata poprzedzające rok budżetowy - podlegają zwrotowi do budżetu państwa i stanowią wydatek budżetów jednostek samorządu terytorialnego.

5. Kwoty, o których mowa w ust. 1 pkt 3, podlegają wpłacie do budżetu państwa.

6. Odsetki od kwot, o których mowa w ust. 1, jednostka samorządu terytorialnego nalicza:

- 1) od dnia następnego po dniu, w którym obciążono rachunek bankowy budżetu państwa na podstawie polecenia przelewu z tytułu każdej kolejnej zawyżonej raty odpowiedniej części subwencji ogólnej, a w przypadku wpłat określonych w art. 29-31 - od dnia następnego po dniu, w którym wpłata powinna być dokonana w prawidłowej wysokości;
- 2) do dnia:
  - a) zwrotu na rachunek budżetu państwa nienależnej kwoty lub
  - b) potrącenia nienależnej kwoty, lub
  - c) obciążenia rachunku gminy na podstawie polecenia przelewu z tytułu wpłaty.

7. Jeżeli jednostka samorządu terytorialnego, z przyczyn od siebie niezależnych, otrzymała część wyrównawczą, równoważącą lub regionalną subwencji ogólnej, w kwocie wyższej od należnej lub dokonała wpłat określonych w art. 29-31, w kwocie niższej od należnej, nie nalicza się odsetek, o których mowa w ust. 1.

7a. ⁽⁴⁶⁾ Jeżeli podstawą do wydania decyzji, o której mowa w ust. 1 pkt 1, są korekty sprawozdań jednostek samorządu terytorialnego, których obowiązek sporzą-

dzenia wynika z przepisów o finansach publicznych w zakresie sprawozdawczości budżetowej, złożone do właściwych regionalnych izb obrachunkowych po dniu 30 czerwca roku bazowego, ale przed dniem ogłoszenia ustawy budżetowej - nie nalicza się odsetek, o których mowa w ust. 1.

8. Decyzja o zwrocie nienależnej kwoty części subwencji ogólnej nie może być wydana po upływie 5 lat, licząc od końca roku budżetowego, za który sporządzono sprawozdanie z wykonania budżetu jednostki samorządu terytorialnego, zawierające dane stanowiące podstawę do wyliczenia subwencji.

9. Decyzja zwiększająca kwotę wpłat od jednostki samorządu terytorialnego nie może być wydana po upływie 5 lat, licząc od końca roku budżetowego, za który sporządzono sprawozdanie z wykonania budżetu jednostki samorządu terytorialnego, zawierające dane stanowiące podstawę do wyliczenia wpłat.

10. W przypadku stwierdzenia, że jednostka samorządu terytorialnego otrzymała część wyrównawczą, równoważącą lub regionalną subwencji ogólnej, w kwocie niższej od należnej lub dokonała wpłat określonych art. 29-31, w kwocie wyższej od należnej - jednostce tej nie przysługuje zwiększenie odpowiedniej części subwencji ogólnej lub zmniejszenie wpłat.

Art. 37. 1. W przypadku gdy ustalona dla jednostki samorządu terytorialnego część oświatowa subwencji ogólnej jest wyższa od należnej, minister właściwy do spraw finansów publicznych, w drodze decyzji:

- 1) zmniejsza o odpowiednią kwotę część oświatową subwencji ogólnej w zakresie subwencji na rok budżetowy oraz potrąca z kolejnej raty nienależnie otrzymaną kwotę, wynikającą ze zmniejszenia tej części subwencji, a jeżeli nienależnie otrzymana kwota jest wyższa od jednej raty - wstrzymuje przekazywanie rat, bądź gdy nienależnie otrzymana kwota jest wyższa od kwoty pozostałej do przekazania do końca roku budżetowego - wstrzymuje przekazywanie rat i zobowiązuje do zwrotu pozostałej części nienależnej kwoty części subwencji;
- 2) zobowiązuje do zwrotu nienależnej kwoty tej części subwencji, chyba że jednostka ta dokonała wcześniej zwrotu nienależnie otrzymanych kwot - w zakresie subwencji za lata poprzedzające rok budżetowy.

1a. Decyzja, o której mowa w ust. 1 pkt 1, podlega natychmiastowemu wykonaniu.

1b. Jeżeli nienależna kwota części oświatowej subwencji ogólnej, o której mowa w ust. 1, jest niższa od minimalnego wynagrodzenia za pracę, ustalonego na

rok budżetowy, minister właściwy do spraw finansów publicznych nie dokonuje czynności, o których mowa w ust. 1.

2. W przypadku określonym w ust. 1, minister właściwy do spraw finansów publicznych zawiadamia właściwą regionalną izbę obrachunkową o zmniejszeniu kwoty części oświatowej subwencji ogólnej dla jednostki samorządu terytorialnego.

3. Kwoty, o których mowa w ust. 1, uzyskane nienależnie przez jednostkę samorządu terytorialnego:

- 1) ustalone na rok budżetowy - podlegają zwrotowi do budżetu państwa i zwiększają kwotę rezerwy, o której mowa w art. 28 ust. 2;
- 2) za lata poprzedzające rok budżetowy - podlegają zwrotowi do budżetu państwa i stanowią wydatek budżetów jednostek samorządu terytorialnego.

4. Jeżeli w sprawozdaniu, którego obowiązek sporządzenia wynika z odrębnych przepisów, zostały podane nieprawdziwe dane i jednostka samorządu terytorialnego otrzymała część oświatową subwencji ogólnej w kwocie niższej od należnej - jednostce tej nie przysługuje zwiększenie części oświatowej subwencji ogólnej.

5. Przepis art. 36 ust. 8 stosuje się odpowiednio.

Art. 38. 1. O ile przepisy ustawy nie stanowią inaczej, do nienależnie otrzymanych przez jednostki samorządu terytorialnego kwot części subwencji ogólnej stosuje się przepisy działu III ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. - Ordynacja podatkowa, z wyłączeniem art. 57 tej ustawy oraz:

- 1) art. 55 § 2 i rozdziału 7a tej ustawy w odniesieniu do nienależnie otrzymanych w roku budżetowym kwot części wyrównawczej, równoważącej lub regionalnej subwencji ogólnej wraz z odsetkami;
- 2) rozdziału 6 i 7a tej ustawy w odniesieniu do nienależnie otrzymanych w roku budżetowym kwot części oświatowej subwencji ogólnej;
- 3) rozdziału 6 i art. 67a § 1 pkt 3 tej ustawy w odniesieniu do nienależnie otrzymanych w latach poprzedzających rok budżetowy kwot części oświatowej subwencji ogólnej;
- 4) art. 67a § 1 pkt 3 tej ustawy w odniesieniu do nienależnie otrzymanych w latach poprzedzających rok budżetowy kwot części wyrównawczej, równoważącej lub regionalnej subwencji ogólnej wraz z odsetkami.

2. Przewidziane w przepisach ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. - Ordynacja podatkowa kompetencje organu podatkowego wykonuje minister właściwy do spraw finansów publicznych.

Rozdział 6

Zasady i tryb ustalania kwot części subwencji ogólnej, udziałów we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych i wpłat dla nowych jednostek samorządu terytorialnego

Art. 39. 1. Części subwencji ogólnej dla nowych jednostek samorządu terytorialnego i wpłaty od nowych jednostek samorządu terytorialnego oblicza się w następujący sposób:

- 1) kwoty części wyrównawczej, równoważącej i regionalnej subwencji ogólnej i kwoty wpłat, obliczone na rok budżetowy dla wszystkich, istniejących w roku poprzedzającym rok bazowy, jednostek samorządu terytorialnego, leżących na obszarze dzielonych jednostek samorządu terytorialnego, dzieli się między nowe jednostki samorządu terytorialnego proporcjonalnie do liczby ich mieszkańców, według stanu na dzień 31 grudnia roku poprzedzającego rok bazowy, z uwzględnieniem zmian w podziale administracyjnym kraju wprowadzonych po dniu 31 grudnia roku poprzedzającego rok bazowy;
- 2) kwoty części oświatowej subwencji ogólnej, obliczone na rok budżetowy dla wszystkich, istniejących w roku poprzedzającym rok bazowy, jednostek samorządu terytorialnego, leżących na obszarze dzielonych jednostek samorządu terytorialnego, oblicza się dzieląc kwoty tej części subwencji, obliczonej zgodnie z art. 28, między nowe jednostki samorządu terytorialnego, proporcjonalnie do zakresu zadań oświatowych.

1a. Podziałowi, o którym mowa w ust. 1 pkt 1 i 2, podlegają kwoty części subwencji, o których mowa w art. 33 ust. 1 pkt 2.

2. Udział we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych, zaplanowany na rok budżetowy dla wszystkich, istniejących w roku poprzedzającym rok bazowy, jednostek samorządu terytorialnego, leżących na obszarze dzielonych jednostek samorządu terytorialnego, dzieli się między nowe jednostki samorządu terytorialnego proporcjonalnie do liczby ich mieszkańców, według stanu na dzień 31 grudnia roku poprzedzającego rok bazowy, z uwzględnieniem zmian w podziale administracyjnym kraju wprowadzonych po dniu 31 grudnia roku poprzedzającego rok bazowy.

3. W przypadku połączenia jednostek samorządu terytorialnego, kwoty części subwencji ogólnej i wpłat oraz udziału we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych dla nowej jednostki samorządu terytorialnego ustala się jako sumy tych kwot ustalonych dla łączonych jednostek samorządu terytorialnego.

Art. 40. 1. Nowe jednostki samorządu terytorialnego, w terminie jednego miesiąca od dnia podjęcia decyzji o podziale, w drodze uchwał podjętych przez organy stanowiące wszystkich zainteresowanych jednostek samorządu terytorialnego, mogą uzgodnić inny, niż określony w art. 39, sposób podziału ostatecznych kwot części subwencji ogólnej, wpłat oraz planowanego udziału we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych.

2. Ustalenie nowego podziału części subwencji ogólnej, wpłat oraz udziału we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych następuje w terminie jednego miesiąca od dnia otrzymania przez ministra właściwego do spraw finansów publicznych uchwał, o których mowa w ust. 1.

Art. 41. 1. Dla gminy powstałej w wyniku połączenia dwóch lub więcej gmin, w drodze zgodnych uchwał, wskaźnik udziału we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych, określony w art. 4 ust. 2, w okresie 5 lat, począwszy od dnia 1 stycznia roku następującego po roku, w którym podjęto decyzję o połączeniu, jest zwiększony o pięć punktów procentowych.

2. Dla powiatu powstałego w wyniku połączenia dwóch lub więcej powiatów, w drodze zgodnych uchwał, wskaźnik udziału we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych, określony w art. 5 ust. 2, w okresie 5 lat, począwszy od dnia 1 stycznia roku następującego po roku, w którym podjęto decyzję o połączeniu, jest zwiększony o pięć punktów procentowych.

3. Dochody z tytułu zwiększonych udziałów, o których mowa w ust. 1 i 2, nie zalicza się do dochodów podatkowych w rozumieniu niniejszej ustawy.

Rozdział 7

Dotacje dla jednostek samorządu terytorialnego

Art. 42. 1. Jednostki samorządu terytorialnego mogą otrzymywać dotacje z budżetu państwa na dofinansowanie zadań własnych objętych kontraktem wojewódzkim, o którym mowa w przepisach o rozwoju regionalnym.

2. Oprócz dotacji, o których mowa w ust. 1, jednostki samorządu terytorialnego mogą otrzymywać dotacje celowe z budżetu państwa na dofinansowanie zadań własnych:

- 1) (uchylony);
- 2) z zakresu zadań inwestycyjnych szkół i placówek oświatowych;
- 3) związanych z inicjatywami wspierania edukacji na obszarach wiejskich, w tym na stypendia i pomoc materialną dla młodzieży wiejskiej;

4) związanych z wdrażaniem reformy systemu oświaty, wyrównywaniem szans edukacyjnych oraz zapewnianiem kształcenia praktycznego;

5) realizowanych w celu zagospodarowania nieruchomości Skarbu Państwa przejętych od wojsk Federacji Rosyjskiej i przekazanych jednostce samorządu terytorialnego na podstawie przepisów ustawy z dnia 10 czerwca 1994 r. o zagospodarowaniu nieruchomości Skarbu Państwa przejętych od wojsk Federacji Rosyjskiej (Dz. U. Nr 79, poz. 363, z późn. zm.⁴⁾);

6) o których mowa w odrębnych przepisach - na zasadach w nich określonych.

3. Dotacje z budżetu państwa na dofinansowanie zadań, o których mowa w ust. 2 pkt 2, mogą być udzielane do wysokości 50 % planowanych wydatków jednostki samorządu terytorialnego na realizację danego zadania, o ile odrębne przepisy nie stanowią inaczej.

4. Jeżeli jednostka samorządu terytorialnego, która otrzymała dotację określoną w ust. 2 pkt 2, nie przeznaczyła w danym roku budżetowym na realizację zadania objętego dofinansowaniem, środków własnych w wysokości co najmniej 50 % planowanych wydatków na jego realizację, jest obowiązana zwrócić kwotę dotacji w wysokości ustalonej jako różnica między kwotą otrzymanej dotacji a wysokością wydatków poniesionych ze środków własnych.

5. Rozliczenie i zwrot dotacji z budżetu państwa, o której mowa w ust. 2 pkt 2, następuje na zasadach określonych w ustawie z dnia 30 czerwca 2005 r. o finansach publicznych (Dz. U. Nr 249, poz. 2104, z późn. zm.).

6. Podziału środków, o których mowa w ust. 2 pkt 3 i 4, na poszczególne jednostki samorządu terytorialnego dokonuje, po uzgodnieniu z wojewodami, minister właściwy do spraw oświaty i wychowania.

Art. 43. 1. Jednostki samorządu terytorialnego mogą otrzymywać dotacje na zadania objęte mecenatem państwa w dziedzinie kultury, w szczególności na dofinansowanie programów realizowanych przez instytucje filmowe i instytucje kultury, przejęte przez jednostki samorządu terytorialnego w dniu 1 stycznia 1999 r.

2. Rada Ministrów określi, w drodze rozporządzenia, zakres zadań objętych mecenatem państwa w dziedzinie kultury, wykonywanych przez instytucje filmowe i instytucje kultury, których organizatorem jest jednostka samorządu terytorialnego, w tym zadań objętych programami realizowanymi przez instytucje filmowe i instytucje kultury, które zostały przejęte przez jednostki samorządu terytorialnego w dniu 1 stycznia

1999 r., a także sposób i tryb udzielania dotacji na te zadania.

3. Wydając rozporządzenie, o którym mowa w ust. 2, Rada Ministrów uwzględnia w szczególności znaczenie zadań lub programów dla realizowanej polityki kulturalnej państwa, charakter zadań objętych mecenatem państwa i zadań realizowanych w ramach programów oraz sytuację finansową jednostki samorządu terytorialnego i instytucji kultury oraz instytucji filmowej.

Art. 44. Środki, o których mowa w art. 3 ust. 3 pkt 1 i 2, są przekazywane zgodnie z procedurami zawartymi w umowie międzynarodowej lub w umowie z przekazującym środki albo z innymi procedurami obowiązującymi przy ich wykorzystaniu.

Art. 45. Jednostka samorządu terytorialnego realizująca zadania z zakresu administracji rządowej, na mocy porozumień zawartych z organami administracji rządowej, otrzymuje od tych organów dotacje celowe w kwocie wynikającej z zawartego porozumienia.

Art. 46. Jednostka samorządu terytorialnego realizująca zadania z zakresu działania innych jednostek samorządu terytorialnego, na mocy porozumień zawartych z tymi jednostkami, otrzymuje od tych jednostek dotacje celowe w kwocie wynikającej z zawartego porozumienia, o ile odrębne przepisy nie stanowią inaczej.

Art. 47. 1. Jednostka samorządu terytorialnego może udzielać dotacji innym jednostkom samorządu terytorialnego na dofinansowanie realizowanych przez nie zadań.

2. Wysokość dofinansowania określa, w drodze uchwały, organ stanowiący tej jednostki samorządu terytorialnego, która udziela dotacji.

Art. 48. Szczegółowe zasady i terminy przekazywania dotacji na realizację przez jednostkę samorządu terytorialnego zadań na mocy porozumień, o których mowa w art. 45 i 46, określają te porozumienia.

Art. 49. 1. Jednostka samorządu terytorialnego wykonująca zadania zleczone z zakresu administracji rządowej oraz inne zadania zleczone ustawami otrzymuje z budżetu państwa dotacje celowe w wysokości zapewniającej realizację tych zadań.

2. Na realizację zadań wykonywanych przez strażę i inspekcje, o których mowa w ustawie z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym, powiat otrzymuje dotacje celowe z budżetu państwa w wy-

sokości zapewniającej ich realizację przez te strażę i inspekcje.

3. Kwoty dotacji celowych, o których mowa w ust. 1, ustala się zgodnie z zasadami przyjętymi w budżecie państwa do określania wydatków podobnego rodzaju.

4. Dotacje celowe, o których mowa w ust. 1, są przekazywane przez wojewodów, o ile odrębne przepisy nie stanowią inaczej, na zasadach określonych w odrębnych przepisach.

5. Dotacje celowe, o których mowa w ust. 1, powinny być przekazywane w sposób umożliwiający pełne i terminowe wykonanie zleczonych zadań.

6. W przypadku niedotrzymania warunku określonego w ust. 5, jednostce samorządu terytorialnego przysługuje prawo dochodzenia należnego świadczenia wraz z odsetkami w wysokości ustalonej jak dla zaległości podatkowych, w postępowaniu sądowym.

Art. 50. Podziału dotacji celowych, o których mowa w art. 49 ust. 1, na poszczególne jednostki samorządu terytorialnego dla gmin i powiatów dokonuje wojewoda, o ile odrębne przepisy nie stanowią inaczej.

Art. 50a. Organ stanowiący jednostki samorządu terytorialnego decyduje o przeznaczeniu dotacji, otrzymanych z budżetu państwa na podstawie odrębnych przepisów, stanowiących zwrot poniesionych wydatków na realizację zadań określonych w tych przepisach oraz dotacji z tytułu rekompensaty utraczonych dochodów własnych.

Art. 51. Z budżetu państwa mogą być udzielane właściwym jednostkom samorządu terytorialnego dotacje celowe na realizację zadań związanych z usuwaniem bezpośrednich zagrożeń dla bezpieczeństwa i porządku publicznego oraz z usuwaniem skutków powodzi i osuwisk ziemnych oraz usuwaniem skutków innych klęsk żywiołowych.

Rozdział 8

Zmiany w przepisach obowiązujących Art. 52 - 70

Rozdział 9

Przepisy przejściowe i końcowe Art. 71 – 101

Art. 102. Ustawa wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2004 r., z tym że art. 33 ust. 1 pkt 1, art. 34 ust. 1 pkt 1, art. 55, art. 69 pkt 5, art. 97, art. 98, art. 99 i art. 100 wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

USTAWA

z dnia 30 czerwca 2005 r.

o finansach publicznych

(Dz. U. Nr 249, poz. 2104, z późn. zm.)

(Wyciąg)

Art. 2. Ilekcć w ustawie jest mowa o:

- 1) Ministrze Finansów - rozumie się przez to odpowiednio ministra właściwego do spraw budżetu, ministra właściwego do spraw finansów publicznych oraz ministra właściwego do spraw instytucji finansowych;
- 2) zarządzie jednostki samorządu terytorialnego - rozumie się przez to również wójta, burmistrza i prezydenta miasta;
- 3) programach operacyjnych - rozumie się przez to programy operacyjne, o których mowa w ustawie z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. Nr 227, poz. 1658), zwanej dalej „ustawą o zasadach prowadzenia polityki rozwoju”.

Art. 3. Finanse publiczne obejmują procesy związane z gromadzeniem środków publicznych oraz ich rozdysponowaniem, a w szczególności:

- 1) gromadzenie dochodów i przychodów publicznych;
- 2) wydatkowanie środków publicznych;
- 3) finansowanie potrzeb pożyczkowych budżetu państwa;
- 4) finansowanie potrzeb pożyczkowych budżetu jednostki samorządu terytorialnego;
- 5) zaciąganie zobowiązań angażujących środki publiczne;
- 6) zarządzanie środkami publicznymi;
- 7) zarządzanie długiem publicznym;
- 8) rozliczenia z budżetem Unii Europejskiej.

Art. 4. 1. Sektor finansów publicznych tworzą:

- 1) organy władzy publicznej, w tym organy administracji rządowej, organy kontroli państwowej i ochrony prawa, sądy i trybunały;
- 2) gminy, powiaty i samorząd województwa, zwane dalej „jednostkami samorządu terytorialnego”, oraz ich związki;
- 3) jednostki budżetowe, zakłady budżetowe i gospodarstwa pomocnicze jednostek budżetowych;
- 4) państwowe i samorządowe fundusze celowe;
- 5) uczelnie publiczne;

- 6) jednostki badawczo-rozwojowe;
- 7) samodzielne publiczne zakłady opieki zdrowotnej;
- 8) państwowe i samorządowe instytucje kultury;
- 9) Zakład Ubezpieczeń Społecznych, Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego i zarządzane przez nie fundusze;
- 10) Narodowy Fundusz Zdrowia;
- 11) Polska Akademia Nauk i tworzone przez nią jednostki organizacyjne;
- 12) inne państwowe lub samorządowe osoby prawne utworzone na podstawie odrębnych ustaw w celu wykonywania zadań publicznych, z wyłączeniem przedsiębiorstw, banków i spółek prawa handlowego.

2. Sektor finansów publicznych dzieli się na podsektory:

- 1) rządowy, obejmujący organy władzy publicznej, organy kontroli państwowej i ochrony prawa, sądy i trybunały, organy administracji rządowej, Polską Akademię Nauk i tworzone przez nią jednostki organizacyjne oraz jednostki wymienione w ust. 1 pkt 3-8, 10 i 12, dla których organem założycielskim lub nadzorującym jest organ administracji rządowej albo inna jednostka zaliczana do podsektora rządowego;
- 2) samorządowy, obejmujący jednostki samorządu terytorialnego, ich organy oraz związki i jednostki organizacyjne wymienione w ust. 1 pkt 3, 4, 7, 8 i 12, dla których organem założycielskim lub nadzorującym jest jednostka samorządu terytorialnego;
- 3) ubezpieczeń społecznych, obejmujący jednostki wymienione w ust. 1 pkt 9.

Art. 5. 1. Środkami publicznymi są:

- 1) dochody publiczne;
- 2) środki pochodzące z budżetu Unii Europejskiej oraz niepodlegające zwrotowi środki z pomocy udzielonej przez państwa członkowskie Europejskiego Porozumienia o Wolnym Handlu (EFTA);
- 3) środki pochodzące ze źródeł zagranicznych, niepodlegające zwrotowi, inne niż wymienione w pkt 2;
- 4) przychody budżetu państwa i budżetów jednostek samorządu terytorialnego oraz innych jednostek sektora finansów publicznych pochodzące:
  - a) ze sprzedaży papierów wartościowych oraz z innych operacji finansowych,
  - b) z prywatyzacji majątku Skarbu Państwa oraz majątku jednostek samorządu terytorialnego,

- c) ze spłat pożyczek udzielonych ze środków publicznych,
d) z otrzymanych pożyczek i kredytów;
- 5) przychody jednostek sektora finansów publicznych pochodzące z prowadzonej przez nie działalności oraz pochodzące z innych źródeł.
2. Dochodami publicznymi są:
- 1) daniny publiczne, do których zalicza się: podatki, składki, opłaty oraz inne świadczenia pieniężne, których obowiązek ponoszenia na rzecz państwa, jednostek samorządu terytorialnego, funduszy celowych oraz innych jednostek sektora finansów publicznych wynika z odrębnych ustaw niż ustawa budżetowa, zwanych dalej „odrębnymi ustawami”;
  - 2) inne dochody należne, na podstawie odrębnych ustaw, budżetowi państwa, jednostkom samorządu terytorialnego oraz innym jednostkom sektora finansów publicznych;
  - 3) wpływy ze sprzedaży wyrobów i usług świadczonych przez jednostki sektora finansów publicznych;
  - 4) dochody z mienia jednostek sektora finansów publicznych, do których zalicza się w szczególności:
    - a) wpływy z umów najmu, dzierżawy i innych umów o podobnym charakterze,
    - b) odsetki od środków na rachunkach bankowych,
    - c) odsetki od udzielonych pożyczek i od posiadanych papierów wartościowych,
    - d) dywidendy z tytułu posiadanych praw majątkowych;
  - 5) spadki, zapisy i darowizny w postaci pieniężnej na rzecz jednostek sektora finansów publicznych;
  - 6) odszkodowania należne jednostkom sektora finansów publicznych;
  - 7) kwoty uzyskane przez jednostki sektora finansów publicznych z tytułu udzielonych poręczeń i gwarancji;
  - 8) dochody ze sprzedaży majątku, rzeczy i praw, niestanowiące przychodów w rozumieniu ust. 1 pkt 4 lit. a i b;
  - 9) inne dochody należne jednostkom sektora finansów publicznych określone w odrębnych przepisach lub umowach międzynarodowych.
3. Do środków, o których mowa w ust. 1 pkt 2, zalicza się:
- 1) środki przeznaczone na realizację programów przedakcesyjnych;
  - 2) środki pochodzące z funduszy strukturalnych, Funduszu Spójności i Europejskiego Funduszu Rybołówstwa;
  - 3) środki:
    - a) Europejskiego Funduszu Orientacji i Gwarancji Rolnej „Sektora Gwarancji”,
    - b) Europejskiego Funduszu Rolniczego Gwarancji,
    - c) Europejskiego Funduszu Rolniczego Rozwoju Obszarów Wiejskich;
  - 3a) niepodlegające zwrotowi środki z pomocy udzielonej przez państwa członkowskie Europejskiego Porozumienia o Wolnym Handlu (EFTA):
    - a) Norweskiego Mechanizmu Finansowego,
    - b) Mechanizmu Finansowego Europejskiego Obszaru Gospodarczego,
    - c) Szwajcarskiego Mechanizmu Finansowego;
  - 4) inne środki.
4. Rada Ministrów może określić, w drodze rozporządzenia, wykaz środków publicznych niezaliczanych do środków, o których mowa w ust. 3 pkt 3a i 4, biorąc pod uwagę źródło pochodzenia, przeznaczenie oraz beneficjentów tych środków
- Art. 35.** 1. Wydatki publiczne mogą być ponoszone na cele i w wysokości ustalonych w ustawie budżetowej, uchwale budżetowej jednostki samorządu terytorialnego i w planie finansowym jednostki sektora finansów publicznych.
2. Jednostki sektora finansów publicznych dokonują wydatków zgodnie z przepisami dotyczącymi poszczególnych rodzajów wydatków.
3. Wydatki publiczne powinny być dokonywane:
- 1) w sposób celowy i oszczędny, z zachowaniem zasady uzyskiwania najlepszych efektów z danych nakładów;
  - 2) w sposób umożliwiający terminową realizację zadań;
  - 3) w wysokości i terminach wynikających z wcześniej zaciągniętych zobowiązań.
4. Jednostki sektora finansów publicznych zawierają umowy, których przedmiotem są usługi, dostawy lub roboty budowlane, na zasadach określonych w przepisach o zamówieniach publicznych.
- Art. 36.** 1. Jednostki sektora finansów publicznych mogą zaciągać zobowiązania do sfinansowania w danym roku do wysokości wynikającej z planu wydatków lub kosztów jednostki, pomniejszonej o wydatki na wynagrodzenia i uposażenia, składki na ubezpieczenie społeczne i Fundusz Pracy, inne składki i opłaty obligatoryjne oraz płatności wynikające z zobowiązań zaciągniętych w latach poprzednich.
2. Dysponent części budżetowej lub zarząd jednostki samorządu terytorialnego może ustalić dla pod-

ległych jednostek dodatkowo ograniczenia zaciągania zobowiązań bądź dokonywania wydatków.

Art. 37. 1. Jednostki sektora finansów publicznych, z wyłączeniem jednostek, o których mowa w art. 4 ust. 1 pkt 1 i 2, nie mogą obejmować lub nabywać udziałów lub akcji w spółkach oraz nabywać obligacji emitowanych przez podmioty inne niż Skarb Państwa lub jednostki samorządu terytorialnego, z zastrzeżeniem ust. 2.

2. Zakaz, o którym mowa w ust. 1, nie dotyczy objęcia lub nabycia akcji i udziałów lub nabycia obligacji określonych w ust. 1, w celu zaspokojenia roszczeń, zabezpieczenia wierzytelności lub zabezpieczenia należytego wykonania umowy o zamówienie publiczne, z zastrzeżeniem ust. 3.

3. Jednostka sektora finansów publicznych zbywa - w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw Skarbu Państwa - akcje, udziały lub obligacje, przeznaczone na cele określone w ust. 2, w okresie 3 lat od ich nabycia.

4. Wpływy ze zbycia akcji, udziałów i obligacji stanowią przychody budżetu państwa.

Art. 38. Jednostki sektora finansów publicznych, z wyłączeniem jednostek, o których mowa w art. 4 ust. 1 pkt 1 i 3, mogą lokować wolne środki:

- 1) w skarbowych papierach wartościowych;
- 2) w obligacjach emitowanych przez jednostki samorządu terytorialnego;
- 3) na rachunkach bankowych w bankach mających siedzibę na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

Art. 106. 1. Wydatki budżetu państwa dzielą się na:

- 1) dotacje i subwencje;
- 2) świadczenia na rzecz osób fizycznych;
- 3) wydatki bieżące jednostek budżetowych;
- 4) wydatki majątkowe;
- 5) wydatki na obsługę długu Skarbu Państwa;
- 6) wpłaty środków własnych Unii Europejskiej.
2. Dotacjami są, podlegające szczególnym zasadom rozliczania, wydatki budżetu państwa przeznaczone na:
  - 1) finansowanie lub dofinansowanie:
    - a) zadań z zakresu administracji rządowej oraz innych zadań zleconych jednostkom samorządu terytorialnego ustawami,
    - b) ustawowo określonych zadań, w tym zadań z zakresu mecenatu państwa nad kulturą, realizowanych przez jednostki inne niż jednostki samorządu terytorialnego,

c) bieżących zadań własnych jednostek samorządu terytorialnego,

d) zadań zleconych do realizacji organizacjom pozarządowym oraz podmiotom wymienionym w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. Nr 96, poz. 873 oraz z 2004 r. Nr 64, poz. 593, Nr 116, poz. 1203 i Nr 210, poz. 2135), zwanym dalej „organizacjami pozarządowymi”,

e) kosztów realizacji inwestycji - zwane dalej „dotacjami celowymi”;

- 2) dofinansowanie działalności bieżącej ustawowo wskazanego podmiotu, zwane dalej „dotacjami podmiotowymi”;
- 3) dopłaty do określonych rodzajów wyrobów lub usług, kalkulowanych według stawek jednostkowych, zwane dalej „dotacjami przedmiotowymi”;
- 3a) realizację programów finansowanych z udziałem środków, o których mowa w art. 5 ust. 3 pkt 2, lub projektów realizowanych w ramach tych programów, zwane dalej „dotacjami rozwojowymi”;
- 4) dopłaty do oprocentowania kredytów bankowych w zakresie określonym w odrębnej ustawie;
- 5) pierwsze wyposażenie w środki obrotowe nowo tworzonych zakładów budżetowych i gospodarstw pomocniczych jednostek budżetowych.

3. Świadczenia na rzecz osób fizycznych obejmują wydatki budżetu państwa kierowane, na podstawie odrębnych przepisów, bezpośrednio lub pośrednio do osób fizycznych, a niebędące wynagrodzeniem za świadczoną pracę.

4. Wydatki bieżące jednostek budżetowych obejmują:

- 1) wynagrodzenia i uposażenia osób zatrudnionych w państwowych jednostkach budżetowych oraz składki naliczane od tych wynagrodzeń i uposażeń;
- 2) zakupy towarów i usług;
- 3) koszty utrzymania oraz inne wydatki związane z funkcjonowaniem jednostek budżetowych i realizacją ich statutowych zadań;
- 4) koszty zadań zleconych do realizacji jednostkom niezaliczonym do sektora finansów publicznych, z wyłączeniem fundacji i stowarzyszeń.

5. Wydatki na obsługę długu Skarbu Państwa obejmują w szczególności wydatki budżetu państwa z tytułu oprocentowania i dyskonta od skarbowych papierów wartościowych, oprocentowania zaciągniętych kredytów i pożyczek oraz wypłat związanych

z udzielonymi przez Skarb Państwa poręczeniami i gwarancjami oraz koszty związane z emisją skarbowych papierów wartościowych.

6. Wydatki majątkowe obejmują:

- 1) wydatki na zakup i objęcie akcji oraz wniesienie wkładów do spółek prawa handlowego;
- 2) wydatki inwestycyjne państwowych jednostek budżetowych oraz dotacje celowe na finansowanie lub dofinansowanie kosztów inwestycji realizowanych przez inne jednostki.

7. Do środków własnych Unii Europejskiej zalicza się:

- 1) udział we wpływach z ceł, opłat rolnych i cukrowych;
- 2) środki obliczone na podstawie podatku od towarów i usług, zgodnie z metodologią wynikającą z przepisów Unii Europejskiej;
- 3) środki obliczone na podstawie wartości rocznego produktu krajowego brutto.

8. Do środków własnych Unii Europejskiej są również zaliczane odsetki i kary za nieterminowe lub nieprawidłowo naliczone płatności.

Art. 107. Dotacjami celowymi są także:

- 1) środki z budżetu państwa, przeznaczone na współfinansowanie programów realizowanych z udziałem środków, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 3, wydatkowane przez podmioty realizujące te programy, inne niż państwowe jednostki budżetowe,
- 2) środki przekazywane przez jednostki, o których mowa w art. 4 ust. 1 pkt 4 i 12, na finansowanie lub dofinansowanie zadań realizowanych przez jednostki samorządu terytorialnego oraz inne podmioty.

Art. 108. Udzielanie dotacji celowych dla jednostek samorządu terytorialnego określają odrębne ustawy. Dotacje te mogą być przyznane na:

- 1) realizację zadań z zakresu administracji rządowej, zadań inspekcji i straży oraz innych zadań zleconych odrębnymi ustawami;
- 2) dofinansowanie zadań własnych bieżących i inwestycyjnych.

Art. 109. 1. Z budżetu państwa mogą być udzielane dotacje przedmiotowe kalkulowane według stawek jednostkowych dla:

- 1) przedsiębiorców wytwarzających określone rodzaje wyrobów lub świadczących określone rodzaje usług, z uwzględnieniem ich równości;
- 2) państwowych zakładów budżetowych;

3) gospodarstw pomocniczych;

4) różnych podmiotów wykonujących zadania na rzecz rolnictwa;

5) publicznych zakładów opieki zdrowotnej utworzonych przez Ministra Obrony Narodowej.

2. Ustawa budżetowa określa kwoty i przedmiot dotacji, o których mowa w ust. 1.

3. Minister Finansów ustala, w drodze rozporządzenia, stawki dotacji przedmiotowych, o których mowa w ust. 1 pkt 1-3, oraz określa szczegółowy sposób i tryb udzielania i rozliczania tych dotacji, z zastrzeżeniem ust. 4-6.

4. Minister właściwy do spraw rolnictwa oraz minister właściwy do spraw rozwoju wsi w porozumieniu z Ministrem Finansów ustala, w drodze rozporządzenia, stawki dotacji, o których mowa w ust. 1 pkt 4, na jednostkę usługi lub produktu oraz szczegółowy sposób i tryb udzielania oraz rozliczania tych dotacji, z uwzględnieniem równoprawności podmiotów.

5. W przypadku gdy ustawa budżetowa określi dotacje przedmiotowe do podręczników szkolnych i akademickich, minister właściwy do spraw oświaty i wychowania oraz minister właściwy do spraw szkolnictwa wyższego w porozumieniu z Ministrem Finansów ustala, w drodze rozporządzenia, stawki oraz określa szczegółowy sposób oraz tryb udzielania i rozliczania tych dotacji.

6. W przypadku gdy ustawa budżetowa określi dotacje przedmiotowe dla publicznych zakładów opieki zdrowotnej, utworzonych przez Ministra Obrony Narodowej, Minister ten w porozumieniu z Ministrem Finansów ustala, w drodze rozporządzenia, stawki oraz szczegółowy sposób i tryb udzielania i rozliczania tych dotacji.

7. Ministrowie, wydając rozporządzenia, o których mowa w ust. 3-6, określą formę składania wniosków, w tym informowania o ich przyjęciu lub odrzuceniu, warunki i terminy przekazywania, wykorzystania i rozliczenia dotacji oraz termin zwracania dotacji, uwzględniając globalne kwoty dotacji na poszczególne cele określone w ustawie budżetowej.

Art. 110. Z budżetu państwa mogą być udzielane dotacje podmiotowe wyłącznie na cele i w zakresie określonym w ustawach innych niż ustawa budżetowa lub w umowach międzynarodowych.

Art. 111. 1. Dotacje celowe dla przedsiębiorców mogą być udzielane na realizację inwestycji w zakresie infrastruktury technicznej oraz ochrony środowiska, mających szczególne znaczenie dla gospodarki narodowej, z zastrzeżeniem art. 112.

2. Dotacja celowa może być udzielona przedsiębiorcy, w przypadku dokonywania przez przedsiębiorcę nowej inwestycji, na zasadach określonych w przepisach o finansowym wspieraniu inwestycji.

Art. 112. 1. Łączna kwota dotacji, o których mowa w art. 111 ust. 1, przyznanych w kolejnych latach na dofinansowanie inwestycji realizowanej przez przedsiębiorcę, nie może być wyższa niż 50 % planowanej wartości kosztorysowej inwestycji, chyba że odrębne przepisy stanowią inaczej.

2. Łączną kwotę dotacji, o której mowa w art. 111 ust. 1, oraz jej przewidywaną wysokość w kolejnych latach realizacji inwestycji ustala się przy wprowadzeniu tej inwestycji do ustawy budżetowej.

3. Ustawa budżetowa zawiera wykaz przedsiębiorców, dla których zaplanowano dotacje celowe na dofinansowanie kosztów realizacji inwestycji.

Art. 113. 1. Z budżetu państwa finansowane są, z zastrzeżeniem ust. 3, inwestycje państwowych jednostek budżetowych, w tym ich gospodarstw pomocniczych.

2. Z budżetu państwa mogą być udzielane dotacje celowe na finansowanie lub dofinansowanie kosztów realizacji inwestycji:

- 1) państwowych zakładów budżetowych;
- 2) innych państwowych jednostek organizacyjnych, dla których zasady gospodarki finansowej określają odrębne ustawy;
- 3) jednostek niezaliczanych do sektora finansów publicznych, na podstawie odrębnego upoważnienia zamieszczonego w ustawie budżetowej lub innej ustawie;
- 4) realizowanych przez jednostki samorządu terytorialnego jako zadania:
  - a) własne,
  - b) z zakresu administracji rządowej;
- 5) związanych z badaniami naukowymi, pracami badawczo-rozwojowymi lub rozwojowymi.

3. Inwestycje państwowych jednostek budżetowych mogą być dofinansowane z części zysku gospodarstwa pomocniczego państwowej jednostki budżetowej pozostającego w tej jednostce.

Art. 114. Zwiększenie w okresie realizacji inwestycji jej planowanej wartości kosztorysowej, wynikające z:

- 1) zwiększenia zakresu rzeczowego inwestycji;
- 2) zmian w dokumentacji projektowej;
- 3) wydłużenia okresu realizacji inwestycji;
- 4) zwiększenia wartości kosztorysowej wynikającego z innych przyczyn niż wzrost cen dóbr inwestycyjnych

– nie stanowi podstawy do zwiększenia łącznej kwoty dotacji celowej.

Art. 115. 1. Inwestycje finansowane lub dofinansowywane z budżetu państwa, których:

- 1) okres realizacji przekracza rok budżetowy;
- 2) wartość kosztorysowa jest wyższa od kwoty określonej w rozporządzeniu wydanym na podstawie art. 120 ust. 5

– zwane dalej „inwestycjami wieloletnimi”, są ujmowane w wykazie stanowiącym załącznik do ustawy budżetowej.

2. W wykazie, o którym mowa w ust. 1, określa się:

- 1) nazwę i lokalizację inwestycji;
- 2) nazwę inwestora;
- 3) planowane efekty rzeczowe inwestycji;
- 4) termin jej rozpoczęcia i zakończenia;
- 5) planowaną wartość kosztorysową inwestycji;
- 6) źródła finansowania inwestycji w podziale na nakłady finansowane:
  - a) z budżetu państwa,
  - b) ze środków własnych inwestora,
  - c) z kredytu lub pożyczki objętej poręczeniem lub gwarancją Skarbu Państwa,
  - d) z dotacji od jednostek samorządu terytorialnego,
  - e) z dotacji z funduszy celowych,
  - f) ze środków pochodzących z budżetu Unii Europejskiej,
  - g) z innych źródeł;
- 7) nakłady do poniesienia i źródła ich finansowania w roku budżetowym oraz w dwóch kolejnych latach.

Art. 116. Rada Ministrów określi, w drodze rozporządzenia, szczegółowy sposób i tryb finansowania inwestycji z budżetu państwa, w tym określania wysokości kwot dotacji w kolejnych latach realizacji inwestycji, oraz sposób i tryb aktualizowania wartości kosztorysowej inwestycji, w szczególności:

- 1) warunki finansowania inwestycji ze środków budżetu państwa i efektywność ich wykorzystania;
- 2) sposób przekazywania środków budżetu państwa przeznaczonych na finansowanie inwestycji;
- 3) sposób rozliczania inwestycji finansowanych ze środków budżetu państwa
  - z uwzględnieniem warunków dokonywania wydatków przez państwowe jednostki budżetowe oraz zasad udzielania dotacji na realizację inwestycji innym jednostkom.

Art. 117. 1. Ustawa budżetowa może określać, w ramach limitów wydatków na okres roku budżeto-

wego, limity wydatków na programy wieloletnie, ujmowane w wykazie stanowiącym załącznik do ustawy budżetowej.

2. Programy wieloletnie ustanawiane są przez Radę Ministrów w celu realizacji Narodowego Planu Rozwoju oraz innych strategii przyjętych przez Radę Ministrów, w tym w zakresie obronności i bezpieczeństwa państwa. Rada Ministrów ustanawiając program wskazuje jego wykonawcę.

3. Wykaz, o którym mowa w ust. 1, zawiera:

- 1) nazwę programu;
- 2) jednostkę organizacyjną realizującą program lub koordynującą jego wykonanie;
- 3) cel programu;
- 4) zadania, które mają być sfinansowane z budżetu państwa;
- 5) okres realizacji programu;
- 6) łączne nakłady, w tym z budżetu państwa, na realizację programu;
- 7) wysokość wydatków w roku budżetowym oraz w dwóch kolejnych latach.

4. Realizacja programów wieloletnich może być podzielona na etapy.

5. Inwestycje realizowane w ramach programu wieloletniego nie są ujmowane w wykazie inwestycji wieloletnich, o którym mowa w art. 115.

Rozdział 4

Wykonywanie ustawy budżetowej

Art. 128. 1. W terminie 21 dni od dnia ogłoszenia ustawy budżetowej dysponent części budżetowych przedstawiają Ministrowi Finansów szczegółowy plan dochodów i wydatków danej części budżetowej, zwany dalej „układem wykonawczym”.

2. Układ wykonawczy opracowuje się w podziale na działy, rozdziały i paragrafy klasyfikacji dochodów i wydatków.

3. Dysponent części budżetowych w terminie, o którym mowa w ust. 1, przekazują jednostkom podległym informacje o kwotach dochodów i wydatków, w tym wynagrodzeń, oraz limitach zatrudnienia osób objętych mnożnikowymi systemami wynagrodzeń.

4. Jednostki, o których mowa w ust. 3, sporządzają plany finansowe celem zapewnienia ich zgodności z ustawą budżetową.

5. Przepisu ust. 3 nie stosuje się do kwot dochodów z podatków i ceł, pobieranych przez jednostki podległe Ministrowi Finansów.

Art. 129. 1. Minister Finansów, w porozumieniu z dysponentami części budżetowych opracowuje harmonogram realizacji budżetu państwa.

2. Harmonogram, o którym mowa w ust. 1, obejmuje:

- 1) prognozę dochodów budżetu państwa w poszczególnych miesiącach roku;
- 2) wielkość wydatków, planowanych do sfinansowania w poszczególnych miesiącach roku.

3. Harmonogram realizacji wydatków podlega aktualizacji na wniosek dysponenta części budżetowej.

4. Dysponent części budżetowej może poinformować podległe i nadzorowane jednostki o harmonogramie, o którym mowa w ust. 1.

Art. 130. Dysponent części budżetowej lub dysponent środków, o których mowa w art. 107, udzielając dotacji celowej, w tym jednostce sektora finansów publicznych, w przypadku gdy odrębne przepisy lub umowa międzynarodowa nie określają trybu i zasad udzielania lub rozliczania tej dotacji, zawiera umowę, w której określa w szczególności:

- 1) wysokość dotacji, cel lub opis zakresu rzeczowego zadania, na którego realizację środki dotacji są przekazywane;
- 2) termin wykorzystania dotacji, nie dłuższy niż do dnia 31 grudnia danego roku budżetowego;
- 3) termin i sposób rozliczenia udzielonej dotacji oraz termin zwrotu niewykorzystanej części dotacji celowej, z tym że termin ten nie może być dłuższy niż 15 dni od określonego w umowie dnia wykonania zadania.

Art. 131. 1. Dysponent części budżetowej może zlecić organizacji pozarządowej realizację swoich zadań na podstawie zawartej z tą organizacją umowy, przyznając jednocześnie dotację celową na realizację tych zadań.

2. Umowa, o której mowa w ust. 1, powinna określać:

- 1) szczegółowy opis zadania, w tym cel, na jaki dotacja została przyznana, i termin jego wykonania;
- 2) wysokość dotacji celowej udzielanej organizacji wykonującej zadanie i tryb płatności;
- 3) termin wykorzystania dotacji, nie dłuższy niż do dnia 31 grudnia danego roku budżetowego;
- 4) tryb kontroli wykonywania zadania;
- 5) termin i sposób rozliczenia udzielonej dotacji celowej;
- 6) termin zwrotu niewykorzystanej części dotacji celowej, nie dłuższy niż 15 dni od określonego w umowie dnia wykonania zadania, a w przypadku zadania realizowanego za granicą - 30 dni od określonego w umowie dnia jego wykonania.

Art. 132. 1. Jednostki, którym udzielona została dotacja, o której mowa w art. 130 i w art. 131 ust. 1, są obowiązane do prowadzenia wyodrębnionej ewidencji księgowej środków otrzymanych z dotacji oraz wydatków dokonywanych z tych środków.

2. Zatwierdzenie przez dysponenta części budżetowej lub dysponenta środków, o których mowa w art. 107, rozliczenia dotacji w zakresie rzeczowym i finansowym, przedstawionego przez obowiązującą do tego jednostkę, powinno nastąpić w terminie 30 dni od dnia jego przedstawienia, a w przypadku dotacji na realizację zadania za granicą - 60 dni od dnia jego przedstawienia.

3. W przypadku stwierdzenia na podstawie rozliczenia, o którym mowa w ust. 2, że dotacja została w części lub całości wykorzystana niezgodnie z przeznaczeniem albo pobrana w nadmiernej wysokości, dysponent części budżetowej lub dysponent środków, o których mowa w art. 107, określa wysokość kwoty podlegającej zwrotowi do budżetu państwa.

Art. 133. 1. Podziału rezerw celowych dokonuje, z zastrzeżeniem ust. 2 i 2a, Minister Finansów w porozumieniu z właściwymi ministrami lub innymi dysponentami części budżetowych, nie później niż do dnia 15 października, z wyjątkiem rezerw, o których mowa w art. 102 ust. 2 pkt 2 i 3, oraz rezerw przeznaczonych na finansowanie zobowiązań Skarbu Państwa.

2. Podziału rezerwy celowej na zwiększenie wynagrodzeń i limitów zatrudnienia wynikających ze zmian organizacyjnych i nowych zadań w państwowych jednostkach budżetowych dokonuje Rada Ministrów.

2a. Podziału rezerwy celowej, przeznaczonej na finansowanie programów realizowanych z udziałem środków, o których mowa w art. 5 ust. 3 pkt 2, z wyłączeniem środków pochodzących z Europejskiego Funduszu Rybołówstwa, dokonuje Minister Finansów na wniosek ministra właściwego do spraw rozwoju regionalnego.

3. Rezerwy celowe mogą być przeznaczone, z zastrzeżeniem ust. 5, wyłącznie na cel, na jaki zostały utworzone, oraz wykorzystane zgodnie z klasyfikacją wydatków.

4. Zmiana klasyfikacji wydatków, o której mowa w ust. 3, może być dokonana przez Ministra Finansów w porozumieniu z właściwym ministrem lub innym dysponentem części budżetowej, nie później niż do dnia 15 listopada.

5. Minister Finansów może, po uzyskaniu pozytywnej opinii sejmowej komisji właściwej do spraw budżetu, dokonać zmiany przeznaczenia rezerwy celowej.

Art. 134. 1. Rezerwą ogólną dysponuje Rada Ministrów.

2. Rada Ministrów może upoważnić, w drodze rozporządzenia, Prezesa Rady Ministrów i Ministra Finansów do dysponowania rezerwą ogólną do wysokości określonych kwot, uwzględniając różnicowanie kwot.

3. Rezerwa ogólna nie może być przeznaczona na zwiększenie wydatków, które w wyniku przeniesień, dokonanych na podstawie art. 148, zostały zmniejszone.

Art. 135. O podziale rezerwy, o której mowa w art. 102 ust. 4, wojewodowie zawiadamiają Ministra Finansów.

Art. 136. Ograniczenia, o których mowa art. 133 ust. 1, 3 i 5 oraz w art. 134 ust. 3, nie mają zastosowania w przypadku realizacji zadań wynikających z przepisów dotyczących wprowadzenia stanów nadzwyczajnych na terytorium państwa lub jego części.

Art. 137. 1. Rada Ministrów kieruje wykonywaniem budżetu państwa i w tym celu może, w drodze rozporządzenia, wydawać wytyczne, w szczególności określając:

- 1) organy administracji rządowej uprawnione do dokonywania określonych rodzajów wydatków;
- 2) szczegółowy sposób dokonywania wydatków, o których mowa w pkt 1;
- 3) szczegółowy sposób i terminy sporządzania informacji z wykonania wydatków, o których mowa w pkt 1, oraz jednostki obowiązane do ich sporządzania;
- 4) jednostki sektora finansów publicznych, w których przeprowadza się audyt zewnętrzny;
- 5) tryb i zasady wydawania decyzji dotyczących zapewnienia finansowania z budżetu państwa projektów finansowanych z udziałem środków, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 2;
- 6) tryb i zasady wydawania decyzji dotyczących zapewnienia finansowania z budżetu państwa inwestycji wieloletnich, programów wieloletnich oraz innych wydatków majątkowych.

2. Rada Ministrów wydając rozporządzenie, o którym mowa w ust. 1, uwzględnia właściwość podmiotów realizujących zadania oraz zakres przedmiotowy tych zadań.

Art. 138. W toku wykonywania budżetu państwa obowiązują następujące zasady gospodarki finansowej:

- 1) ustalanie, pobieranie i odprowadzanie dochodów budżetu państwa następuje na zasadach

i w terminach wynikających z obowiązujących przepisów;

- 2) pełna realizacja zadań następuje w terminach określonych przepisami i harmonogramem, o którym mowa w art. 129 ust. 1;
- 3) dokonywanie wydatków następuje w granicach kwot określonych w planie finansowym, z uwzględnieniem prawidłowo dokonanych przeniesień i zgodnie z planowanym przeznaczeniem, w sposób celowy i oszczędny, z zachowaniem zasady uzyskiwania najlepszych efektów z danych nakładów;
- 4) przeniesienia wydatków w budżecie państwa mogą być dokonywane na zasadach i w zakresie określonych w art. 148 i 149;
- 5) zlecenie zadań powinno następować na zasadzie wyboru najkorzystniejszej oferty, z uwzględnieniem przepisów o zamówieniach publicznych, a w odniesieniu do organizacji pozarządowych, z odpowiednim zastosowaniem art. 33 i art. 131.

Art. 139. 1. Wydatki nieprzewidziane, których obowiązkowe płatności wynikają z tytułów egzekucyjnych lub wyroków sądowych, mogą być dokonywane bez względu na poziom środków finansowych zaplanowanych na ten cel. Odpowiednia zmiana planu wydatków powinna nastąpić w trybie przeniesień wydatków z innych podziałek klasyfikacji wydatków lub z rezerw celowych.

2. Do przeniesień, o których mowa w ust. 1, nie stosuje się ograniczeń wynikających z art. 148 ust. 1-4.

Art. 140. 1. Wydatki na obsługę długu Skarbu Państwa są dokonywane przed innymi wydatkami budżetu państwa.

2. Minister Finansów może dokonywać przeniesień wydatków planowanych na obsługę długu publicznego Skarbu Państwa pomiędzy częściami budżetu państwa, w których ujmuje się obsługę długu zagranicznego Skarbu Państwa oraz obsługę długu krajowego Skarbu Państwa.

Art. 141. 1. Środki finansowe uzyskane przez Ministra Finansów z tytułu transakcji finansowych na instrumentach pochodnych, polegających na wymianie płatności odsetkowych, pomniejszają wydatki związane z obsługą długu Skarbu Państwa.

2. Środki finansowe uzyskane przez Ministra Finansów z tytułu transakcji finansowych na instrumentach pochodnych, polegających na wymianie płatności kapitałowych, pomniejszają rozchody.

Art. 142. (uchylony).

Art. 143. 1. Wpłaty środków własnych Unii Europejskiej do jej budżetu dokonywane są w terminach i wysokości wynikającej z umowy międzynarodowej, z zastrzeżeniem ust. 2.

2. W przypadku, gdy w trakcie roku budżetowego – w wyniku zmian wprowadzonych w budżecie ogólnym Unii Europejskiej - wpłata środków własnych, o których mowa w ust. 1, ulegnie zwiększeniu, Rada Ministrów przedstawia sejmowej komisji właściwej do spraw budżetu propozycje sfinansowania zwiększonego wydatku.

3. W pierwszej kolejności na cel, o którym mowa w ust. 2, przeznaczają się:

- 1) wydatki zablokowane na podstawie art. 154;
- 2) niepodzielone rezerwy celowe.

4. Pozytywna opinia sejmowej komisji właściwej do spraw budżetu o propozycjach sfinansowania zwiększonych wpłat środków własnych Unii Europejskiej oznacza:

- 1) upoważnienie dla Ministra Finansów do przeniesienia wydatków między częściami i działami w przypadku, o którym mowa w ust. 3 pkt 1;
- 2) zgodę komisji na zmianę przeznaczenia rezerw celowych bez stosowania trybu określonego w art. 133 w przypadku, o którym mowa w ust. 3 pkt 2;
- 3) upoważnienie dla Rady Ministrów do dokonania przeniesienia planowanych wydatków pomiędzy częściami i działami budżetu państwa - w przypadku innych wydatków.

Art. 144. 1. Dotacje udzielone z budżetu państwa w części niewykorzystanej do końca roku budżetowego lub w terminie określonym w rozporządzeniu, wydanym na podstawie art. 157, podlegają zwrotowi do budżetu państwa odpowiednio do dnia 15 lutego następnego roku albo w terminie 21 dni od dnia określonego w tym rozporządzeniu.

2. Dotacje udzielone z budżetu państwa na realizację zadań za granicą w części niewykorzystanej do końca roku budżetowego podlegają zwrotowi do budżetu państwa do 28 lutego następnego roku.

3. Od kwot dotacji zwróconych po terminie, określonym w ust. 1 i 2, nalicza się odsetki w wysokości określonej jak dla zaległości podatkowych, począwszy od dnia następującego po dniu, w którym upłynął termin zwrotu dotacji.

4. Wykorzystanie dotacji następuje w szczególności przez zapłatę za zrealizowane zadania, na które dotacja była udzielona, albo w przypadku gdy przepisy odrębne stanowią o sposobie udzielenia i rozliczenia.

nia dotacji, wykorzystanie następuje przez realizację celów wskazanych w tych przepisach.

5. Dotacje celowe przyznane jednostkom samorządu terytorialnego na realizację zadań z zakresu administracji rządowej oraz innych zadań zleconych ustawami, w części niewykorzystanej w danym roku, podlegają zwrotowi do budżetu państwa w części, w jakiej zadanie nie zostało wykonane w terminie określonym w ust. 1.

Art. 145. 1. Dotacje udzielone z budżetu państwa:

- 1) wykorzystane niezgodnie z przeznaczeniem,
- 2) pobrane nienależnie lub w nadmiernej wysokości

– podlegają zwrotowi do budżetu państwa wraz z odsetkami w wysokości określonej jak dla zaległości podatkowych, w terminie do dnia 28 lutego roku następującego po roku, w którym udzielono dotacji.

2. Dotacjami pobranymi w nadmiernej wysokości są dotacje otrzymane z budżetu w wysokości wyższej niż określona w odrębnych przepisach, umowie lub wyższej niż niezbędna na dofinansowanie lub finansowanie dotowanego zadania.

3. Dotacjami nienależnymi są dotacje udzielone bez podstawy prawnej.

4. Zwrotowi do budżetu państwa podlega ta część dotacji, która została wykorzystana niezgodnie z przeznaczeniem, nienależnie udzielona lub pobrana w nadmiernej wysokości.

5. Odsetki od dotacji podlegających zwrotowi do budżetu państwa nalicza się począwszy od dnia:

- 1) przekazania z budżetu państwa dotacji wykorzystanych niezgodnie z przeznaczeniem;
- 2) stwierdzenia nieprawidłowego naliczenia lub nienależnego pobrania dotacji.

6. Wykorzystanie dotacji niezgodnie z przeznaczeniem wyklucza prawo otrzymania dotacji przez kolejne 3 lata, licząc od dnia stwierdzenia nieprawidłowego wykorzystania dotacji, z wyłączeniem dotacji celowych przyznawanych jednostkom samorządu terytorialnego na realizację:

- 1) zadań z zakresu administracji rządowej oraz innych zadań zleconych ustawami;
- 2) zadań własnych, których obowiązek dotowania z budżetu państwa wynika z odrębnych ustaw.

Art. 146. 1. W przypadku niedokonania zwrotu dotacji w terminie, o którym mowa w art. 144 ust. 1 i 2 oraz art. 145 ust. 1, organ lub inny dysponent części budżetowej, który udzielił dotacji, wydaje decyzję określającą kwotę przypadającą do zwrotu i termin, od którego nalicza się odsetki.

2. Organem odwoławczym od decyzji wydanych w pierwszej instancji przez wojewodę jest Minister Finansów.

3. W zakresie nieuregulowanym w ust. 1 i 2 stosuje się odpowiednio przepisy działu III ustawy - Ordynacja podatkowa, z wyjątkiem art. 57 tej ustawy.

4. Kompetencje organu podatkowego określone w dziale III ustawy - Ordynacja podatkowa, wykonuje organ lub inny dysponent części budżetowej, o których mowa w ust. 1.

Art. 147. 1. Zmiany kwot dotacji celowych na zadania zlecone jednostkom samorządu terytorialnego mogą następować w terminie do dnia 15 listopada roku budżetowego, a zmiany kwot dotacji na dofinansowanie zadań własnych jednostek samorządu terytorialnego - do dnia 30 listopada roku budżetowego.

2. Terminy określone w ust. 1 nie obowiązują w przypadku dofinansowania zadań jednostek samorządu terytorialnego realizowanych w związku ze zdarzeniem losowym.

Art. 148. 1. Dysponenci części budżetowych mogą dokonywać przeniesień wydatków między rozdziałami i paragrafami klasyfikacji wydatków, z zastrzeżeniem ust. 4, w ramach danej części i działu budżetu państwa.

1a. Przeniesienie polegające na zmniejszeniu lub zwiększeniu wydatków przeznaczonych na finansowanie programów realizowanych z udziałem środków, o których mowa w art. 5 ust. 3 pkt 2, wymaga zgody ministra właściwego do spraw rozwoju regionalnego.

2. Przeniesienie polegające na zmniejszeniu lub zwiększeniu wydatków majątkowych wymaga zgody Ministra Finansów.

3. Dysponenci części budżetowych mogą upoważnić kierowników podległych jednostek do dokonywania przeniesień wydatków w obrębie jednego rozdziału, z wyłączeniem wydatków majątkowych.

4. Przeniesienia wydatków, o których mowa w ust. 1 i 3, nie mogą zwiększać planowanych wydatków na uposażenia i wynagrodzenia ze stosunku pracy, o ile odrębne przepisy nie stanowią inaczej.

5. Przepisy ust. 1-4 nie mają zastosowania do podziału rezerw budżetu państwa.

6. Ministrowie będący dysponentami więcej niż jednej części budżetowej mogą dokonywać przeniesień wydatków między częściami w ramach jednego działu i rozdziału budżetu państwa. O podjętych decyzjach ministrowie informują niezwłocznie Radę Ministrów. Rada Ministrów może uchylić decyzję ministra.

Art. 148a. 1. Minister Finansów na wniosek ministra właściwego do spraw rozwoju regionalnego dokonuje przeniesień między częściami i działami budżetu państwa wydatków przeznaczonych na realizację programów operacyjnych finansowanych ze środków, o których mowa w art. 5 ust. 3 pkt 2.

2. Minister właściwy do spraw rozwoju regionalnego niezwłocznie informuje Radę Ministrów o przyczynach wystąpienia z wnioskiem, o którym mowa w ust. 1. Rada Ministrów może uchylić decyzję Ministra Finansów o przeniesieniu, o którym mowa w ust. 1.

Art. 149. 1. Prezes Rady Ministrów może, w razie zniesienia lub przekształcenia ministerstwa, w drodze rozporządzenia, dokonywać przeniesienia planowanych dochodów i wydatków budżetowych między częściami budżetu państwa, z zachowaniem przeznaczenia środków publicznych wynikającego z ustawy budżetowej.

2. Prezes Rady Ministrów w rozporządzeniu, o którym mowa w ust. 1, może określić dla utworzonego lub przekształconego ministerstwa limity zatrudnienia i kwoty wynagrodzeń w podziale na części i działy budżetu państwa.

3. Przepisy ust. 1 i 2 stosuje się również w przypadku zniesienia lub przekształcenia, będących dysponentami części budżetowych, organów, urzędów i jednostek organizacyjnych podległych lub nadzorowanych przez Prezesa Rady Ministrów albo ministra.

Art. 150. 1. Środki z budżetu państwa, przeznaczone na finansowanie inwestycji i programów wieloletnich, ujętych w wykazach, o których mowa w art. 99 ust. 2 pkt 4 i 5, nie mogą być, z zastrzeżeniem ust. 2, wykorzystane na inne cele.

2. Rada Ministrów może wyrazić zgodę na zmianę wykorzystania środków budżetowych przeznaczonych uprzednio na finansowanie inwestycji i programów wieloletnich, po uzyskaniu pozytywnej opinii komisji sejmowej właściwej do spraw budżetu. Środki te nie mogą być wykorzystane na finansowanie wydatków bieżących oraz inwestycji, które nie były ujęte w planie.

3. Zgoda, o której mowa w ust. 2, nie stanowi podstawy do zmiany w trakcie roku budżetowego wartości kosztorysowej oraz innych wielkości charakteryzujących tę inwestycję.

Art. 151. 1. Dokonywanie zmian w planie przychodów - z wyłączeniem dotacji z budżetu państwa - państwowego funduszu celowego jest niedozwolone.

2. Wydatki wyższe niż planowane mogą być dokonywane bez zmiany planu, jeżeli znajdują pokrycie

w ponadplanowych przychodach i pozostałości środków z okresów poprzednich, po uzyskaniu zgody ministra nadzorującego państwowy fundusz celowy lub dysponującego nim.

3. Przeniesienia wydatków pomiędzy poszczególnymi pozycjami planu mogą być dokonywane, przez organy lub dysponenta funduszu, po uzyskaniu zgody ministra nadzorującego państwowy fundusz celowy wydanej po uzyskaniu opinii komisji sejmowej właściwej do spraw budżetu.

Art. 152. Dokonywanie zmian w planie finansowym jednostki podsektora rządowego, ujętym w ustawie budżetowej, wymaga zgody ministra nadzorującego tę jednostkę wydanej po uzyskaniu zgody Ministra Finansów oraz uzyskaniu pozytywnej opinii komisji sejmowej właściwej do spraw budżetu.

Art. 153. 1. Minister Finansów sprawuje ogólną kontrolę:

- 1) realizacji dochodów i wydatków oraz przychodów i rozchodów budżetu państwa;
- 2) wykorzystania środków pochodzących z budżetu Unii Europejskiej;
- 3) poziomu deficytu.

1a. Minister właściwy do spraw rozwoju regionalnego sprawuje nadzór i kontrolę nad realizacją programów finansowanych z udziałem środków, o których mowa w art. 5 ust. 3 pkt 2.

2. Dysponenci części budżetowych sprawują nadzór i kontrolę:

- 1) nad całością gospodarki finansowej podległych im jednostek organizacyjnych oraz przestrzegania przez te jednostki realizacji procedury kontroli oraz zasady wstępnej oceny celowości poniesionych wydatków;
- 2) wykorzystania dotacji udzielonych z budżetu państwa;
- 3) realizacji zadań finansowanych z budżetu państwa;
- 4) przestrzegania realizacji procedur kontroli finansowej w toku wykonywania budżetu.

3. Przedmiotem nadzoru i kontroli, o których mowa w ust. 2, jest w szczególności:

- 1) prawidłowość i terminowość pobierania dochodów;
- 2) zgodność wydatków z planowanym przeznaczeniem;
- 3) prawidłowość wykorzystania środków finansowych, w tym zakres zrealizowanych zadań;
- 4) wysokość i terminy przekazywania dotacji;
- 5) prawidłowość wykorzystania dotacji udzielonych z budżetu państwa, pod względem

zgodności z przeznaczeniem oraz wysokości wykorzystanej dotacji a stopniem realizacji zadań przewidzianych do sfinansowania dotacją z budżetu państwa.

Art. 154. 1. W przypadku stwierdzenia:

- 1) niegospodarności w określonych jednostkach;
- 2) opóźnień w realizacji zadań;
- 3) nadmiaru posiadanych środków;
- 4) naruszenia zasad gospodarki finansowej, o których mowa w art. 138

- może być podjęta decyzja o blokowaniu planowanych wydatków budżetowych.

2. Blokowanie planowanych wydatków budżetowych oznacza okresowy lub obowiązujący do końca roku zakaz dysponowania częścią lub całością planowanych wydatków.

3. Decyzje o blokowaniu planowanych wydatków, w przypadkach określonych w ust. 1, podejmują:

- 1) Minister Finansów - w zakresie całego budżetu państwa, z wyłączeniem wydatków podmiotów, o których mowa w art. 121 ust. 2;
- 2) dysponenti części budżetowych - w zakresie ich części budżetu państwa.

4. O decyzjach, o których mowa w ust. 3 pkt 2, dysponenti części budżetowych niezwłocznie informują Ministra Finansów.

5. W decyzjach, o których mowa w ust. 3, może być zawarty wykaz wydatków, które nie mogą być dokonywane.

6. Minister Finansów, po uzyskaniu pozytywnej opinii sejmowej komisji właściwej do spraw budżetu, może utworzyć nową rezerwę celową i przenieść do tej rezerwy kwoty wydatków zablokowane na podstawie ust. 1 pkt 2 i 3.

7. W przypadku stwierdzenia okoliczności, o których mowa w ust. 1, dotyczących wydatkowania środków przeznaczonych na finansowanie programów i projektów, o których mowa w art. 206, Minister Finansów, na wniosek ministra właściwego do spraw rozwoju regionalnego, może utworzyć nową rezerwę celową i przenieść do niej zablokowane kwoty wydatków, po poinformowaniu sejmowej komisji właściwej do spraw budżetu.

8. Rezerwę, o której mowa w ust. 6, przeznaczają się na sfinansowanie zobowiązań Skarbu Państwa lub na cele osobno wskazane w ustawie budżetowej.

9. Rezerwę, o której mowa w ust. 7, przeznaczają się na finansowanie tych programów lub projektów, o których mowa w art. 206, w których realizacji nie występują opóźnienia.

10. Minister Finansów informuje niezwłocznie Radę Ministrów o przyczynach podjęcia decyzji, o których

mowa w ust. 3 pkt 1. Rada Ministrów może uchylić decyzję Ministra Finansów.

Art. 155. 1. W przypadku zagrożenia realizacji ustawy budżetowej może nastąpić blokowanie na czas oznaczony planowanych wydatków budżetu państwa.

2. Blokowanie planowanych wydatków budżetu państwa, o którym mowa w ust. 1, oznacza wstrzymanie przekazywania środków na realizację zadań finansowanych z budżetu państwa lub okresowy albo obowiązujący do końca roku zakaz dysponowania częścią lub całością planowanych wydatków.

3. Rada Ministrów, po uzyskaniu pozytywnej opinii komisji sejmowej właściwej do spraw budżetu podejmuje, w drodze rozporządzenia, decyzję o blokowaniu wydatków.

4. W rozporządzeniu, o którym mowa w ust. 3, Rada Ministrów określa w szczególności:

- 1) część budżetu państwa;
- 2) łączną kwotę wydatków, która podlega blokadzie

- uwzględniając stopień zagrożenia realizacji poszczególnych zadań oraz stopień zagrożenia realizacji ustawy budżetowej.

5. Szczegółową klasyfikację wydatków, które podlegają blokowaniu, ustala dysponent części budżetowej.

Art. 156. W przypadku wprowadzenia stanu nadzwyczajnego na terytorium państwa lub jego części Rada Ministrów może, w drodze rozporządzenia, dokonywać przeniesienia planowanych wydatków budżetowych między częściami i działami budżetu państwa w celu realizacji zadań wynikających z przepisów dotyczących wprowadzenia tych stanów.

Art. 157. 1. Niezrealizowane kwoty wydatków budżetu państwa wygasają, z zastrzeżeniem ust. 2 i 3, z upływem roku budżetowego.

2. Nie wygasają z upływem roku budżetowego wydatki budżetu państwa:

- 1) których planowanym źródłem finansowania są przychody z kredytów zagranicznych;
- 2) przeznaczone na finansowanie programów i projektów finansowanych z udziałem środków, o których mowa w art. 5 ust. 3 pkt 2-4.
- 3) (uchylony);
- 4) (uchylony).

3. Nie później niż do dnia 15 grudnia roku budżetowego Rada Ministrów może ustalić, w drodze rozporządzenia, po uzyskaniu w tej sprawie opinii komisji sejmowej właściwej do spraw budżetu:

- 1) wykaz wydatków, do których nie stosuje się przepisu ust. 1;
  - 2) plan finansowy wydatków, do których nie stosuje się przepisu ust. 1, w szczególności określonej w art. 100 ust. 2;
  - 3) plan finansowy wydatków, o których mowa w ust. 2;
  - 4) ostateczne terminy dokonania wydatków, które nie wygasają z upływem roku budżetowego.
4. Wydając rozporządzenie, o którym mowa w ust. 3, Rada Ministrów uwzględni:
- 1) terminy zakończenia procedur wynikających z przepisów o zamówieniach publicznych;
  - 2) w przypadku wydatków inwestycyjnych - zrealizowany, ale niezafakturowany zakres zadań rzeczowych danej inwestycji;
  - 3) stopień zaawansowania realizacji inwestycji i programów wieloletnich.
5. W wykazie, o którym mowa w ust. 3 pkt 1, nie mogą być ujęte wydatki, które w toku realizacji budżetu zostały zwiększone w trybie art. 148 ust. 2 oraz art. 150 ust. 2.
6. Ostateczne terminy określone w rozporządzeniu wydanym na podstawie ust. 3 pkt 4 nie mogą upłynąć później niż do dnia 30 czerwca roku następnego.
7. Środki finansowe na wydatki:
- 1) ujęte w wykazie, o którym mowa w ust. 3 pkt 1;
  - 2) o których mowa w ust. 2
- są gromadzone na wyodrębnionym rachunku wydatków centralnego rachunku bieżącego budżetu państwa.
8. Minister Finansów, do dnia 31 grudnia roku budżetowego, przekazuje na rachunek, o którym mowa w ust. 7, środki finansowe w wysokości równej łącznej kwocie wydatków ujętych w planach, o których mowa w ust. 3 pkt 2 i 3.
- 8a. Rada Ministrów w rozporządzeniu, o którym mowa w ust. 3, może wskazać środki finansowe, o których mowa w ust. 2 pkt 2, przeznaczone na:
- 1) integrację społeczną,
  - 2) poprawę jakości kształcenia,
  - 3) rozwój potencjału adaptacyjnego pracowników i przedsiębiorstw
- w ramach programów operacyjnych realizowanych z udziałem Europejskiego Funduszu Społecznego, do których nie stosuje się przepisów ust. 7 i 8, uwzględniając rodzaje beneficjentów, rodzaje projektów oraz procedury stosowane przy ich realizacji.
- 8b. Środki finansowe, o których mowa w ust. 8a, pozostają na rachunkach beneficjentów programów operacyjnych realizowanych z udziałem Europejskiego Funduszu Społecznego i mogą być wydatkowane

w terminie określonym w rozporządzeniu, o którym mowa w ust. 3.

9. Środki finansowe niewykorzystane w terminie określonym przez Radę Ministrów podlegają przekazaniu na dochody budżetu państwa na wyodrębniony rachunek dochodów centralnego rachunku bieżącego budżetu państwa w terminie 21 dni od dnia określonego w rozporządzeniu wydanym na podstawie ust. 3.

DZIAŁ V

Środki pochodzące z budżetu Unii Europejskiej i inne środki pochodzące ze źródeł zagranicznych, niepodlegające zwrotowi

Art. 200. 1. Środki, o których mowa w art. 5 ust. 3 pkt 2-4, są gromadzone na wyodrębnionych rachunkach bankowych, prowadzonych w euro.

2. Obsługę bankową rachunków, o których mowa w ust. 1, prowadzi Narodowy Bank Polski lub Bank Gospodarstwa Krajowego na podstawie umów rachunku bankowego.

3. W ramach obsługi, o której mowa w ust. 2, Narodowy Bank Polski i Bank Gospodarstwa Krajowego dokonują wypłat w złotych lub w euro na podstawie dyspozycji Ministra Finansów lub jego pełnomocników.

4. Środki, o których mowa w art. 5 ust. 3 pkt 2-4, stanowią dochody budżetu państwa po ich przekazaniu w złotych na rachunek dochodów budżetu państwa, z zastrzeżeniem ust. 5.

5. Nie stanowią dochodów budżetu państwa środki, o których mowa w art. 5 ust. 3 pkt 2 i 4, jeżeli dotyczą programów realizowanych w ramach celu Europejska Współpraca Terytorialna, o których mowa w rozdziale III rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 1080/2006 z dnia 5 lipca 2006 r. w sprawie Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego i uchylenia rozporządzenia (WE) nr 1783/1999 (Dz. Urz. UE L 210 z 31.07.2006, str. 1) oraz programów, o których mowa w rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 1638/2006 z dnia 24 października 2006 r. określającym przepisy ogólne w sprawie ustanowienia Europejskiego Instrumentu Sąsiedztwa i Partnerstwa (Dz. Urz. UE L 310 z 9.11.2006, str. 1).

Art. 201. 1. Środki, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 3 i ust. 3 pkt 3a i 4, stanowią dochody jednostek samorządu terytorialnego, przychody innych jednostek sektora finansów publicznych lub jednostek spoza tego sektora, jeżeli jednostki te otrzymały te środki bezpośrednio od dawcy środków, chyba że możliwość

otrzymania tych środków wynika z umowy międzynarodowej lub porozumienia pomiędzy organem administracji rządowej a dawcą środków.

2. Środki, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 3, są:

- 1) przeznaczone wyłącznie na cele określone w umowie międzynarodowej, przepisach odrębnych lub deklaracji dawcy;
- 2) wydatkowane zgodnie z procedurami zawartymi w umowie, o której mowa w pkt 1, lub innymi procedurami obowiązującymi przy ich wykorzystaniu.

3. Środki, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 3, są gromadzone na wyodrębnionych rachunkach bankowych i mogą być wydatkowane do wysokości kwot zgromadzonych na tych rachunkach.

4. Przy wydatkowaniu środków, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 3, a także środków przeznaczonych na finansowanie programów i projektów realizowanych z tych środków, stosuje się odpowiednio zasady rozliczania określone dla dotacji z budżetu państwa.

Art. 202. 1. Środki, o których mowa w art. 5 ust. 3 pkt 2-4, są przeznaczone na cele określone w umowie międzynarodowej, przepisach odrębnych lub deklaracji dawcy.

2. Środki, o których mowa w art. 5 ust. 3 pkt 2-4, mogą być wykorzystane na:

- 1) finansowanie wydatków państwowych jednostek budżetowych związanych z realizacją programów finansowanych z udziałem środków, o których mowa w art. 5 ust. 3 pkt 2;
- 2) dotacje rozwojowe dla jednostek sektora finansów publicznych oraz innych podmiotów będących beneficjentami tych środków, a także dla podmiotów, którym w ramach programu operacyjnego została powierzona na podstawie porozumienia lub umowy realizacja zadań odnoszących się bezpośrednio do beneficjentów;
- 3) finansowanie Wspólnej Polityki Rolnej zgodnie z odrębnymi przepisami.

3. Dotacje rozwojowe mogą być przekazywane z budżetu państwa w formie zaliczki lub zwrotu wydatków poniesionych na realizację programu operacyjnego finansowanego z udziałem środków, o których mowa w art. 5 ust. 3 pkt 2, lub projektu w ramach takiego programu.

Art. 203. 1. Samorząd województwa, będący instytucją zarządzającą w rozumieniu ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju, otrzymuje z budżetu państwa, w formie zaliczki, dotację rozwojową na realizację regionalnego programu operacyjnego.

2. Dotacja rozwojowa, o której mowa w ust. 1, nie może być wyższa niż limit wydatków, o którym mowa w art. 99 ust. 2 pkt 6.

3. Dotacja rozwojowa, o której mowa w ust. 1, stanowi dochód samorządu województwa.

Art. 204. 1. Samorząd województwa, będący instytucją zarządzającą, udziela dotacji beneficjentom regionalnych programów operacyjnych.

2. Dotacje, o których mowa w ust. 1, udzielone jednostce samorządu terytorialnego, stanowią dochód tej jednostki.

Art. 205. Przepisy art. 203 i 204 stosuje się odpowiednio do programów operacyjnych, dla których samorząd województwa jest instytucją pośredniczącą.

Art. 206. 1. Programy operacyjne ujmowane są w załączniku do ustawy budżetowej.

2. Dla każdego programu operacyjnego w załączniku, o którym mowa w ust. 1, określa się:

- 1) instytucję zarządzającą;
- 2) środki na realizację programu, w tym:
  - a) środki pochodzące z budżetu Unii Europejskiej,
  - b) środki pochodzące z budżetu państwa,
  - c) środki pochodzące z budżetów jednostek samorządu terytorialnego,
  - d) inne publiczne środki krajowe,
  - e) inne środki;
- 3) planowane w roku budżetowym i kolejnych dwóch latach dochody budżetu państwa z tytułu wpływu środków z budżetu Unii Europejskiej;
- 4) planowane w roku budżetowym i kolejnych dwóch latach wydatki na realizację programu, w szczególności określonej w pkt 2;
- 5) plan wydatków budżetu państwa w roku budżetowym na finansowanie programów, w szczególności klasyfikacji budżetowej: część, dział, rozdział.

3. Środki, o których mowa w ust. 2 pkt 2 lit. c, są określane w uchwałach organu stanowiącego jednostki samorządu terytorialnego.

4. W terminie do dnia 15 sierpnia gminy i powiaty realizujące programy operacyjne przedkładają zarządowi województwa informację o środkach, o których mowa w ust. 2 pkt 2 lit. c, planowanych na realizację programów operacyjnych wynikających z uchwał.

5. W terminie do dnia 31 sierpnia zarząd województwa przedkłada ministrowi właściwemu do spraw rozwoju regionalnego zbiorczą informację o środkach, o których mowa w ust. 2 pkt 2 lit. c, planowanych na realizację programów operacyjnych w województwie.

Art. 207. 1. Jednostki realizujące program mogą zaciągać zobowiązania, rozumiane jako suma limitów wydatków wynikających z umów z beneficjentami programów operacyjnych, do wysokości łącznej kwoty wydatków określonych dla całego programu, z uwzględnieniem wieloletnich limitów i wydatków, o których mowa w art. 99 ust. 2 pkt 6 i 8.

2. Na wniosek instytucji zarządzającej minister właściwy do spraw rozwoju regionalnego w porozumieniu z Ministrem Finansów może wyrazić zgodę na zaciągnięcie zobowiązań przekraczających łączną kwotę wydatków programu operacyjnego, o której mowa w art. 206 ust. 2 pkt 2, nie więcej jednak niż o 10 % łącznej kwoty wydatków. O wyrażonej zgodzie minister właściwy do spraw rozwoju regionalnego informuje Radę Ministrów.

Art. 208. 1. Wydatki związane z realizacją programów finansowanych ze środków, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 3 oraz ust. 3 pkt 2, 3a i 4, są dokonywane zgodnie z procedurami określonymi w umowie międzynarodowej lub innymi procedurami obowiązującymi przy ich wykorzystaniu.

2. Minister właściwy do spraw rozwoju regionalnego może określić, w drodze rozporządzenia, szczegółowy sposób dokonywania wydatków związanych z realizacją programów operacyjnych, w tym sposób i tryb udzielania zaliczek beneficjentom lub wykonawcom, mając na względzie:

- 1) rodzaje realizowanych projektów;
- 2) koszt projektu;
- 3) konieczność zagwarantowania prawidłowości dokonywania wydatków.

3. Minister właściwy do spraw rozwoju regionalnego może określić, w drodze rozporządzenia, sposób dokonywania wydatków na realizację programów i projektów w ramach Narodowego Planu Rozwoju 2004-2006, uwzględniając rodzaj realizowanych projektów.

Art. 209. 1. Szczegółowe warunki przekazywania i wykorzystania dotacji rozwojowej, o której mowa w art. 202, określa umowa zawarta przez dysponenta środków z beneficjentem dotacji.

2. Umowa, o której mowa w ust. 1, powinna zawierać:

- 1) opis przedsięwzięcia, w tym cel, na jaki przyznano środki, i termin jego realizacji;
- 2) kwartalny harmonogram dokonywania wydatków w ramach programu lub projektu;
- 3) wysokość środków przyznanych beneficjentowi i tryb przekazywania tych środków;
- 4) zobowiązanie do poddania się kontroli przez

beneficjenta i tryb kontroli realizacji przedsięwzięcia;

- 5) termin i sposób rozliczenia przyznanych środków;
- 6) formy zabezpieczeń należytego wykonania przez beneficjenta zobowiązań wynikających z umowy;
- 7) warunki rozwiązania umowy ze względu na nieprawidłowości występujące w trakcie realizacji programu lub projektu;
- 8) warunki i terminy zwrotu środków nieprawidłowo wykorzystanych lub pobranych w nadmiernej wysokości lub w sposób nienależny;
- 9) inne postanowienia wynikające z przepisów wspólnotowych lub krajowych.

3. W przypadku gdy beneficjentem jest państwowa jednostka budżetowa, warunki, o których mowa w ust. 1, określone zostają w porozumieniu zawartym z instytucją pośredniczącą lub wdrażającą. Przepis ust. 2 stosuje się odpowiednio, z wyjątkiem pkt 2, 4 i 6.

Art. 210. 1. Dotacje przekazane na finansowanie projektów realizowanych w ramach programów finansowanych z udziałem środków, o których mowa w art. 5 ust. 3 pkt 2, 3a i 4, podlegają rozliczeniu, nie później niż w terminie 30 dni od zakończenia realizacji projektu.

2. Dotacje przekazane na finansowanie programów operacyjnych podlegają rozliczeniu w terminie określonym w umowie z dysponentem tych środków, nie później jednak niż w terminie 90 dni od dnia zakończenia programu.

Art. 211. 1. W przypadku gdy środki, o których mowa w art. 5 ust. 3 pkt 2, 3a i 4, a także środki przeznaczone na finansowanie programów i projektów realizowanych z tych środków lub dotacji, o których mowa w art. 202, są:

- 1) wykorzystane niezgodnie z przeznaczeniem,
- 2) wykorzystane z naruszeniem procedur, o których mowa w art. 208,
- 3) pobrane nienależnie lub w nadmiernej wysokości

- podlegają zwrotowi przez beneficjenta wraz z odsetkami w wysokości określonej jak dla zaległości podatkowych, liczonymi od dnia przekazania środków na rachunek wskazany przez organ lub jednostkę przekazującą te środki, w terminie 14 dni od dnia doręczenia decyzji, o której mowa w ust. 4. Przepisy art. 145 ust. 2-5 stosuje się odpowiednio.

2. Wykorzystanie środków, o których mowa w ust. 1, w sposób określony w ust. 1 pkt 1 powodujący nie-

zrealizowanie pełnego zakresu rzeczowego projektu, określonego w umowie o której mowa w art. 209 ust. 1, wyklucza prawo otrzymania środków, o których mowa w ust. 1, na realizację projektu w ramach programów finansowanych z udziałem tych środków. Okres wykluczenia rozpoczyna się od dnia, kiedy decyzja, o której mowa w ust. 4, stała się ostateczna, zaś kończy się z upływem 3 lat od dnia dokonania zwrotu tych środków.

3. Przepisu ust. 2 nie stosuje się w odniesieniu do państwowych jednostek budżetowych i jednostek samorządu terytorialnego.

4. W przypadku stwierdzenia okoliczności, o których mowa w ust. 1, instytucja zarządzająca wydaje decyzję określającą kwotę przypadającą do zwrotu i termin, od którego nalicza się odsetki.

5. W zakresie nieuregulowanym w ust. 1 i 4 stosuje się odpowiednio przepisy działu III Ordynacji podatkowej, z wyjątkiem art. 57 tej ustawy.

6. Uprawnienia organu podatkowego określonego w dziale III Ordynacji podatkowej przysługują:

- 1) instytucji zarządzającej - jako organowi pierwszej instancji;
- 2) ministrowi właściwemu do spraw rozwoju regionalnego - jako organowi odwoławczemu.

7. Do egzekucji należności, o których mowa w ust. 1, mają zastosowanie przepisy o postępowaniu egzekucyjnym w administracji.

Art. 212. Środki budżetu państwa przeznaczone na realizację Wspólnej Polityki Rolnej są wydatkowane przez agencje płatnicze, o których mowa w odrębnych przepisach, zgodnie z ustalonymi procedurami.

Art. 213. Minister Finansów sprawuje nadzór finansowy nad agencjami płatniczymi, o których mowa w art. 212.

Art. 214. 1. Należności i wierzytelności przypadające agencjom płatniczym w ramach Wspólnej Polityki Rolnej mogą być, w szczególnie uzasadnionych przypadkach, umarżane w całości lub w części, a ich spłata odraczana lub rozkładana na raty.

2. Rada Ministrów określi, w drodze rozporządzenia, szczegółowe zasady i tryb umarżania w całości lub w części, odraczania lub rozkładania na raty spłaty należności, o których mowa w ust. 1, a także wskaże organy do tego uprawnione, z uwzględnieniem:

- 1) przesłanek uzasadniających umorzenie w całości lub w części, odroczenie lub rozłożenie na raty spłaty tych należności;
- 2) rodzaju i zakresu udzielonych ulg w spłaceniu należności;
- 3) właściwości organów uprawnionych do umarżania należności w całości lub w części, odraczania lub rozkładania ich spłaty na raty w zależności od wysokości kwoty udzielonej ulgi.